Arthur Conan Doyle

SEMNUL CELOR PATRU

best publishing

Coordonator colecţie: Cristian Murică
Redactor: Mihaela Apostoiu
Tehnoredactare: Luminiţa Elena Sărăcuţu

Titlul original: **“The Sign of the Four”**

© **Best Publishing România**
ISBN: 973-7990-56-0
Bun de tipar: 3 octombrie 2004

Difuzare: 01.221.7861.
01.221.2308.
044.386.037

Tiparul executat la
Saeculum Trading SRL

CUPRINS

Ştiinţa deducţiei
Prezentarea cazului
În căutarea unei soluţii
Povestea bărbatului chel
Tragedia din Pondicherrry Lodge
Sherlock Holmes face o demonstraţie
Episodul cu butoiul
Trupele neregulate de pe strada Baker
O verigă lipsă
Sfârşitul băştinaşului
Minunata comoară din Agra
Ciudata poveste a lui Jonathan Small

Capitolul 1
Ştiinţa deducţiei

Sherlock Holmes a luat sticla de pe colţul poliţei de deasupra căminului, şi a scos seringa hipodermică din cutia ei cochetă de marochin. Cu degetele-i lungi, albe şi nervoase, a potrivit acul fin, şi şi-

a suflecat mâneca stângă. Pentru câteva clipe, ochii i-au zăbovit gânditori pe antebraţul şi încheietura viguroase, pline de semnele lăsate de nenumăratele înţepături. În cele din urmă, a împins acul în carne, a apăsat pistonul minuscul, şi s-a lăsat pe spate în fotoliul îmbrăcat în catifea, cu un lung oftat de satisfacţie.

De trei ori pe zi, timp de multe luni, am fost de faţă la această acţiune, însă obişnuinţa nu m-a făcut să mă împac cu ideea. Din contră, deveneam de la o zi la alta din ce în ce mai iritat la vederea acesteia, iar conştiinţa îmi reproşa noapte de noapte lipsa de curaj în a protesta. Mi-am jurat solemn, iar şi iar, că o să-mi eliberez sufletul de această povară, însă exista ceva în aerul calm şi relaxat al tovarăşului meu, ce-l făcea să fie ultima persoană faţă de care ţi-ai fi permis vreo libertate. Facultăţile sale impresionante, îndemânarea sa, şi experienţa pe care o aveam privind calităţile sale extraordinare, toate acestea mă făceau să-mi pierd încrederea şi zelul, când era vorba să i mă opun.

Totuşi, în acea după-amiază, fie din pricina vinului de Beaune pe care îl servisem la prânz, fie din cauza exasperării suplimentare provocate de concentrarea sa exagerată, am simţit brusc că nu mai pot să mă abţin.

— Care din ele este astăzi?, l-am întrebat, – morfină sau cocaină?

Şi-a ridicat încet privirea din vechiul volum cu litere negre pe care îl deschisese.

— Cocaină, a spus, o soluţie de 7%. Vrei s-o încerci şi tu?

— Cu siguranţă nu! i-am răspuns cu bruscheţe. Sănătatea mea nu şi-a revenit încă de pe urma campaniei din Afganistan. Nu-mi pot permite s-o solicit în plus.

A zâmbit la impetuozitatea cu care am rostit aceste cuvinte.

— Poate ai dreptate, Watson, mi-a spus. Presupun că, din punct de vedere fizic, are o influenţă rea. Cu toate acestea, simt că îmi stimulează atât de intens mintea, şi o face să vadă lucrurile atât de clar, încât acţiunea sa asupra corpului meu îmi pare neînsemnată prin comparaţie.

— Dar reflectează puţin!, am spus serios. Gândeşte-te dacă merită! Creierul tău poate fi, după cum spui, activat şi excitat, dar acesta este un proces patologic şi morbid, ce presupune o schimbare tot mai pronunţată a ţesuturilor, şi poate duce în cele din urmă la o infirmitate permanentă. Ştii, de asemenea, ce reacţie teribilă îţi provoacă. Cu certitudine, e mai mare daraua decât ocaua. De ce

trebuie ca, pentru o simplă plăcere trecătoare, să rişti să-ţi pierzi acele facultăţi extraordinare cu care ai fost înzestrat? Nu uita că-ţi vorbesc nu numai ca de la prieten la prieten, ci şi ca de la medic la unul de a cărui stare este într-o oarecare măsură responsabil.

Nu a părut a fi ofensat. Din contră, şi-a sprijinit capul în mâini şi coatele pe braţele fotoliului, ca şi cum ar fi fost doritor să converseze.

— Mintea mea, a spus el, se revoltă împotriva stagnării. Dă-mi probleme de rezolvat, dă-mi de lucru, dă-mi cea mai absconsă criptogramă sau cea mai complicată analiză, şi o să mă simt în elementul meu. Mă pot lipsi atunci de stimulente artificiale. Dar îmi repugnă rutina monotonă a existenţei. Tânjesc după ceva care să-mi exalte mintea. De aceea, mi-am şi ales propria-mi profesie, sau, mai degrabă, am creat-o eu însumi, căci sunt singurul din lume cu o asemenea meserie.

— Singurul detectiv particular?, am spus eu, ridicând din sprâncene.

— Singurul detectiv particular consultant, mi-a răspuns el. Am ultimul şi cel mai greu cuvânt de spus în investigaţia defectivă. Atunci când Gregson sau Lestrade sau Athelney Jones sunt depăşiţi de situaţie, ceea ce, apropo, este starea lor normală, cazul îmi este prezentat mie. Examinez datele problemei ca un expert, şi emit o opinie de specialist. Nu cer să mi se recunoască meritele în astfel de cazuri. Numele meu nu apare în niciun ziar. Munca însăşi, plăcerea de a găsi un teritoriu în care să-mi pot folosi facultăţile speciale, este cea mai înaltă recompensă. Dar ai avut tu însuţi o mostră a metodelor mele de lucru, în cazul lui Jefferson Hope.

— Da, aşa este, am spus eu, cordial. N-am fost în viaţa mea mai uimit de ceva. Chiar am descris acest caz într-o mică lucrare, cu titlul întrucâtva ciudat de “Studiu în roşu intens “

A dat trist din cap.

— M-am uitat peste ea, a spus.

— Sincer, nu te pot felicita. Detectarea este, sau ar trebui să fie o ştiinţă exactă, şi ar trebui să fie tratată în aceeaşi manieră rece şi obiectivă. Tu ai încercat însă să-i insufli o notă romantică, ceea ce este ca şi cum ai încerca să foloseşti a cincea teoremă a lui Euclid pentru a reda o poveste de dragoste sau fuga unor îndrăgostiţi.

— Dar exista ceva romantic acolo, am protestat. N-am intervenit asupra faptelor.

— Unele fapte ar trebui să fie suprimate, sau cel puţin, ar trebui să fie tratate în ordinea importanţei lor. Singurul aspect al cazului respectiv care merita să fie menţionat ar fi fost curiosul raţionament analitic de la efecte spre cauze, prin care am reuşit să rezolv cazul.

Criticile lui la adresa unei lucrări care a fost creată special să-i facă plăcere m-au supărat. Mărturisesc, de asemenea, că am fost iritat de egotismul lui, care părea să pretindă ca fiecare rând din lucrarea mea să fi fost dedicat numai acţiunilor sale deosebite. Am observat nu o dată, în timpul anilor în care am locuit împreună cu el pe strada Baker că, sub maniera sa liniştită şi didactică se ascundea în fond o mică vanitate. Cu toate acestea, n-am făcut nicio remarcă, ci am început să-mi îngrijesc piciorul rănit. Un glonte afgan îl străpunsese cu ceva timp în urmă şi, deşi nu mă mai împiedica la mers, mă durea extrem de tare la fiecare schimbare a vremii.

— Munca mea s-a extins recent pe continent, a spus Holmes, după un timp, umplându-şi vechea-i pipă din lemn de iarbă neagră. Am fost consultat săptămâna trecută de Francois Le Villard care, după cum ştii probabil, se numără printre cei mai buni detectivi francezi ai momentului. Deşi are o intuiţie rapidă, este deficient la capitolul cunoaşterii exacte, care este esenţială pentru ca arta sa să ajungă pe culmi. Cazul se referea la un testament, şi prezenta un anume interes. Am putut să-l trimit la două cazuri similare, unul din Riga din 1857, iar altul din St. Louis din 1871, care i-au sugerat soluţia corectă. Iată scrisoarea pe care am primit-o în această dimineaţă, în care îmi mulţumeşte pentru ajutor. Mi-a înmânat, în timp ce vorbea, o foaie mototolită de hârtie de provenienţă străină. Am parcurs-o rapid, împiedicându-mă la tot pasul de expresii de genul “magnific” “o lovitură de maestru” şi “un tur de forţă”, dovezi ale admiraţiei puternice a francezului.

— Se adresează ca un învăţăcel maestrului său, am spus eu.

— Oh! Supraestimează ajutorul pe care i l-am dat, a spus Sherlock Holmes într-o doară. Are mari talente el însuşi. Beneficiază de două dintre cele trei calităţi care sunt necesare detectivului ideal: capacitatea observaţiei şi a deducţiei. Îi lipseşte doar cunoaşterea; însă aceasta poate evolua cu timpul. Îmi traduce acum lucrările mai mici în franceză.

— Lucrările tale?

— O, nu ştii?, a exclamat el, râzând. Da, m-am făcut vinovat de câteva monografii. Sunt toate despre subiecte de ordin tehnic. Iată una, de exemplu: "Despre distincţia dintre scrumurile de diverse tipuri de tutun". În aceasta enumăr o sută patruzeci de tipuri de trabuce, ţigări şi tutun de pipă, oferind ilustraţii în culori, care arată diferenţa dintre scrumuri. Este un aspect ce apare permanent în procesele penale, şi care este uneori de o importanţă capitală ca indiciu. Dacă poţi spune sigur că o crimă a fost comisă de un om care fuma tutun indian, aceasta reduce evident numărul suspecţilor. Pentru ochiul versat, există tot atâta diferenţă între scrumul negru de Trichinopoly şi cel pufos de ruscuţă ca între o varză şi un cartof.

— Ai un geniu extraordinar în privinţa amănuntelor, am remarcat.

— Apreciez importanţa lor. Iată monografia mea despre identificarea paşilor, cu unele comentarii privind folosirea ipsosului pentru păstrarea urmelor. Sau o lucrare aparent ciudată despre influenţa meseriei asupra formei mâinilor, cu ilustraţii tipice de mâini de constructori de acoperişuri, de marinari, de tăietori de stejari de plută, de compozitori, de ţesători şi de şlefuitori de diamante. Acesta este un aspect care prezintă un foarte mare interes de ordin practic pentru detectivul profesionist – mai ales, în cazul cadavrelor neidentificate, sau în descoperirea antecedentelor criminalilor. Dar te plictisesc cu pasiunea mea.

— Deloc, i-am răspuns eu, cu însufleţire. Mă interesează extrem de mult, mai ales de când am avut ocazia să observ aplicaţia ei

practică. Dar tocmai ce-ai vorbit de observaţie şi deducţie. Cu siguranţă, una o implică într-o anumită măsură pe cealaltă.

— Păi, nu prea, mi-a răspuns el, lăsându-se cu voluptate pe spate în fotoliu, şi scoţând dense rotocoale albastre din pipă. De exemplu, observaţia îmi arată că ai fost la poşta de pe strada Wigmore în această dimineaţă, însă deducţia mă informează că ai trimis o telegramă de acolo.

— Aşa e, am spus. Eşti corect în ambele cazuri! Însă mărturisesc că nu înţeleg cum ţi-ai dat seama. A fost vorba de un impuls neaşteptat, şi n-am vorbit cu nimeni despre asta.

— Este simplu ca bună ziua, a remarcat el, chicotind să mă vadă surprins, atât de absurd de simplu încât explicaţia este superfluă; şi, totuşi, poate fi de folos pentru definirea limitelor observaţiei şi deducţiei. Observaţia îmi spune că ai puţin noroi roşiatic pe căputa pantofului. Pe partea de vis-a-vis de poşta de pe strada Seymour a fost scos trotuarul, şi a fost turnat nişte pământ, astfel încât este dificil să eviţi să calci pe el atunci când intri. Pământul are această nuanţă roşiatică specială, care nu se găseşte, după câte ştiu, nicăieri altundeva în împrejurimi. Asta în ce priveşte observaţia. Restul este deducţie.

— Cum ai dedus că am trimis o telegramă?

— Păi, firește că am ştiut că nu ai scris o scrisoare, căci am stat împreună toată dimineaţa. Văd de asemenea o mulţime de timbre şi un vraf de cărţi poştale pe biroul tău. În ce scop ai putea merge atunci la poştă, dacă nu pentru a trimite o telegramă? Elimină toate celelalte elemente, iar cel care rămâne trebuie să fie cel adevărat.

— În acest caz, este cu siguranţă aşa, am replicat, după ce am gândit puţin. Totuşi, faptul este, aşa cum spui, foarte simplu. M-ai considera impertinent dacă ţi-aş testa teoriile într-un caz mai complicat?

— Din contră, mi-a răspuns, asta m-ar împiedica să iau o a doua doză de cocaină. Aş fi încântat să examinez cu atenţie orice problemă pe care ai vrea să mi-o propui.

— Te-am auzit spunând că este dificil ca un om să folosească zilnic un obiect, fără să-i transmită ceva din individualitatea sa, şi că un observator experimentat poate interpreta această amprentă personală. Acuma am aici un ceas care a ajuns recent în posesia mea. Ai fi atât de amabil să-mi spui opinia ta privind caracterul şi obiceiurile ultimului lui posesor?

I-am dat ceasul, amuzându-mă uşor înăuntrul meu, căci testul era, după cum credeam, unul imposibil, şi-l concepusem ca o lecţie la adresa tonului întrucâtva dogmatic pe care-l adopta din când în când. A mişcat ceasul în mână, s-a uitat cu atenţie la cadran, l-a deschis la spate şi i-a examinat mecanismul, mai întâi cu ochiul liber, iar apoi cu o lupă puternică. De abia puteam să mă abţin să nu zâmbesc văzându-i faţa abătută când, în cele din urmă, l-a închis zgomotos, şi mi l-a înapoiat.

— De abia dacă există câteva informaţii, a remarcat. Ceasul a fost curăţat recent, ceea ce mă lipseşte de elementele cele mai relevante.

— Ai dreptate, i-am răspuns. A fost curăţat înainte de a-mi fi trimis. În străfundul inimii însă, l-am acuzat de a fi venit cu una dintre cele mai neconvingătoare şi neputincioase scuze pentru a-şi ascunde eşecul. Ce informaţii putea să-i ofere un ceas necurăţat?

Deşi nesatisfăcătoare, cercetările mele n-au fost total lipsite de roade, a observat el, fixând tavanul cu o privire visătoare şi stinsă. Poţi să mă corectezi, dar cred că ceasul a aparţinut fratelui tău mai în vârstă, care l-a moştenit de la tatăl tău.

— Asta ai dedus, fără îndoială, văzând iniţialele H. W pe spatele lui?

— Aşa este. W sugerează propriu-ţi nume. Data de pe ceas este de acum aproape cincizeci de ani, iar iniţialele sunt la fel de vechi ca şi ceasul: prin urmare, a fost făcut pentru ultima generaţie. Bijuteriile rămân de obicei la fiul mai în vârstă, iar acesta are cel mai adesea acelaşi nume ca tatăl său. Tatăl tău, dacă-mi amintesc corect, a murit acum mulţi ani. Ceasul a fost, prin urmare, în posesia fratelui tău mai mare.

— Până acum, corect, am spus. Altceva?

— Era un om dezordonat, foarte dezordonat şi neatent. A avut perspective bune de viitor, dar şi-a ratat şansele, a trăit un timp în sărăcie, cu scurte intervale de prosperitate când şi când, iar în final s-a apucat de băut, şi a murit. Asta-i tot ce pot observa.

Am sărit de pe scaun, şchiopătând nerăbdător prin cameră, extrem de dezamăgit.

— Acest lucru nu este demn de tine, Holmes, i-am spus. N-aş fi putut crede că poţi coborî atât de jos. Ai făcut cercetări privind trecutul nefericitului meu frate, iar acum pretinzi că ai dedus toate acestea, folosindu-te de o metodă fantezistă. Nu te poţi aştepta să cred

că ai descoperit toate acestea doar privind acest ceas vechi! Nu este frumos din partea ta şi, ca să spun lucrurilor pe nume, sună a şarlatanie.

— Dragul meu doctor, a spus el politicos, te rog acceptă-mi scuzele. Considerând problema doar dintr-un punct de vedere abstract, am trecut cu vederea că pentru tine este ceva personal şi dureros. Cu toate acestea, te asigur că nici măcar n-am ştiut că ai avut un frate până când nu mi-ai arătat acest ceas.

— Atunci, cum naiba ai aflat aceste lucruri? Sunt absolut corecte, în cel mai mic detaliu.

— Ah, am avut noroc. Am spus numai ceea ce mi s-a părut a fi probabil. Nu m-am aşteptat deloc să fiu atât de exact.

— Dar n-a fost vorba numai de ghicit?

— Nu, nu; eu nu ghicesc niciodată. Este un obicei foarte prost, care distruge capacitatea de a gândi logic. Lucrurile îţi par ciudate numai pentru că nu urmezi traiectoria gândurilor mele, sau nu observi micile amănunte pe baza cărora se pot deduce lucrurile importante. De exemplu, am început prin a afirma că fratele tău era neatent. Dacă te uiţi la partea inferioară a cutiei ceasului, poţi observa că prezintă nu numai două adâncituri, ci este tăiată şi plină de urme peste tot, datorită obiceiului de a-l ţine în acelaşi buzunar cu alte obiecte tari, precum monede sau chei. Cu siguranţă, nu este cine ştie ce să presupui că un om, care tratează un ceas de cincizeci de guinee cu atâta lipsă de respect, trebuie să fie neatent. Şi nici nu este o inferenţă atât de exagerată să presupui că un om care moşteneşte un obiect de o asemenea valoare dispune de mijloace şi în alte privinţe.

Am dat afirmativ din cap, pentru a-i arăta că i-am urmărit raţionamentul.

— Cămătarii din Anglia obişnuiesc adesea ca, atunci când iau un ceas, să scrijelească cu un ac cu gămălie înăuntrul cutiei numărul de pe bon. Este mai convenabil decât să pună o etichetă, căci nu există riscul ca numărul să se piardă, sau să se încurce cu un altul. Dacă priveşti cu lupa în interiorul cutiei, poţi vedea cel puţin patru astfel de numere. Inferenţa care se poate face este că fratele tău era deseori lefter. A doua inferenţă este că trecea prin scurte faze de prosperitate din când în când, altminteri neputând să-şi fi răscumpărat obiectul.

În final, îţi cer să te uiţi la partea dinăuntru, unde se află gaura pentru cheiţă. Priveşte miile de zgârieturi din jurul găurii, semnele

unde cheia a alunecat. Cheia cărui om treaz ar fi putut face atâtea crestături? Însă nu vei vedea vreodată ceasul unui beţiv fără ele. Acesta îşi întoarce ceasul în timpul nopţii, şi lasă aceste urme ale mâinii sale nesigure. Ce mister vezi în toate acestea?

— Este clar ca lumina zilei, i-am răspuns. Regret felul nedrept în care te-am tratat. S-ar fi cuvenit să am mai multă încredere în talentul tău extraordinar. Pot să te întreb dacă eşti implicat în vreo investigaţie profesională la momentul de faţă?

— Nu. Dovadă cocaina. Nu pot trăi fără să-mi pun creierul la treabă. Pentru ce altceva să trăiesc? Uită-te pe fereastră. Ai văzut vreodată o lume mai deprimantă, mai mizerabilă şi inutilă ca aceasta? Uită-te cum ceaţa gălbuie se răsuceşte pe stradă şi pluteşte peste casele cenuşii. Există ceva mai exasperant de prozaic şi material? Ce sens are să dispui de asemenea talente, dacă nu ai unde să le foloseşti? Crima este ceva banal, existenţa este banală, şi niciun alt fel de calităţi în afara celor banale nu sunt de folos pe acest pământ.

Tocmai ce deschisesem gura ca să răspund acestei tirade când, cu o bătaie energică în uşă, proprietăreasa noastră a intrat în cameră, aducând o carte de vizită pe tăviţa de alamă.

— Vă caută o domnişoară, domnule, a spus ea, adresându-se tovarăşului meu.

— Domnişoara Mary Morstan, a citit el. Hm! Nu-mi amintesc acest nume. Cere-i tinerei să intre, doamnă Hudson. Nu pleca, doctore. Prefer să rămâi.

Capitolul II
Prezentarea cazului

Domnişoara Morstan a intrat în cameră cu un pas ferm şi o atitudine relaxată. Era o tânără blondă, scundă şi delicată, cu mănuşi în bună stare, şi îmbrăcată cu un gust perfect. Totuşi, costumaţia ei era de rând şi simplă, sugerând mijloace limitate. Purta o rochie bej spre gri închis, fără niciun fel de panglici sau dantele, şi un mic turban de aceeaşi nuanţă ştearsă, răscumpărată doar de o idee de pană albă într-o parte. Faţa ei nu se recomanda nici prin regularitatea trăsăturilor,

nici prin frumuseţea pielii, însă avea o expresie dulce şi prietenoasă, iar ochii săi mari şi albaştri erau extrem de spirituali şi plini de simpatie. În întreaga mea experienţă cu femeile, ce acoperea totuşi multe naţii şi trei continente, n-am văzut niciodată o faţă care să promită mai clar o natură rafinată şi sensibilă. Am observat că, aşezându-se pe scaunul pe care i l-a oferit Sherlock Holmes, buzele au început să-i tremure, la fel ca şi mâinile, arătând toate semnele unei agitaţii lăuntrice intense.

— Am venit la dumneavoastră, domnule Holmes, a spus ea, pentru că aţi ajutat-o odată pe stăpâna mea, doamna Cecil Forrester, să rezolve o mică complicaţie de ordin domestic. A fost foarte impresionată de amabilitatea şi îndemânarea dumneavoastră.

— Doamna Cecil Forrester, a repetat el pe gânduri. Cred că i-am fost de un mic ajutor. Totuşi, dacă îmi amintesc bine, cazul a fost foarte simplu.

— Ea nu l-a considerat astfel. Însă cel puţin nu se poate afirma acelaşi lucru despre al meu. Nu pot să-mi imaginez ceva mai ciudat, mai inexplicabil, decât situaţia în care mă aflu.

Holmes şi-a frecat mâinile, iar ochii au început să-i strălucească. S-a aplecat înainte în scaun, cu o expresie de concentrare intensă pe trăsăturile sale bine definite şi agere.

— Prezentaţi-vă cazul, i-a spus el, pe tonul energic cu care se rezolvă o afacere.

M-am simţit jenat.

— Pe mine, vă rog, să mă scuzaţi, am spus, ridicându-mă de pe scaun.

Spre surprinderea mea, tânăra femeie şi-a ridicat mâna înmănuşată pentru a mă reţine şi privind către Holmes spuse:

— Dacă prietenul dumitale ar fi atât de amabil să rămână, ar putea să-mi fie de un ajutor de nepreţuit.

M-am lăsat din nou pe scaun.

— Pe scurt, a continuat ea, faptele sunt următoarele. Tatăl meu era militar într-un regiment din India, şi m-a trimis acasă când eram încă mică. Mama mea murise şi nu aveam nicio rudă în Anglia. Am fost lăsată însă într-un internat confortabil din Edinburgh, şi am rămas acolo până am împlinit 17 ani. În 1878, tatăl meu, care era căpitan în regimentul său, a obţinut o permisie de un an şi s-a întors acasă. Mi-a telegrafiat din Londra că a ajuns cu bine şi mi-a cerut să mă duc

imediat acolo, dându-mi adresa sa de la hotelul Langham. Din câte îmi amintesc, mesajul său era plin de bunătate şi dragoste. Ajungând la Londra, m-am dus la Langham, unde am fost informată că, deşi căpitanul Morstan locuia acolo, ieşise în noaptea dinainte şi nu se întorsese încă. Am aşteptat toată ziua, fără să primesc vreo ştire de la el. Seara, la sfatul directorului hotelului, m-am dus la poliţie, iar în dimineaţa următoare am pus anunţuri în toate ziarele. Cercetările noastre n-au dat niciun rezultat şi din acea zi până astăzi nu s-a mai auzit nimic de nefericitul meu tată. A venit acasă cu inima plină de speranţă, pentru a trăi în linişte şi confort, iar în loc de asta...

Şi-a dus mâna la gât şi, înecându-se într-un hohot de plâns, s-a oprit.

— În ce dată?, a întrebat-o Holmes, deschizându-şi agenda.

— A dispărut pe 3 decembrie 1878, acum aproape zece ani.

— Unde a rămas bagajul său?

— La hotel. Nu exista nimic în el care să ofere vreun indiciu, doar nişte haine, nişte cărţi şi un număr considerabil de curiozităţi din Insulele Andaman. A fost unul din militarii însărcinaţi cu paza puşcăriaşilor de acolo.

— Avea vreun prieten în oraş?

— Numai unul de care se ştie, maiorul Sholto, din acelaşi regiment cu el, regimentul 34 de infanterie din Bombay. Maiorul se pensionase cu ceva timp în urmă, şi locuia în Upper Norwood. L-am contactat, firește, dar nici măcar nu ştia că tovarăşul său se afla în Anglia.

— Un caz ciudat, a remarcat Homes.

— Nu v-am descris încă partea cea mai ciudată. Cam acum şase ani, pe 4 mai 1882, ca să fiu mai precisă, a apărut un anunţ în ziarul Times, întrebând de adresa lui Mary Morstan, şi afirmând că ar fi în interesul acesteia să dea un semn. Nu exista niciun nume sau adresă în el. La acea vreme, tocmai ce mă angajasem la familia doamnei Cecil Forrester pe postul de guvernantă. La sfatul său, mi-am publicat adresa la rubrica “anunţuri”. În aceeaşi zi, am primit prin poştă o cutiuţă de carton, în care am găsit o perlă foarte mare şi lucioasă. Nu era inclus niciun cuvânt. De atunci, în fiecare an, în aceeaşi dată, am primit o cutie similară, conţinând o perlă similară, fără niciun indiciu cine era expeditorul. Un expert le-a evaluat ca fiind o varietate rară şi implicit de o valoare considerabilă. Puteţi vedea cu proprii ochi că

sunt foarte frumoase. A deschis o cutiuţă plată în timp ce vorbea, arătându-ne şase dintre cele mai frumoase perle pe care le-am văzut vreodată.

— Cazul dumitale este extrem de interesant, i-a spus Sherlock Holmes. Ţi s-a mai întâmplat şi altceva?

— Da, şi nu mai târziu de astăzi. De aceea am venit la dumneavoastră. În această dimineaţă, am primit această scrisoare pe care vă rog s-o citiţi.

— Mulţumesc, i-a spus Holmes. Daţi-mi şi plicul, vă rog. Ştampila poştei din Londra, sud-vest, data 7 iulie. Hm! Degetul mare al unui bărbat într-un colţ, probabil al poştaşului. Hârtie de calitate superioară. Plicuri de şase pence pachetul. Un om cu gusturi speciale în privinţa obiectelor de papetărie. Nicio adresă.

"Să fiţi în dreptul celei de-a treia coloane din stânga, în faţa teatrului Lyceum, astă-seară la ora şapte. Dacă nu aveţi încredere, aduceţi doi prieteni cu dumneavoastră. Aţi fost nedreptăţită şi vi se va face dreptate. Nu aduceţi poliţia. Dacă o faceţi, totul va fi în van. Un prieten necunoscut."

— Păi, chiar că este un mister incitant. Ce intenţionaţi să faceţi, domnişoară Morstan?

— Aceasta-i exact ceea ce vreau să vă întreb.

— Atunci, cu siguranţă, vom merge acolo. Dumneavoastră şi cu mine, da, iar doctorul Watson este chiar omul care ne trebuie. Corespondentul dumneavoastră spune "doi prieteni". Doctorul şi cu mine am lucrat împreună înainte.

— Dar doreşte să vină?, a întrebat ea, cu ceva rugător în voce şi în expresie.

—Aş fi onorat şi fericit s-o fac, am spus eu, entuziast, dacă pot fi de vreun folos.

— Sunteţi amândoi foarte amabili, a răspuns ea. Am dus o viaţă retrasă, şi nu am niciun prieten la care să apelez. Dacă sunt aici la şase, e bine, presupun?

— Să nu fiţi mai târziu, i-a spus Holmes. Există totuşi încă un aspect. Acest scris este cumva identic cu acela de pe cutiuţele cu perle?

— Am aici hârtiile care au fost lipite pe ele, a răspuns ea, scoţând douăsprezece bucăţele de hârtie.

— Sunteţi, sigur, un client model. Aveţi o intuiţie precisă. Hai să le vedem. A răsfirat hârtiile pe masă, aruncând priviri rapide de la una

la alta.

— Cu excepţia scrisorii, adoptă maniere diferite de stilul lui obişnuit de a scrie, a spus el, dar nu poate exista nicio îndoială că este vorba de aceeaşi mână. Uite cum nu-şi poate controla e-ul grecesc, şi cum răsuceşte ultimul s. Fără îndoială, sunt scrise de aceeaşi persoană. Nu vreau să vă dau speranţe false, domnişoară Morstan, dar există vreo asemănare între acest scris şi cel al tatălui dumneavoastră ?

— Nimic nu poate fi mai diferit.

— M-am aşteptat să vă aud spunând aceasta. O să vă aşteptăm, atunci, la şase. Vă rog, daţi-mi voie să păstrez hârtiile. O să le cercetez cu mai multă atenţie. Este numai trei şi jumătate. Pe curând, atunci.

— Pe curând, a spus vizitatoarea noastră, şi, cu o privire luminoasă şi prietenoasă de la unul la altul, a pus cutiuţa cu perlele la piept şi a ieşit grăbită. M-am dus la fereastră, şi am privit-o cum se îndepărta sprintenă pe stradă, până când turbanul său gri cu pană albă a devenit doar o pată în mulţimea întunecată.

— Ce femeie atrăgătoare!, am exclamat, întorcându-mă spre tovarăşul meu.

Îşi aprinsese din nou pipa, şi se lăsase pe spate, cu pleoapele lăsate.

— Aşa crezi?, a spus el, apatic. N-am observat.

— Eşti realmente ca un automat, ca o maşină de calcul!, i-am strigat. Câteodată, eşti de-a dreptul inuman.

A zâmbit uşor.

— Este de cea mai mare importanţă, mi-a spus, să nu-ţi laşi judecata să fie influenţată de calităţile persoanei. Pentru mine, clientul este doar o entitate – un factor într-o problemă. Sentimentele împiedică judecata clară. Te asigur că cea mai atrăgătoare dintre femeile pe care le-am cunoscut vreodată a fost spânzurată pentru că a otrăvit trei copilaşi ca să obţină banii de la asigurări, iar bărbatul cel mai dezgustător dintre cunoştinţele mele este un filantrop care a cheltuit aproape un sfert de milion pentru săracii din Londra.

— Cu toate acestea... În acest caz...

— Nu fac niciodată excepţii. O excepţie infirmă regula. Ai avut vreodată ocazia să studiezi caracterul cuiva pe baza scrisului său? Ce crezi despre mâzgălelile acestui bărbat?

— Are un scris lizibil şi regulat, i-am răspuns. Un om obişnuit cu afacerile şi ceva forţă de caracter.

Holmes a dat negativ din cap.

— Uită-te la înălţimea literelor, a spus. Toate sunt cam la fel. Acest d ar putea fi a, iar acest l un e. Oamenii de caracter scriu întotdeauna distinct literele mai lungi, indiferent cât de ilizibil scriu în rest. Există nehotărâre în litera k şi respect de sine în literele majuscule. Ies acum. Vreau să verific ceva. Dă-mi voie să-ţi recomand această carte, una dintre cele mai remarcabile care au fost scrise vreodată. Se numeşte “Martiriul omului”, iar autorul este Winwood Reade. Mă întorc într-o oră.

M-am aşezat la fereastră cu volumul respectiv în mână, însă

gândurile mele vagabondau departe de speculaţiile îndrăzneţe ale autorului. Mintea mea era absorbită de vizitatoarea noastră, de zâmbetele ei, de timbrul bogat şi adânc al vocii sale, de misterul ciudat ce-i învăluia viaţa. Dacă avea şaptesprezece ani când a dispărut tatăl ei, acum avea probabil douăzeci şi şapte, o vârstă minunată, când tinereţea nu mai are aceeaşi plinătate de sine, fiind întrucâtva temperată de experienţă. Stăteam aşa şi reflectam, când m-au invadat asemenea gânduri periculoase, că m-am năpustit la biroul meu, şi m-am adâncit cu furie în cel mai recent tratat de patologie. Cine mă credeam eu, un chirurg militar cu un picior anemic şi un cont în bancă şi mai şi, ca să îndrăznesc să mă gândesc la astfel de lucruri? Ea era o entitate, un factor, nimic mai mult. Dacă viitorul meu se anunţa a fi întunecat, era cu siguranţă mult mai potrivit să-l înfrunt ca un bărbat, decât să încerc să-l fac mai luminos iluzionându-mă într-un asemenea hal.

Capitolul III
În căutarea unei soluţii

Se făcuse cinci şi jumătate până s-a întors Holmes. Era vioi, plin de zel şi într-o dispoziţie excelentă – o stare care alterna în cazul său cu crize de teribilă depresie.

— Nu există cine ştie ce mister în acest caz, a spus el, luând ceaşca de ceai pe care i-am umplut-o. Faptele par a admite doar o singură explicaţie.

— Ce! L-ai rezolvat deja?

— Ei bine, asta ar însemna să afirm prea mult. Am descoperit un fapt sugestiv, asta-i tot. Este cu toate acestea foarte relevant. Trebuie să aflu încă detaliile. Tocmai ce-am descoperit, consultând numerele din urmă ale ziarului Times, că maiorul Sholto din Upper Norwood, care făcuse parte din regimentul 34 de infanterie din Bombay, a murit pe 28 aprilie 1882.

— Poate că sunt un încuiat, Holmes, dar nu văd ce vrea să spună asta.

— Nu? Mă surprinzi. Priveşte lucrurile astfel, atunci. Căpitanul

Morstan dispare. Singura persoană din Londra pe care ar fi putut-o vizita este maiorul Sholto. Maiorul Sholto neagă că ar fi ştiut că acesta se afla în Londra. Patru ani mai târziu, Sholto moare. LA O SĂPTĂMÂNĂ DE LA MOARTEA SA, fata căpitanului Morstan primeşte un cadou valoros, lucru ce se repetă în fiecare an, iar acum, culmea, o scrisoare în care este considerată o femeie nedreptăţită. La ce nedreptate poate face referire această scrisoare, dacă nu la faptul că a fost lăsată fără tată? Şi de ce trebuiau cadourile să apară imediat după moartea lui Sholto, dacă nu cumva deoarece moştenitorul acestuia ştie ceva de acest mister, şi doreşte să o recompenseze într-un fel? Poţi să vii cu vreo altă teorie care să se potrivească?

— Dar ce ciudată recompensă! Şi cât de bizar pusă în aplicare! Şi de ce trebuia să scrie scrisoarea acum, în loc să fi făcut asta acum şase ani? Apoi, scrisoarea menţionează că i se va face dreptate. Ce fel de dreptate? Este exagerat să presupunem că tatăl ei este încă în viaţă. Şi nu există niciun alt fel de nedreptate care i s-a făcut, după câte ştim.

— Există dificultăţi, există anumite dificultăţi, a spus Sherlock Holmes, gânditor. Dar incursiunea noastră din această seară le va rezolva pe toate. Ah, uite trăsura cu domnişoara Morstan. Eşti gata? Atunci, mai bine am coborî, căci este puţin mai târziu de ora pe care am stabilit-o.

Mi-am luat pălăria şi bastonul cel mai solid, însă am observat că Holmes şi-a scos revolverul din sertar, şi şi l-a băgat în buzunar. Evident, gândea că aventura noastră din seara asta putea să devină serioasă.

Domnişoara Morstan era îmbrăcată într-o pelerină închisă la culoare, iar faţa ei sensibilă era liniştită, dar palidă. Nu ar fi fost femeie dacă nu s-ar fi simţit întrucâtva neliniştită de ciudata aventură în care ne lansasem, totuşi stăpânirea sa de sine era deplină, şi a răspuns cu promptitudine celor câteva întrebări suplimentare pe care Sherlock Holmes i le-a pus.

— Maiorul Sholto a fost un prieten foarte bun de-al tatălui meu, a spus. Scrisorile sale erau pline de aluzii la maior. El şi cu tata comandau trupele de pază de pe Insulele Andaman, prin urmare îşi petreceau foarte mult timp împreună. Apropo, în biroul tatălui meu, a fost găsită o hârtie ciudată, pe care nimeni n-a putut s-o înţeleagă. Bănuiesc că e lipsită de importanţă, dar m-am gândit că poate doriţi s-o vedeţi, şi am adus-o cu mine. Poftim.

Holmes a desfăcut hârtia cu atenţie, şi şi-a întins-o pe genunchi. Apoi a examinat-o foarte metodic cu lupa, peste tot.

— Hârtia este făcută de băştinaşii indieni, a remarcat el A fost cândva prinsă pe un panou. Schiţa de pe ea pare să fie planul unei părţi a unei clădiri mai mari cu numeroase săli, coridoare şi pasaje. Într-un punct, există o mică cruce cu cerneală roşie, iar deasupra ei scrie şters cu creionul "3,37 din stânga". În colţul din partea stângă, se află o hieroglifă ciudată, reprezentând, se pare, patru cruci una după alta, cu braţele atingându-se. Lângă ea scrie cu litere foarte neîngrijite şi grosolane "Semnul celor patru – Jonathan Small, Mahomet Singh, Abdullah Khan, Dost Akbar". Nu, mărturisesc că nu văd cum ar putea aceasta să aibă vreo legătură cu cazul. Totuşi, este evident un document important. A fost păstrat cu grijă într-un port-vizit, căci este la fel de curat şi pe o parte şi pe cealaltă.

— Chiar în port-vizitul său l-am găsit.

— Păstrează-l cu grijă, atunci, domnişoară Morstan, căci ne poate fi de folos cândva. Încep să bănuiesc că acest caz se poate dovedi a fi mai complicat şi mai subtil decât am presupus iniţial. Trebuie să-mi reconsider ideile. S-a lăsat pe spate în birjă, şi am putut vedea, după sprâncenele sale ridicate şi privirea-i în gol, că gândea intens. Domnişoara Morstan şi cu mine discutam încet despre incursiunea noastră şi posibilul ei rezultat, însă tovarăşul nostru şi-a menţinut rezerva-i de nepătruns până la sfârşitul călătoriei.

Era o seară de septembrie şi nu se făcuse încă şapte, dar ziua fusese mohorâtă, iar o ceaţă densă, care cobora în picuri, învăluia marele oraş. Nori de culoarea noroiului atârnau trişti deasupra străzilor mocirloase. Pe Strand felinarele păreau doar pete neclare de lumină difuză, aruncând o licărire circulară pe trotuarele lipicioase. Lumina gălbuie a vitrinelor se amesteca cu aerul umed, plin de aburi, proiectând o strălucire melancolică şi mişcătoare asupra străzii aglomerate. Era ceva straniu şi fantomatic în nesfârşita procesiune de feţe, care alunecau printre aceste dungi înguste de lumină, feţe triste şi vesele, deprimate şi voioase, ca tot restul omenirii, ce alunecau din întuneric în lumină, şi iar înapoi în întuneric. Nu sunt prea impresionabil, însă seara mohorâtă şi apăsătoare laolaltă cu povestea ciudată în care intraserăm mă făceau nervos şi deprimat. Puteam vedea din atitudinea domnişoarei Morstan că şi ea era într-o stare similară. Holmes singur putea să se ridice deasupra acestor influenţe

neînsemnate. Îşi ţinea agenda deschisă pe genunchi şi, la lumina unei mici lanterne, îşi nota din când în când tot felul de cifre şi însemnări.

Când am ajuns la teatrul Lyceum, mulţimea se îmbulzise deja la intrările laterale. În faţă, huruia un necontenit alai de birji şi trăsuri, depunându-şi încărcăturile de bărbaţi în cămăşi şi femei înfăşurate în şaluri şi pline de diamante. De abia ajunsesem la a treia coloană, unde trebuia să aibă loc întâlnirea, că am fost acostaţi de un bărbat sprinten, scund şi cu pielea întunecată, îmbrăcat în vizitiu.

— Dumneavoastră sunteţi persoanele care o însoţesc pe domnişoara Morstan?, a întrebat.

— Eu sunt domnişoara Morstan, iar aceşti doi domni sunt prietenii mei, a spus ea.

Acesta ne-a fixat cu o pereche de ochi extrem de pătrunzători şi interogativi.

— Mă scuzaţi, domnişoară, a spus pe un ton insistent, dar trebuie să vă rog să-mi daţi cuvântul de onoare că niciunul din însoţitorii dumneavoastră nu lucrează la poliţie.

— Aveţi cuvântul meu, i-a răspuns ea.

La fluierătura lui ascuţită, o haimana ne-a condus spre o trăsură, şi ne-a deschis portiera. Bărbatul care a vorbit cu noi s-a urcat pe capră, în timp ce noi ne-am urcat înăuntru. De abia ce făcusem asta, că vizitiul a dat bici calului, şi am pornit în mare viteză pe străzile ceţoase.

Situaţia era curioasă. Ne îndreptam spre un loc necunoscut, într-o misiune necunoscută. Totuşi, această invitaţie era fie o farsă deplină, ceea ce părea a fi o ipoteză de neconceput, fie altminteri, aveam un motiv serios să credem că de această călătorie puteau depinde nişte lucruri foarte importante. Comportamentul domnişoarei Morstan era la fel de hotărât şi calm ca întotdeauna. Am încercat s-o înveselesc şi s-o amuz povestindu-i din aventurile mele din Afganistan; dar, sincer vorbind, eram eu însumi atât de tulburat de situaţia în care ne aflam şi atât de curios în privinţa destinaţiei noastre că poveştile mele erau cam absurde. Până în ziua de azi susţine că i-am spus o anecdotă impresionantă despre cum o muschetă s-a uitat în cortul meu în puterea nopţii şi cum am tras după ea cu un pui de tigru cu două ţevi. La început aveam o oarecare idee privind direcţia în care ne îndreptam; însă în curând, datorită vitezei, ceţii şi cunoaşterii mele limitate a Londrei, mi-am pierdut direcţia, şi n-am mai ştiut nimic

altceva decât că păream a merge foarte departe. Cu toate acestea, Sherlock Holmes nu s-a înşelat o clipă, mormăind numele locurilor prin care treceam pe măsură ce birja hurducăia prin pieţe şi întortocheate străduţe laterale.

— Rochester Row, a spus el. Acum Piaţa Vincent. Acuma intrăm pe drumul Vauxhall Bridge. Se pare că ne îndreptăm spre Surrey. Da, aşa este. Acuma suntem pe pod. Puteţi vedea fluviul.

Într-adevăr, am putut arunca o scurtă privire asupra unei fâşii din Tamisa, felinarele de pe pod luminând apa întinsă şi tăcută; dar birja noastră s-a năpustit înainte, înfruntând în curând un labirint de străzi de pe partea cealaltă a fluviului.

— Drumul Wordsworth, a spus tovarăşul meu. Drumul Priory. Aleea Lark Hali. Stockwell. Strada Robert. Aleea Cold Harbor. Drumul nostru nu pare să ducă spre zone prea stilate.

Ajunsesem într-adevăr într-o vecinătate suspectă şi neprietenoasă. Şirurile lungi de case întunecate din cărămidă se răscumpărau numai prin lumina grosolană şi strălucirea ţipătoare a cârciumilor din colţ. Apoi au apărut rânduri de vile cu două etaje, cu grădini minuscule în faţă, iar apoi din nou şiruri fără sfârşit de clădiri noi din cărămidă, tentaculele monstruoase pe care oraşul imens şi le întindea până la ţară. În cele din urmă, birja s-a oprit în faţa celei de-a treia case dintr-un bloc nou de clădiri. Niciuna din celelalte case nu era locuită, iar cea în faţa căreia ne-am oprit era la fel de întunecată ca şi vecinele ei, cu excepţia unei singure luminiţe la fereastra bucătăriei. Totuşi, la bătăile noastre, uşa a fost imediat deschisă de un servitor indian cu turban galben, îmbrăcat în haine albe şi largi, prinse cu o cingătoare galbenă. Exista ceva ciudat de nepotrivit în această figură orientală stând în cadrul unei uşi obişnuite a unei case de mâna a treia dintr-o suburbie a Londrei.

— Stăpânul vă aşteaptă, ne-a spus şi, chiar în timp ce vorbea, s-a auzit o voce piţigăiată şi ascuţită venind de undeva dintr-o cameră.

— Condu-i înăuntru, servitorule, a ţipat. Condu-i direct la mine.

Capitolul IV
Povestea bărbatului chel

L-am urmat pe indian printr-un hol sordid şi banal, prost luminat şi chiar şi mai prost mobilat, până când a ajuns la o uşă pe dreapta, pe care a deschis-o. O lumină strălucitoare şi galbenă s-a revărsat asupra noastră, iar în centrul ei stătea un bărbat scund, cu o frunte foarte înaltă şi un păr roşu zbârlit pe marginea ei, având un creştet chel şi lucios, care se ivea din păr ca o culme muntoasă dintre brazi. Îşi răsucea mâinile, iar trăsăturile sale erau într-o continuă mişcare, acum zâmbind, acuma încruntându-se, dar nicio singură clipă în repaus. Natura îl înzestrase cu nişte buze ce atârnau şi un rând prea vizibil de dinţi galbeni şi neregulaţi, pe care încerca timid să-i ascundă, trecându-şi mâna constant peste partea inferioară a feţei. În ciuda cheliei sale avansate, dădea impresia de tinereţe. În realitate, tocmai ce împlinise treizeci de ani.

— Servitorul dumneavoastră, domnişoară Morstan, continua să repete cu o voce subţire şi ascuţită. Servitorul dumneavoastră, domnilor. Vă rog intraţi în micul meu cabinet. Un loc mic, domnişoară, însă mobilat după propria-mi plăcere. O oază de artă în deşertul imens al sudului Londrei.

Am rămas cu toţii uluiţi de înfăţişarea încăperii în care ne-a invitat. În acea casă sărăcăcioasă, arăta la fel de nepotrivit ca un diamant de prima mână încrustat în alamă. De-a lungul pereţilor, se aflau cele mai bogate şi lucioase draperii şi tapiserii, ridicate ici şi colo pentru a lăsa să se vadă vreo pictură sau vază orientală într-o montură preţioasă. Covorul galben cu negru era atât de moale şi de gros că piciorul pătrundea plăcut în el, ca într-un înveliş de muşchi. Două mari piei de tigru puse de-a curmezişul intensificau nota de lux oriental, şi tot aşa o narghilea imensă, ce se afla pe o carpetă într-un colţ. În mijlocul camerei, fusese atârnată de un fir de aur aproape invizibil, o lampă de argint în formă de porumbiţă. Pe măsură ce ardea, umplea aerul cu o mireasmă subtilă şi aromată.

— Domnul Thaddeus Sholto, a spus omuleţul, încă strâmbându-se şi zâmbind. Aşa mă numesc. Dumneavoastră sunteţi, desigur, domnişoara Morstan. Iar aceşti domni...

— Acesta este domnul Sherlock Holmes, iar acesta este doctorul Watson.

— Doctor, ei?, a strigat el, foarte interesat. Aveţi stetoscopul la dumneavoastră? Pot să vă întreb, aţi fi atât de amabil? Am mari

îndoieli privind valva mea mitrală, dacă aţi fi atât de bun. Pe cea aortică mă pot baza, dar aş aprecia opinia dumneavoastră despre cea mitrală.

I-am ascultat inima, aşa cum mi-a cerut, dar n-am putut descoperi nimic în neregulă, trecând peste faptul că era extrem de înfricoşat, căci tremura din creştet până în tălpi.

— Pare a fi normală, am spus. N-aveţi niciun motiv de îngrijorare.

— O să-mi scuzaţi anxietatea, domnişoară Morstan, a remarcat el degajat. Sufăr din greu, şi de mult timp am bănuieli privind acea valvă. Sunt încântat să aflu că sunt nejustificate. Dacă tatăl dumneavoastră, domnişoară Morstan, s-ar fi ferit să-şi suprasolicite inima, ar putea fi încă în viaţă.

Aş fi putut să-i trag una, atât de tare mă înfuriasem la auzul acestei afirmaţii abrupte şi lipsite de delicateţe despre un subiect atât de sensibil. Domnişoara Morstan s-a aşezat, albindu-se complet la faţă.

— În străfundul inimii, am simţit că a murit, a spus ea.

— Pot să vă dau toate detaliile, a spus el, şi, ceea ce este mai important, pot să vă fac dreptate; şi o s-o fac, indiferent ce ar spune fratele meu, Bartholomew. Sunt atât de fericit să-i am aici pe prietenii dumitale, nu numai ca să te acompanieze, dar şi ca martori la ceea ce o să fac şi o să spun. Toţi trei putem să-l înfruntăm pe fratele meu, Bartholomew. Dar să nu lăsăm pe nimeni din afară poliţie sau persoane oficiale. Putem aranja totul, în mod satisfăcător, între noi, fără nicio imixtiune. Nimic nu l-ar supăra mai mult pe fratele meu, Bartholomew decât publicitatea. S-a aşezat pe o sofa lungă, clipind spre noi cercetător, din ochii săi slăbiţi, de un albastru spălăcit.

— În ceea ce mă priveşte, a spus Holmes, indiferent ce veţi spune, va rămâne aici.

Am dat afirmativ din cap pentru a-mi exprima acordul.

— Asta-i bine! Asta-i bine!, a spus el. Pot să vă ofer un pahar de Chianti, domnişoară Morstan? Sau de Tokay? Nu ţin alte vinuri. Doriţi să deschid o sticlă? Nu? Păi, atunci sper că nu aveţi nicio obiecţie împotriva fumului de tutun, a mirosului fin şi aromat al tutunului oriental. Sunt puţintel nervos, şi găsesc că narghileaua mea este un calmant de nepreţuit. A aprins-o, slujindu-se de o lumânare de spermanţet, iar fumul a început să bolborosească vesel prin apa de trandafiri. Stăteam toţi trei în semicerc, având capetele aduse înainte şi bărbiile în mâini, în timp ce bizarul omuleţ în continuă mişcare, cu

fruntea-i înaltă şi lucioasă, pufăia stingherit în mijloc.

— Când m-am decis prima dată să vă comunic aceste lucruri, a spus el, aş fi putut să vă transmit adresa mea, însă mi-a fost teamă că o să-mi ignoraţi rugămintea, şi o să aduceţi persoane dezagreabile cu dumneavoastră. Prin urmare, mi-am permis libertatea să vă fixez o întâlnire, astfel încât omul meu, Williams, să aibă posibilitatea să vă vadă mai întâi. Am o încredere deplină în judecata lui, şi i-am ordonat ca, dacă era nesatisfăcut, să renunţe. O să mă scuzaţi pentru aceste precauţii, dar sunt o persoană cu gusturi singulare, aş putea afirma chiar rafinate, şi nu există nimic mai inestetic decât un poliţist. Am o aversiune naturală împotriva oricărei forme de materialism necizelat. Vin foarte rar în contact cu mulţimea necioplită. Trăiesc, aşa cum vedeţi, într-o atmosferă elegantă. Mă pot considera un patron al artelor. Acestea sunt slăbiciunea mea. Peisajul de acolo este un Corot autentic, şi, deşi un expert ar putea să aibă îndoieli referitor la acel Salvator Rosa, nu poate exista nici cea mai mică îndoială în privinţa autenticităţii lui Bouguereau. Sunt îndrăgostit de şcoala franţuzească modernă.

— Mă veţi scuza, domnule Sholto, a spus domnişoara Morstan, dar mă aflu aici la cererea dumneavoastră, pentru a afla ceva ce doriţi să-mi spuneţi. Este foarte târziu, şi aş dori ca întrevederea să fie cât de scurtă posibil.

— În cel mai bun caz, o să ia ceva timp, i-a răspuns el; căci, cu siguranţă, va trebui să mergem la Norwood să ne întâlnim cu fratele

meu, Bartholomew. O să mergem cu toţii să vedem dacă nu-l putem face să cedeze. Este foarte furios pe mine pentru că am ales conduita care mi s-a părut a fi corectă. Am schimbat cuvinte tari noaptea trecută. Nu vă puteţi imagina ce teribil este când se mânie.

— Dacă urmează să mergem la Norwood, ar fi bine poate să pornim chiar acum, am îndrăznit să remarc.

A râs până când s-a înroşit complet.

— Asta ar fi foarte dificil, a strigat. Nu ştiu ce ar spune, dacă v-aş aduce acolo aşa, de-a dreptul. Nu, trebuie să vă pregătesc mai întâi, dezvăluindu-vă care este poziţia fiecăruia în această poveste. În primul rând, trebuie să vă spun că există câteva aspecte cu care nu sunt nici eu familiar Pot să vă prezint faptele numai în măsura în care le cunosc eu însumi.

Tatăl meu a fost, aşa cum probabil bănuiţi, maiorul John Sholto din armata noastră din India. S-a pensionat cam acum unsprezece ani, şi s-a stabilit în Pondicherry Lodge, în Upper Norwood. În India a prosperat şi a adus înapoi cu el o sumă de bani considerabilă, o colecţie mare de curiozităţi de valoare şi nişte servitori indigeni. Astfel înzestrat, şi-a cumpărat o casă, trăind în mare lux. Fratele meu geamăn, Bartholomew, şi cu mine eram singurii lui copii.

Îmi amintesc foarte bine vâlva care a fost stârnită de dispariţia căpitanului Morstan. Am citit amănuntele în ziare şi ştiind că a fost prieten cu tata, discutam nestânjeniţi despre asta, în prezenţa lui. Obişnuia să ni se alăture în speculaţiile noastre privind ceea ce se întâmplase. Nu am bănuit nici măcar pentru o clipă că ţinea secretul ascuns în sinea sa şi că, dintre toţi oamenii, el singur ştia ce soartă avusese Arthur Morstan.

Ştiam, totuşi, că un anume mister, un pericol sigur plana asupra tatălui nostru. Îi era foarte frică să iasă singur, şi întotdeauna folosea doi boxeri profesionişti ca paznici la Pondicherry Lodge. Williams, care v-a adus aici, era unul dintre ei. A fost odată campion al Angliei la categoria uşoară. Tatăl nostru nu ne-a spus niciodată de ce anume îi era teamă, însă arăta o aversiune extremă faţă de bărbaţii cu picioare de lemn. Odată chiar a tras cu pistolul într-un bărbat cu picior de lemn, care s-a dovedit a fi un neguţător inofensiv, umblând după comenzi pentru marfa sa. A trebuit să plătim o groază de bani să aplanăm scandalul. Eu şi cu fratele meu obişnuiam să credem că aceasta era doar vreo fantezie de-a tatălui nostru, însă evenimentele care au avut

loc între timp ne-au făcut să ne schimbăm opinia.

La începutul lui 1882, tatăl meu a primit o scrisoare din India, care l-a şocat teribil. Aproape c-a leşinat, când a deschis-o la micul dejun şi începând din ziua respectivă s-a îmbolnăvit de moarte. N-am putut niciodată descoperi ce conţinea scrisoarea respectivă, dar am putut vedea, când o ţinea în mâini, că era scurtă şi scrisă neglijent. Suferea de ani de zile de o splină mărită, însă acum starea lui s-a înrăutăţit rapid şi, spre sfârşitul lui aprilie, am aflat că nu mai era nicio speranţă şi că dorea să ne comunice ultimele-i dorinţe.

Când am intrat în camera lui era sprijinit de perne şi respira cu greu. Ne-a cerut să încuiem uşa şi să ne aşezăm fiecare de o parte a patului. Apoi, prinzându-ne de mâini, ne-a comunicat nişte lucruri extraordinare, cu o voce întreruptă atât de emoţie cât şi de durere. O să încerc să vă reproduc ce a spus.

“- Există un singur lucru care-mi apasă cugetul în acest ultim moment. Este felul în care am tratat-o pe biata orfană a lui Morstan. Blestemata lăcomie, care a fost păcatul care m-a chinuit toată viaţa, a ţinut-o la distanţă de comoara din care cel puţin jumătate trebuia să-i revină. Şi, totuşi, nu m-am atins nici eu de ea, atât de oarbă şi prostească este avariţia. Simplul sentiment al posesiei a fost atât de dulce că nu m-am îndurat s-o împart cu altcineva. Vedeţi acea diademă cu perle de lângă sticluţa cu chinină. Nici măcar de ea nu m-am putut îndura să mă despart, deşi am scos-o cu intenţia de a i-o trimite. Voi, fiii mei, îi veţi trimite partea ce i se cuvine din comoara din Agra. Dar nu-i trimiteţi nimic, nici măcar diadema, până nu mor.”

La urma urmei, au mai existat cazuri când oameni într-o stare la fel de disperată şi-au revenit.

“- O să vă spun cum a murit Morstan, a continuat el. Suferea de ani buni de inimă, dar se ascunsese de toată lumea. Numai eu ştiam de asta. Când ne-am aflat în India, el şi cu mine, în urma unei înşiruiri de circumstanţe extraordinare, am intrat în posesia unei comori însemnate. Eu am adus-o în Anglia iar, când Morstan a sosit şi el într-o noapte, a venit direct aici să-şi ia partea. A mers pe jos din staţie, şi a fost lăsat înăuntru de credinciosul meu servitor Lai Chowdar, care a murit între timp. Morstan şi cu mine ne-am certat privind partea care ne revenea fiecăruia, şi am ajuns să ne aruncăm cuvinte tari. Morstan a sărit de pe scaun în culmea furiei când, deodată, şi-a apăsat mâna pe inimă, faţa i s-a făcut lividă, şi a căzut pe spate, tăindu-şi capul în colţul

sipetului în care se afla comoara. Când m-am aplecat asupra lui, am văzut, spre spaima mea, că murise.

Un timp îndelungat am stat pe scaun pierdut, întrebându-mă ce să fac. Primul meu impuls a fost, desigur, să chem pe cineva în ajutor; însă a trebuit să recunosc că existau toate şansele să fiu acuzat că l-am ucis. Faptul că a murit când ne certam, şi rana adâncă de la cap constituiau dovezi clare împotriva mea. Iar apoi o investigaţie oficială avea să scoată la iveală nişte fapte privind comoara, pe care eram foarte doritor să le ţin secrete. Părea să nu fie deloc necesar ca cineva să afle ce s-a întâmplat.

Mai reflectam încă la toate acestea, când, ridicându-mi privirea, l-am văzut în pragul uşii pe servitorul meu, Lai Chowdar. S-a strecurat înăuntru şi a zăvorât uşa.

— Nu-ţi fie frică, stăpâne, mi-a spus. Nimeni nu trebuie să ştie că l-ai omorât. Hai să-l ascundem, şi cine o să afle ceva?

— Nu l-am omorât eu, am spus.

Lai Chowdar a dat din cap şi a zâmbit.

— Am auzit totul, stăpâne. V-am auzit certându-vă, şi am auzit lovitura. Dar buzele îmi sunt pecetluite. În casă toţi dorm. Hai să-l ducem undeva.

Asta a fost îndeajuns să mă facă să mă hotărăsc. Dacă propriul meu servitor nu credea în nevinovăţia mea, cum puteam spera să-i fac să creadă pe cei douăsprezece negustori stupizi din boxa juriului? Lai Chowdar şi cu mine am scăpat de cadavru în noaptea respectivă, iar în câteva zile ziarele din Londra vuiau de dispariţia misterioasă a căpitanului Morstan. Sper că înţelegeţi, din ce spun, că nu pot fi învinuit de moartea lui. Vina mea este că am ascuns nu numai corpul, ci şi comoara, şi că am păstrat partea lui Morstan împreună cu a mea. Vreau, prin urmare, ca voi să o înapoiaţi. Apropiaţi-vă urechile de gura mea. Comoara este ascunsă în... În acel moment, faţa lui a luat o expresie oribilă; ochii i se holbau sălbatic, falca i s-a lăsat, şi a ţipat cu o voce pe care nu o voi uita vreodată:

— Nu-l lăsaţi să intre! Pentru Dumnezeu, nu-l lăsaţi înăuntru! Ne-am holbat amândoi la fereastra din spatele nostru, unde îi era fixată privirea. O faţă ne privea de acolo, din întuneric. Am putut vedea nasul albit fiindcă fusese apăsat pe geam. Era o faţă păroasă şi cu barbă, cu ochi sălbatici şi cruzi şi o expresie de adâncă răutate. Fratele meu şi cu mine ne-am năpustit spre fereastră, dar omul dispăruse. Când ne-am

întors lângă tatăl nostru, capul îi căzuse, şi pulsul nu-i mai bătea.

În noaptea aceea am căutat prin grădină, dar n-am dat de nimeni şi de nimic, cu excepţia unei singure urme de picior chiar sub fereastră, în răzorul cu flori. Dacă n-ar fi fost acel pas, am fi putut crede că acea faţă sălbatică şi teribilă era doar produsul imaginaţiei noastre. Însă am avut în curând o altă dovadă, şi mai izbitoare, că existau nişte forţe secrete, care acţionau în preajma noastră. Dimineaţa, fereastra camerei tatălui meu a fost găsită deschisă, cineva scotocise prin dulapurile şi cutiile acestuia, iar pe biroul lui fusese prinsă o bucată de hârtie, având pe ea mâzgălite cuvintele "semnul celor patru" Ce însemnau acestea, sau cine a fost vizitatorul secret, n-am aflat vreodată. După toate aparenţele, nimic nu fusese furat, deşi totul fusese răscolit. Fratele meu şi cu mine am asociat firește acest incident ciudat cu teama care l-a urmărit pe tatăl nostru toată viaţa; dar este încă un mister total pentru noi.

Omuleţul a făcut o pauză, pentru a-şi reaprinde narghileaua, şi a pufăit gânditor câteva clipe. Ascultasem cu toţii absorbiţi această poveste extraordinară. La succinta descriere a morţii tatălui său, domnişoara Morstan s-a făcut albă ca moartea, şi pentru o clipă mi-a fost teamă că va leşina. Şi-a revenit totuşi după ce a băut paharul cu apă pe care i l-am umplut în tăcere, dintr-o carafă veneţiană de pe masa rezemată de perete. Sherlock Holmes s-a lăsat pe spate pe scaun, cu o expresie absentă şi pleoapele lăsate peste ochii scânteietori. Mă gândeam privindu-l, că exact în acea zi se plânsese amarnic de banalitatea vieţii. Aici cel puţin apăruse o problemă care să-i încerce perspicacitatea la maximum. Domnul Thaddeus Sholto s-a uitat la noi de la unul la altul, evident mândru de efectul poveştii sale, iar apoi a continuat povestea, printre pufăiturile din imensa sa pipă.

— Fratele meu şi cu mine, a spus el, am fost, precum vă puteţi imagina, extrem de excitaţi la ideea comorii de care vorbise tatăl nostru. Săptămâni şi luni întregi am săpat şi scotocit în flecare loc din grădină, fără să descoperim nimic. Te înnebunea să te gândeşti că ascunzătoarea acesteia îi stătea tatălui nostru pe buze în momentul în care a murit. Puteam să ne facem o idee privind splendoarea bogăţiilor absente după diadema pe care o scosese. Eu şi cu fratele Bartholomew am avut ceva discuţii în privinţa acesteia. Perlele erau evident foarte valoroase, şi el nu vroia să se despartă de ele căci, vă spun ca între prieteni, fratele meu are, ca şi tata, o înclinaţie spre avariţie. Tot ceea

ce am putut face a fost să-l conving să mă lase să găsesc adresa domnişoarei Morstan, şi să-i trimit câte o singură perlă la intervale fixe de timp, astfel încât cel puţin să nu se afle niciodată în nevoie.

— A fost foarte generos din partea dumneavoastră, a spus cu însufleţire însoţitoarea noastră. Aţi fost extrem de bun.

Omuleţul a dat din mână dezaprobator.

— Eram administratorii dumneavoastră, a spus el. Aceasta era lumina în care priveam eu lucrurile, deşi fratele meu, Bartholomew, n-a putut să accepte în întregime acest punct de vedere. Noi eram plini de bani. Eu unul nu doream mai mulţi. În plus, ar fi fost ceva de un asemenea prost gust să tratezi o tânără doamnă într-o manieră atât de josnică. "Le mauvais gout mene au crime", Prostul gust duce la crimă. Francezii au o manieră foarte eficientă de a exprima astfel de lucruri. Opiniile noastre în privinţa acestui subiect erau atât de diferite încât am considerat că e cel mai bine să mă mut în propria-mi casă prin urmare, am părăsit Pondicherry Lodge, luându-l pe vechiul servitor şi pe Williams cu mine. Ieri însă am fost înştiinţat că avusese loc un eveniment de cea mai mare importanţă. Comoara fusese descoperită. Am contactat-o imediat pe domnişoara Morstan şi tot ceea ce ne mai rămâne de făcut este să mergem la Norwood şi să ne cerem partea. I-am explicat punctul meu de vedere fratelui meu Bartholomew noaptea trecută: prin urmare, ne aşteaptă, chiar dacă nu suntem nişte vizitatori bineveniţi.

Domnul Thaddeus Sholto s-a oprit, contractându-se în continuare pe sofaua luxoasă. Am rămas toţi tăcuţi, cu gândurile la întorsătura pe care o luase misterioasa afacere. Holmes a fost primul care s-a ridicat în picioare.

— Aţi procedat bine, domnule, de la început până la sfârşit, a spus el. Este posibil să ne revanşăm, aruncând o lumină asupra ceea ce este încă neclar pentru dumneavoastră. Dar, aşa cum domnişoara Morstan a remarcat deja, este târziu şi ar fi cel mai bine să rezolvăm lucrurile fără nici cea mai mică întârziere.

Noua noastră cunoştinţă şi-a înfăşurat cu mare grijă narghileaua şi a extras din spatele unei draperii un pardesiu foarte lung cu brandenburguri, având guler şi manşete de astrahan. S-a încheiat strâns la toţi nasturii, în ciuda nopţii extrem de umede, şi şi-a terminat toaleta punându-şi pe cap o căciulă din blană de iepure, cu clape ce-i acopereau urechile, astfel încât nu se mai vedea nimic din el cu

excepţia feţei sale palide şi mobile.

— Sănătatea mea este cam fragilă, a remarcat el, în timp ce ne conducea prin hol. Sunt obligat să fiu foarte atent.

Birja ne aştepta afară şi, evident, programul nostru fusese stabilit de dinainte, căci vizitiul a pornit imediat în mare viteză. Thaddeus Sholto vorbea fără încetare, cu o voce ascuţită ce acoperea huruitul roţilor.

— Bartholomew este un individ inteligent, a spus el. Cum credeţi că a descoperit unde se afla comoara? A ajuns la concluzia că era undeva înăuntru: prin urmare, a calculat întregul volum al casei, făcând măsurători peste tot, astfel încât nici măcar un singur centimetru nu a rămas neluat în considerare. A descoperit, printre altele, că înălţimea clădirii era de 22,50 de metri, însă, adunând înălţimile separate ale tuturor camerelor şi luând în considerare spaţiul dintre acestea, pe care l-a măsurat făcând perforări, nu putea ajunge la mai mult de 21,30 metri. Prin urmare, nu putea da socoteală de 1,20 metri. Aceştia puteau fi numai undeva deasupra. Deci, a făcut o gaură în tavanul din şipci şi ipsos al camerei de sub acoperiş, iar acolo, a descoperit o mică mansardă ce se afla deasupra acesteia, şi care fusese încuiată, nimeni neştiind de ea. În mijlocul ei, se afla sipetul cu comoara, aşezat pe două grinzi. L-a coborât prin gaură, şi l-a deschis. A calculat valoarea bijuteriilor ca fiind nu mai mică de o jumătate de milion de lire sterline.

La menţionarea acestei sume imense, ne-am holbat cu toţii unii la alţii. Dacă puteam face ca drepturile să-i fie respecate, domnişoara Morstan avea să se transforme dintr-o guvernantă săracă în cea mai bogată moştenitoare din Anglia. Desigur, un prieten credincios trebuia să se bucure la auzul unei asemenea veşti; totuşi, mi-e ruşine să spun că egoismul a pus stăpânire pe mine, iar inima mea s-a făcut grea ca plumbul. Am bâlbâit câteva cuvinte şovăitoare de felicitare, iar apoi am rămas trist, cu capul lăsat, surd la flecăreala noii noastre cunoştinţe. Era clar un ipohondru, şi auzeam ca prin vis interminabilele serii de simptoame pe care le scotea din el, cerându-mi informaţii în privinţa compoziţiei şi acţiunii a nenumărate leacuri şarlatăneşti, dintre care purta unele în buzunar, într-o cutiuţă de piele. Sper să nu-şi amintească niciunul din răspunsurile pe care i le-am dat în acea noapte. Holmes declară că m-a auzit avertizându-l în privinţa marelui pericol de a lua mai mult de două picături de ulei de

castoreum şi recomandându-i stricnină în doze mari pe post de calmant. Indiferent dacă aşa a fost, m-am simţit cu siguranţă uşurat când birja noastră s-a oprit cu o smucitură, iar vizitiul a sărit jos să ne deschidă portiera.

— Aceasta, domnişoară Morstan este Pondicherry Lodge, a spus domnul Thaddeus Sholto, ajutând-o să coboare.

Capitolul V
Tragedia din Pondicherry Lodge

Se făcuse aproape unsprezece când am ajuns în faza finală a aventurilor noastre nocturne. Lăsasem în urmă ceaţa jilavă a marelui oraş şi noaptea era frumoasă. Un vânt cald sufla dinspre vest şi nori întunecaţi treceau încet pe cer, jumătate din lună ivindu-se din când în când printre ei. Era destul de luminos pentru a vedea la ceva distanţă, dar Thaddeus Sholto a luat unul din felinarele de la trăsură pentru a ne vedea mai bine drumul.

Pondicherry Lodge era înconjurată de un parc, îngrădit de un zid foarte înalt de piatră, cu sticlă pisată deasupra. O poartă îngustă, încastrată în fier, era singura cale de acces. La aceasta a bătut gazda noastră, cu un ciocănit ciudat ca de poştaş – rat-tat.

— Cine-i acolo?, a strigat o voce morocănoasă dinăuntru.

— Eu sunt, McMurdo. Cu siguranţă îmi cunoşti ciocănitul.

S-a auzit o mormăială, urmată de zornăitul şi zdrăngănitul cheilor. Poarta s-a deschis înapoi cu putere, iar un bărbat scund, lat în piept, stătea în cadrul ei, cu lumina galbenă a unui felinar strălucind deasupra feţei sale proeminente şi a ochilor săi clipind neîncrezători.

— Dumneata eşti, domnule Thaddeus? Dar cine sunt ceilalţi? N-am ordine de la stăpân în privinţa lor.

— Nu, McMurdo? Mă surprinzi! I-am spus fratelui meu noaptea trecută că o să aduc nişte prieteni.

— N-a ieşit azi din camera sa, domnule Thaddeus, şi nu am niciun fel de ordine. Ştiţi foarte bine că trebuie să respect instrucţiunile. Pe dumneavoastră vă pot lăsa să intraţi, însă prietenii dumneavoastră trebuie să rămână unde sunt.

Acesta era un obstacol neaşteptat. Thaddeus Sholto s-a uitat în jurul lui uimit şi neajutorat.

— Foarte urât din partea ta, McMurdo!, a spus el. Dacă garantez pentru ei, ar trebui să-ţi ajungă. Şi apoi mai este şi tânăra doamnă. Nu poate aştepta în drum la ora asta.

— Îmi pare foarte rău, domnule Thaddeus, a spus paznicul, neînduplecat. Se poate ca dânşii să fie prietenii dumitale, dar nu sunt prietenii stăpânului. Mă plăteşte bine să-mi fac treaba, şi o să mi-o fac aşa cum trebuie. Nu-l cunosc pe niciunul dintre prietenii dumitale.

— O, ba da, mă cunoşti, McMurdo, a strigat Sherlock Holmes jovial. Nu cred că ai putut să mă uiţi. Nu-ţi aminteşti amatorul care a luptat trei runde cu tine pe ringul lui Alison în noaptea meciului de binefacere, acum patru ani?

— Nu se poate, domnul Sherlock Holmes!, a urlat boxerul. Dumnezeule!, cum am putut să nu vă recunosc? Dacă în loc de a sta acolo atât de liniştit, aţi fi înaintat şi mi-aţi fi tras un croşeu sub falcă, v-aş fi recunoscut pe loc. Ah, v-aţi risipit talentul, chiar aşa! Aţi fi putut ajunge departe, dacă aţi fi vrut.

— Vezi, Watson, dacă dau greş în toate celelalte, mai îmi rămâne încă o profesie ştiinţifică la îndemână, mi-a spus Homes, râzând. Prietenul nostru n-o să ne mai ţină în frig acum, sunt sigur.

— Intraţi, domnule, intraţi împreună cu prietenii dumneavoastră, i-a răspuns acesta. Îmi pare foarte rău, domnule Thaddeus, dar ordinele sunt foarte stricte. A trebuit să mă asigur cine sunt prietenii dumneavoastră, înainte de a-i lăsa să intre.

Înăuntru, o cărare de pietriş şerpuia pe pământul pustiu până la o urieşenie de casă, pătrată şi prozaică, învăluită în întuneric, cu excepţia locurilor în care o rază de lună lumina un colţ, licărind în fereastra mansardei. Dimensiunile imense ale casei, întunericul şi tăcerea ei de moarte îţi înfiorau inima. Chiar şi Thaddeus Sholto a părut a se simţi inconfortabil, iar felinarul îi tremura şi zăngănea în mână.

— Nu pot să înţeleg, a spus el. Trebuie să fie vreo greşeală. I-am spus clar lui Bartholomew că venim încoace, şi totuşi fereastra lui nu e luminată. Nu ştiu ce să mai cred.

— Îşi păzeşte întotdeauna casa în felul ăsta?, l-a întrebat Holmes.

— Da; a urmat obiceiul tatălui meu. A fost fiul favorit ştiţi şi câteodată cred că tatăl meu i-a spus mai multe decât mi-a spus mie.

Aceea este fereastra lui Bartholomew, acolo sus, unde luminează luna. Este luminată, dar nu se vede nicio lumină dinăuntru, cred.

— Niciuna, a spus Holmes. Însă văd o luminiţă în acea fereastră mică de lângă uşă.

— Ah, aceea este camera menajerei. Acolo locuieşte bătrâna doamnă Bernstone. Ea ne poate spune ce s-a întâmplat. Dar poate mă puteţi aştepta aici un minut sau două căci, nefiind prevenită că venim, poate să se alarmeze dacă intrăm cu toţii deodată. Tăcere! Ce-a fost asta?

A ridicat felinarul, iar mâna îi tremura atât de tare că cercurile de lumină pâlpâiau şi se mişcau peste tot în jurul nostru. Domnişoara Morstan m-a prins de încheietura mâinii, şi am rămas toţi cu inimile bătându-ne puternic, încordându-ne auzul. Dinspre casa mare şi neagră se auzeau în noaptea tăcută sunetele cele mai triste şi demne de milă – scâncetul ascuţit, întretăiat al unei femei înfricoşate.

— Este doamna Bernstone, a spus Sholto. Este singura femeie din casă. Aşteptaţi aici. O să mă întorc într-o clipă. S-a năpustit spre uşă şi a ciocănit în stilul lui ciudat. Am văzut cum o bătrână înaltă l-a lăsat să intre, extrem de bucuroasă să-l vadă.

— O, domnule Thaddeus, sunt atât de fericită că aţi venit! Sunt atât de fericită că sunteţi aici, domnule Thaddeus! Am auzit-o

repetându-şi exclamaţia de bucurie până când uşa s-a închis, iar vocea ei s-a stins în nişte sunete înăbuşite. Ghidul nostru ne-a lăsat felinarul. Holmes l-a întors încet în jurul nostru, uitându-se cu atenţie la casă şi la grămezile imense de gunoi strânse de-a valma în jur. Eu şi cu domnişoara Morstan stăteam împreună, iar mâna ei se afla într-a mea. Ce lucru extraordinar de subtil este dragostea, căci iată-ne pe noi doi, care nu ne văzusem înainte de acea zi, care nu schimbasem vreun cuvânt sau privire afectuoasă, şi totuşi acum, la vreme de necaz, mâinile noastre s-au căutat instinctiv una pe cealaltă. M-am minunat de atunci încoace de acest fapt, dar la momentul respectiv mi-a părut a fi cel mai firesc lucru să-mi exprim simpatia faţă de ea în acest fel şi, aşa cum mi-a spus ea mai târziu, şi ea a simţit instinctiv nevoia de a fi reconfortată şi protejată de mine. Prin urmare, ne ţineam de mâini, ca doi copii, cu pacea în inimi, în ciuda lucrurilor întunecate din jurul nostru.

— Ce loc ciudat!, a spus ea, privind în jur.

— Arată ca şi cum toate cârtiţele din Anglia ar fi fost lăsate libere pe aici. Am văzut ceva de felul acesta pe coasta unui deal în apropiere de Ballarat, unde s-au făcut prospectări.

— Arată astfel din aceeaşi cauză, a spus Holmes. Acestea sunt urme lăsate de căutătorii de comori. Nu trebuie să uitaţi că o căutau de şase ani. Nu-i de mirare că locul pare a fi o carieră de pietriş.

În acel moment, uşa casei a fost deschisă cu putere, iar Thaddeus Sholto a apărut alergând, cu mâinile în faţă şi groază în ochi.

— Ceva nu este în regulă cu Bartholomew!, a strigat el. Sunt înspăimântat! Nervii îmi cedează. Într-adevăr, aproape că se sufoca de frică, iar faţa lui slabă şi contorsionată, ce de abia se vedea din gulerul mare de astrahan, avea expresia imploratoare şi neajutorată a unui copil înfricoşat.

— Haideţi în casă, a spus Holmes, în maniera sa energică şi hotărâtă.

— Da, vă rog!, ne-a rugat Thaddeus Sholto. Realmente, nu mă simt capabil să raţionez.

L-am urmat cu toţii în camera menajerei, ce se afla în stânga holului. Bătrâna păşea înainte şi înapoi cu o privire speriată, iar degetele i se mişcau fără astâmpăr, însă vederea domnişoarei Morstan a părut a avea un efect calmant asupra ei.

— Dumnezeu să-ţi binecuvânteze faţa dulce şi destinsă!, a strigat

ea, cu un hohot isteric. Îmi face bine să te văd. O, am fost teribil de încercată pe ziua de azi!

Însoţitoarea noastră i-a atins uşor mâna subţire şi muncită, şi i-a murmurat câteva cuvinte prietenoase de încurajare, care i-au adus acesteia culoarea înapoi în obrajii livizi.

— Stăpânul s-a încuiat în odaie şi n-a vrut să-mi răspundă, a explicat ea. Toată ziua am aşteptat să aud ceva din partea lui, căci îi place adesea să fie singur; însă, acum o oră, mi-a fost teamă că ceva nu era în regulă, şi am urcat şi m-am uitat prin gaura cheii. Trebuie să urcaţi, domnule Thaddeus, trebuie să urcaţi şi să vedeţi cu proprii ochi. L-am văzut pe domnul Bartholomew Sholto bucuros şi trist în ultimii zece ani, însă nu l-am văzut niciodată cu o asemenea expresie pe faţă ca cea de acum.

Sherlock Holmes a luat lampa, mergând în frunte, căci lui Thaddeus Sholto îi clănţăneau dinţii. Era atât de zdruncinat că a trebuit să-mi trec braţul pe sub al său în timp ce urcam scările, căci genunchii îi tremurau. De două ori în timp ce urcam, Holmes şi-a scos lupa din buzunar, examinând cu atenţie urmele de pe rogojinile de cocos ce serveau drept covor pe scări, şi care mie îmi păreau a fi doar pete de praf fără nicio formă. Păşea încet de pe o treaptă pe alta, ţinând lampa şi aruncând priviri atente în dreapta şi în stânga. Domnişoara Morstan a rămas în urmă cu menajera înfricoşată.

Al treilea rând de scări se termina în faţa unui hol drept destul de lung, cu o mare tapiserie indiană înrămată pe dreapta şi trei uşi pe stânga. Holmes a înaintat de-a lungul lui în aceeaşi manieră înceată şi metodică, în timp ce noi ne ţineam aproape în urma lui, umbrele noastre lungi şi negre reflectându-se în jos pe coridor A treia uşă era aceea pe care o căutam. Holmes a bătut fără să primească niciun răspuns, iar apoi a încercat să mişte mânerul şi s-o deschidă cu forţa. Era însă încuiată pe dinăuntru şi încă cu un zăvor lat şi solid, aşa cum am putut observa când am apropiat lampa de ea. Cheia fiind întoarsă totuşi în broască, gaura nu fusese în întregime acoperită. Sherlock Holmes s-a aplecat să se uite, şi imediat s-a ridicat din nou, respirând adânc.

— E ceva diavolesc în toate astea, Watson, mi-a spus el, mai mişcat de cât l-am văzut vreodată. Ce zici de asta?

M-am aplecat să mă uit şi eu, şi m-am retras îngrozit. Lumina lunii se revărsa în cameră, luminând-o cu razele ei neclare şi

tremurătoare. Uitându-se direct la mine, şi ca şi cum ar fi fost suspendată în aer, căci totul dedesubt era în umbră, atârna o faţă, exact faţa însoţitorului nostru Thaddeus. Avea aceeaşi frunte înaltă şi lucioasă, acelaşi păr roşu zburlit în jur, şi aceeaşi expresie lividă. Trăsăturile erau împietrite cu toate acestea într-un zâmbet oribil, un rânjet înţepenit şi nefiresc, care, în acea odaie liniştită şi luminată de lună, avea un efect mai şocant asupra nervilor decât orice încruntare sau strâmbătură. Faţa era atât de asemănătoare cu aceea a prietenului nostru că m-am întors spre el, să mă asigur că se afla într-adevăr cu noi. Apoi mi-am amintit că menţionase că el şi fratele lui erau gemeni.

— Ce groaznic!, i-am spus lui Holmes. Ce e de făcut?

— Uşa trebuie să cedeze, mi-a răspuns, şi, împingându-se în ea, s-a lăsat cu toată greutatea pe zăvor Uşa a scârţâit şi a gemut, însă nu a cedat. Ne-am aruncat încă o dată împreună în ea, şi de data aceasta a cedat cu o pocnitură bruscă şi ne-am trezit în camera lui Bartholomew Sholto.

Părea a fi fost amenajată ca laborator de chimie. Două rânduri de sticle cu dopuri se aflau de-a lungul peretelui din faţa uşii iar masa era acoperită de lămpi Bunsen, eprubete şi retorte. În colţuri se aflau recipiente cu acizi puse în coşuri de nuiele. Unul dintre acestea părea să se fi spart căci nişte lichid întunecat se scursese din el iar aerul era îmbibat de un miros extrem de puternic, ca de smoală. Într-o parte a camerei, în mijlocul unor resturi de şipci şi ipsos, se afla o scară, iar deasupra ei exista o deschizătură în tavan, suficient de mare să lase să treacă un om. O frânghie fusese aruncată neglijent la piciorul ei.

Lângă masă, stăpânul casei se afla aşezat grămadă pe un scaun de lemn, cu capul căzut pe umărul stâng, şi având acel zâmbet înfricoşător şi enigmatic pe faţă. Era ţeapăn şi rece, şi era clar că murise cu multe ore în urmă. Mi s-a părut că nu numai trăsăturile sale, ci toate membrele i se convulsionaseră şi se răsuciseră într-un chip absolut bizar Pe masă, lângă mâna sa, se afla un instrument ciudat, arătând ca un ciocan: un ciomag maroniu, cu granulaţie fină de care era legată, grosolan, cu sfoară aspră o piatră. Lângă acesta era o bucată de hârtie cu nişte cuvinte mâzgălite pe ea. Holmes s-a uitat la ea, şi apoi mi-a dat-o mie.

— Vezi, a spus el, ridicând cu înţeles din sprâncene.

La lumina lămpii am citit, cu o senzaţie de groază “semnul celor patru”.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce înseamnă toate astea?

— Înseamnă crimă, a spus el, aplecându-se deasupra bărbatului mort. Ah, m-am aşteptat la asta. Priveşte aici! A arătat cu mâna spre ce

părea a fi un spin lung şi întunecat înfipt în piele exact deasupra urechii acestuia.

— Pare a fi un spin, am spus eu.

— Chiar este un spin. Poţi să-l scoţi. Dar fii atent, căci este otrăvit.

L-am luat între arătător şi degetul mare. A ieşit din piele cu atâta uşurinţă că de abia dacă a lăsat vreo urmă. Numai o mică pată de sânge indica unde fusese înţepătura.

— Toate astea sunt un mister de nedezlegat pentru mine, am spus eu. Devine din ce în ce mai abscons în loc să se clarifice.

— Din contră, mi-a răspuns el. Se clarifică în fiecare clipă. Am nevoie numai de câteva verigi care-mi lipsesc ca să am întregul tablou.

De când intrasem în cameră, aproape că am uitat de prezenţa gazdei noastre. Stătea încă în pragul uşii, întruchiparea vie a groazei, frângându-şi mâinile şi gemând încet. Brusc, a izbucnit însă într-un ţipăt ascuţit şi plângăreţ.

— Comoara a dispărut!, a spus el. I-au furat comoara! Uitaţi gaura prin care am coborât-o. L-am ajutat eu însumi! Am fost ultima persoană care l-a văzut în viaţă! L-am lăsat aici noaptea trecută, şi l-am auzit încuind uşa când coboram scările.

— La ce oră s-a întâmplat asta?

— Era zece. Iar acum e mort, şi va fi chemată poliţia, şi o să fiu bănuit că am fost implicat. O, da, sunt sigur că aşa va fi. Dar dumneavoastră nu credeţi asta, domnilor? Cu siguranţă, nu credeţi că eu am facut-o? Ar fi fost posibil să vă aduc aici, dacă aş fi facut-o? Oh, Doamne! Oh, Doamne! Cred că o să înnebunesc! Îşi smucea braţele şi bătea din picioare, cuprins de un fel de frenezie convulsivă.

— N-aveţi niciun motiv să vă fie frică, domnule Sholto, i-a spus Holmes, prietenos, punându-şi mâna pe umărul său. Urmaţi-mi sfatul şi duceţi-vă la poliţie să raportaţi ce s-a întâmplat. Oferiţi-vă să-i ajutaţi cu tot ce puteţi. Vă vom aştepta aici până când vă întoarceţi.

Omuleţul s-a supus cu un aer tâmp, şi l-am auzit împiedicându-se pe scări în întuneric.

Capitolul VI
Sherlock Holmes face o demonstraţie

— Acum, Watson, mi-a spus Holmes, frecându-şi mâinile, avem o jumătate de oră numai pentru noi. Hai s-o folosim judicios. Tabloul îmi este, aşa cum ţi-am spus, aproape complet; dar nu trebuie să ne lăsăm înşelaţi, fiind prea încrezători. Aşa simplu cum pare acum acest caz, s-ar putea să existe ceva mai adânc dedesubt.

— Simplu!?, am exclamat.

— Cu siguranţă, a spus el, având ceva din aerul unui profesor care explică o lecţie clinică clasei sale. Pur şi simplu, aşează-te în colţul de acolo, ca urmele paşilor tăi să nu complice lucrurile. Acum, la treabă! În primul rând, cum au intrat aici aceşti oameni, şi cum au plecat? Uşa nu a fost deschisă de noaptea trecută. Dar fereastra? A luat lampa la fereastră, mormăindu-şi observaţiile cu voce tare în tot acest timp, dar adresându-şi-le mai degrabă sieşi decât mie.

— Fereastra este prinsă pe dinăuntru. Rama este solidă. Nu există balamale pe laterală. Hai s-o deschidem. Nicio conductă de apă în apropiere. Nu se poate ajunge la acoperiş. Totuşi, un om a urcat pe fereastră. A plouat puţin astă-noapte. Pe pervaz se află urma unui picior Iar aici este o urmă rotundă de noroi, şi alta pe podea, şi alta aici, lângă masă.

— Vezi, Watson! Aceasta este realmente o probă foarte frumoasă.

M-am uitat la discurile de noroi clar conturate.

— Aceasta nu este urma unui picior, am spus.

— Este ceva ce ne este mult mai folositor. Este urma unui ciot de lemn. Vezi, aici pe pervaz este o urmă de cizmă, o cizmă grea cu un călcâi lat de metal, iar lângă ea este urma piciorului de lemn.

— Este vorba de bărbatul cu piciorul de lemn.

— Exact. Dar a mai fost cineva, un aliat foarte capabil şi eficient. Poţi să te caţeri pe zid, doctore?

M-am uitat pe fereastra deschisă. Luna încă strălucea puternic în acea parte a casei. Eram la mai mult de 18 metri de pământ şi indiferent unde mă uitam, nu vedeam niciun loc unde să pun piciorul, nici măcar o crăpătură în zidărie.

— Îmi este absolut imposibil, i-am răspuns.

— Fără ajutor, aşa şi este. Dar presupune că ai avea un prieten aici sus, care ţi-ar lăsa în jos această frânghie bună şi solidă pe care o văd în colţ, legând-o la un capăt de acest mare cârlig de pe perete. Atunci, cred că dacă eşti o persoană agilă, te-ai putea căţăra, cu tot cu

piciorul de lemn. Ai pleca, firește, în același fel, iar complicele tău ar trage în sus frânghia, ar desface-o din cârlig, ar închide fereastra, ar prinde-o în interior, şi ar dispărea în felul în care a venit. O observaţie minoră pe care vreau s-o fac, a continuat el, jucându-se cu frânghia, este că amicul nostru cu piciorul de lemn, deşi un bun căţărător, nu este marinar de meserie. Mâinile lui nu sunt bătătorite. Văd prin lupă multe pete de sânge, mai ales spre capătul frânghiei, de unde deduc că a alunecat în jos atât de repede încât şi-a jupuit pielea de pe mâini.

— Toate astea sunt bune şi frumoase, am spus eu, dar lucrurile devin şi mai de neînţeles decât înainte. Cine este acest complice misterios? Cum a pătruns în odaie?

— Da, complicele!, a repetat Holmes, pe gânduri. Există nişte aspecte interesante privindu-l pe acest complice. Datorită lui, cazul iese din zona banalului. Cred că acest complice este un deschizător de drumuri în analele crimei din această ţară, deşi cunosc cazuri similare din India, iar, dacă memoria nu mă înşeală, din Senegambia.

— Cum a intrat acesta, deci?, am repetat întrebarea. Uşa era încuiată, fereastra inaccesibilă. Oare pe horn?

— Grătarul este mult prea mic, a răspuns el. M-am gândit deja la această posibilitate.

— Cum atunci?, am insistat.

— Nu vrei să aplici ceea ce te-am învăţat, mi-a spus, scuturând din cap. Cât de des ţi-am spus că, după ce ai eliminat imposibilul, ceea ce rămâne, INDIFERENT CÂT DE IMPROBABIL PARE, trebuie să fie adevărul? Ştim că nu a intrat pe uşă, fereastră sau horn. Ştim de asemenea că nu se putea afla ascuns în cameră, căci nu avea unde să se ascundă. De unde a venit deci?

— A venit prin gaura din tavan, am strigat.

— Firește că pe acolo. Aşa trebuie să fi fost. Dacă o să fii atât de amabil să-mi ţii lampa, o să cercetez şi camera de deasupra, camera secretă în care a fost găsită comoara.

A urcat pe scară şi prinzându-se cu mâinile de o grindă s-a împins în sus în mansardă. Apoi, lăsându-se pe burtă, s-a întins după lampă, ţinând-o în timp ce-l urmam.

Odaia în care am pătruns era de aproximativ trei metri pe şase. Podeaua era constituită de grinzi, cu şipci şi ipsos între ele, astfel încât, când mergeai, trebuia să păşeşti de pe o grindă pe alta. Tavanul o lua în sus până la un vârf şi era evident partea interioară a acoperişului

întregii case. Nu exista nicio piesă de mobilier, iar praful care se strânsese cu anii se lăsase gros pe podea.

— Poftim, vezi, mi-a spus Sherlock Holmes, atingând cu mâna peretele înclinat. Acesta este un chepeng care duce afară pe acoperiş. Pot să-l împing înapoi, şi iată acoperişul ca atare, uşor înclinat. Acesta este deci locul prin care a intrat numărul unu. Hai să vedem dacă putem găsi vreo altă urmă a acestui individ.

A apropiat lampa de podea şi, când a făcut aceasta, am văzut pentru a doua oară în acea noapte acea privire surprinsă şi şocată pe faţa lui. În ceea ce mă priveşte, am îngheţat urmându-i privirea. Podeaua era acoperită peste tot de urmele unui picior gol, bine conturat, perfect format, dar având abia jumătate din mărimea unuia obişnuit.

— Holmes, am spus, în şoaptă, un copil a făcut acest lucru oribil.

Într-o clipă şi-a recâştigat sângele rece.

— Am ezitat un moment, a spus, dar lucrul este cât se poate de normal. Am avut o scăpare de memorie, ori, altminteri, aş fi putut să prezic asta. Nu mai e nimic de aflat aici. Hai să coborâm.

— Care este, atunci, teoria ta, privind aceste urme de paşi? l-am întrebat precipitat, când am ajuns din nou în camera de dedesubt.

— Dragul meu Watson, încearcă să analizezi lucrurile singur, mi-a spus, puţin nerăbdător. Îmi cunoşti metodele. Aplică-le, şi va fi instructiv să comparăm rezultatele.

— Nu pot să mă gândesc la nimic ce ar corespunde faptelor, i-am răspuns.

— O să-ţi fie cât se poate de clar în curând, mi-a spus el degajat. Cred că nu mai este nimic important aici, dar o să mă mai uit. Şi-a scos lupa şi panglica de măsurat, şi a început să se mişte în genunchi repede prin cameră, măsurând, comparând, examinând, cu nasul lui lung şi subţire la numai câţiva centimetri de podea şi cu ochii ca nişte mărgele, lucind şi adânciţi în orbite ca ai păsărilor. Mişcările lui erau atât de repezi, tăcute şi furişe, aidoma acelora unui copoi bine dresat adulmecând o urmă, că nu am putut să nu mă gândesc ce teribil criminal ar fi fost, dacă şi-ar fi folosit energia şi perspicacitatea împotriva legii, în loc de a şi le utiliza pentru a o apăra. În timp ce cerceta, a continuat să bolborosească încet tot felul de lucruri, iar în final a izbucnit într-un strigăt puternic de încântare.

— Avem sigur noroc, a spus el. Ar trebui ca acum lucrurile să

meargă uşor. Numărul unu a avut ghinionul să calce în creozot. Poţi vedea conturul micului său picior aici, pe marginea acestei murdării urât mirositoare. Recipientul s-a crăpat, vezi, şi conţinutul s-a scurs afară.

— Şi ce-i cu asta?

— Păi, am pus mâna pe el, asta-i tot, a spus el. Ştiu un câine care ar urma acest miros până la capătul lumii. Dacă o haită de câini poate urma un hering tras de sfoară de-a lungul unui întreg comitat, cât de departe crezi că poate un câine special dresat urma un miros atât de puternic ca acesta? Sună ca a rezolva ceva cu regula de trei simplă. Răspunsul ar trebui să ne dea… Dar uite! Aici sunt reprezentanţii acreditaţi ai legii.

Nişte paşi apăsaţi şi larma făcută de nişte voci zgomotoase se auzeau dedesubt, iar uşa din hol s-a închis cu un pocnet puternic.

— Înainte ca să vină, mi-a spus Holmes, puneţi mâna numai pe braţul acestui biet individ, şi aici pe piciorul lui. Ce simţi?

— Muşchii sunt tot atât de tari ca o scândură, i-am răspuns.

— Exact. Sunt extrem de contractaţi, mult mai mult decât în obişnuita rigiditate cadaverică. Dacă iei în considerare aceasta, împreună cu această strâmbătură a feţei, acest zâmbet hippocratic sau "risus sardonicus" după cum îl numesc cei vechi, la ce concluzie ajungi?

— Moarte prin otrăvire cu un puternic alcaloid vegetal, i-am răspuns, o substanţă asemănătoare stricninei, care provoacă tetanos.

— Aceasta a fost ideea care mi-a trecut prin minte în clipa în care am văzut muşchii întinşi ai feţei. Când am intrat în cameră, m-am uitat imediat după instrumentul cu ajutorul căruia otrava i-a pătruns în corp. Aşa cum ai văzut, am descoperit spinul care fusese înfipt sau tras

nu cu prea mare putere în piele. Observi că partea unde a intrat este aceea care a fost probabil întoarsă spre gaura din tavan, dacă omul stătea pe scaun. Acum, examinează spinul.

L-am ridicat cu mare atenţie, ţinându-l în lumina lămpii. Era lung, ascuţit şi negru, cu o aparenţă lucioasă în apropierea vârfului, ca şi cum vreo substanţă cleioasă s-ar fi uscat pe el. Capătul neascuţit fusese netezit şi rotunjit cu un cuţit.

— Este un spin englezesc?, m-a întrebat.

— Nu, cu siguranţă nu.

— Având toate aceste informaţii, ar trebui să fii capabil să faci o inferenţă corectă. Dar iată trupele regulate: prin urmare, trupele auxiliare pot bate în retragere.

În timp ce vorbea, paşii care se apropiau se auzeau zgomotoşi în hol, şi un bărbat foarte solid, într-un costum gri, a intrat apăsat în cameră. Avea faţa roşie, era mătăhălos şi pletoric, cu o pereche de ochi foarte mici şi strălucitori, ce priveau cu mare atenţie de deasupra pungilor umflate şi buhăite de sub ei. Era urmat îndeaproape de un inspector în uniformă şi de încă tremurândul Thaddeus Sholto.

— Ce caz!, a spus cu o voce înăbuşită şi seacă. Ce caz ca lumea! Dar cine sunt toţi ăştia? Păi, casa pare a fi tot atât de plină ca o crescătorie de iepuri!

— Cred că vă amintiţi de mine, domnule Athelney Jones, a spus Holmes încet.

— Fireşte că da!, a şuierat acesta. Sunteţi domnul Sherlock Holmes, teoreticianul. Cum să nu-mi amintesc! N-o să uit niciodată prelegerea pe care ne-aţi ţinut-o privind cauzele, inferenţele şi efectele în cazul bijuteriilor de la Bishopgate. Este adevărat că ne-aţi pus pe pista cea bună; dar, o să recunoaşteţi acum, că aţi facut-o mai mult datorită norocului decât unor criterii judicioase.

— Am urmat un raţionament foarte simplu.

— Oh, fiţi serios acum, ce naiba! Nu trebuie să vă fie ruşine să recunoaşteţi. Dar ce avem aici? Ce treabă urâtă! Ce treabă urâtă! Fapte serioase aici, nu este loc de teorii. Ce noroc că s-a întâmplat să fiu la datorie în Norwood pentru un alt caz! Eram la post când a sosit vestea. Din ce cauză credeţi că a murit omul?

— O, acesta nu prea este un caz în care să-mi permit să teoretizez, i-a răspuns Holmes sec.

— Nu, nu. Totuşi nu putem nega că le nimeriţi uneori. O, dragă!

Uşa încuiată, înţeleg. Bijuterii lipsă în valoare de o jumătate de milion. Cum era fereastra?

— Prinsă în cârlig; dar sunt urme de paşi pe pervaz.

— Bine, bine, dacă era prinsă în cârlig, paşii nu puteau să aibă nimic de-a face cu asta. E o chestiune de bun-simţ. Omul putea să moară într-o criză; dar apoi bijuteriile lipsesc. Ha! Am o teorie. Am străfulgerări câteodată. Ieşiţi un moment, sergent şi dumneavoastră, domnule Sholto. Prietenul dumneavoastră poate rămâne. Ce crezi despre asta, Holmes? Sholto a fost, după cum a mărturisit, cu fratele său noaptea trecută. Fratele a murit într-o criză, iar Sholto a plecat cu comoara. Cum îţi sună?

— După care mortul, foarte grijuliu, s-a ridicat şi a încuiat uşa pe dinăuntru.

— Hm! Există o neconcordanţă undeva. Hai să ne folosim de bunul-simţ. Acest Thaddeus Sholto A FOST cu fratele său; a EXISTA T o ceartă; ştim toate astea. Fratele a murit, iar bijuteriile au dispărut. Ştim şi asta. Nimeni nu l-a mai văzut pe frate din momentul în care a plecat Thaddeus. Patul este neatins, deci nu s-a dus la culcare. Thaddeus este evident extrem de tulburat. Înfăţişarea lui nu este prea atrăgătoare. Vedeţi că îmi ţes pânza în jurul lui Thaddeus. Plasa începe să se închidă în jurul lui.

— Nu ştii încă toate faptele, i-a spus Holmes. Această aşchie de lemn, despre care am toate motivele să cred că este otrăvită, se afla în capul omului, unde încă mai poţi vedea urma; această hârtie, scrisă precum vezi, se afla pe masă; iar lângă ea, era acest instrument mai degrabă ciudat, cu mâner de piatră. Cum se potrivesc toate acestea cu teoria ta?

— O confirmă sub toate aspectele, a spus grasul detectiv, pompos. Casa este plină de curiozităţi indiene. Thaddeus ne-a spus asta, iar dacă această aşchie este otrăvită, Thaddeus putea la fel de bine ca oricare altă persoană s-o folosească într-un scop criminal. Hârtia este o şmecherie, mai degrabă praf în ochi. Singura întrebare este cum a ieşit? Ah, firește, iată o gaură în tavan.

Foarte agil, dat fiind volumul său, a luat-o repede pe scară şi apoi s-a strâns, pătrunzând în mansardă, iar imediat după aceea l-am auzit jubilând la descoperirea chepengului.

— Poate găsi câte ceva, a remarcat Holmes, strângând din umeri. Are străfulgerări de raţiune din când în când. Nu există proşti mai

incomozi decât aceia care au spirit, spun francezii!

— Vedeţi!, a spus Athelney Jones, reapărând iar pe scară. La urma urmei, faptele sunt mai bune decât simplele teorii. Opinia mea asupra cazului se confirmă. Există un chepeng comunicând cu acoperişul, şi este parţial deschis.

— Eu l-am deschis.

— Oh, aşa stau lucrurile! L-ai observat atunci? A părut puţin dezamăgit de această descoperire. Păi, indiferent cine l-a observat, arată pe unde a ieşit omul nostru. Inspectore!

— Da, domnule, s-a auzit din hol

— Cere-i domnului Sholto să vină încoace. Domnule Sholto, este de datoria mea să vă informez că tot ceea ce spuneţi va putea fi folosit împotriva dumneavoastră. În numele reginei, vă arestez, ca fiind implicat în moartea fratelui dumneavoastră.

— Ei, asta-i acum! V-am spus eu!, a strigat bietul omuleţ, ridicându-şi mâinile, şi uitându-se pe rând la noi.

— Nu te îngrijora, domnule Sholto, i-a spus Holmes. Cred că mă pot angaja să te disculp de orice învinuire.

— Nu-i promite prea multe, domnule Teoretician, nu promite prea multe!, s-a răstit la el detectivul. Poţi găsi că e mai dificil decât crezi.

— Nu numai că o să-l disculp de orice învinuire, domnule Jones, dar o să-ţi fac un cadou oferindu-ţi numele şi descrierea uneia dintre cele două persoane care au fost în această cameră în noaptea trecută. Am toate motivele să cred că numele său este Jonathan Small. Este un om nu prea educat, scund, agil, fără piciorul drept, şi poartă un ciot de lemn care este tocit înspre interior. Cizma stângă are o talpă grosolană, pătrată la vârf şi o fâşie de fier în jurul călcâiului. Este un bărbat de vârstă mijlocie, foarte ars de soare, şi a fost în puşcărie. Aceste câteva indicii, împreună cu faptul că îi lipseşte o mulţime de piele de pe palmă, te pot ajuta întrucâtva. Celălalt bărbat...

— Ah! Celălalt bărbat...?, a întrebat Athelney Jones, pe un ton dispreţuitor, dar nu mai puţin impresionat de precizia lui Holmes, aşa cum am putut cu uşurinţă observa.

— Este mai degrabă o persoană curioasă, a spus Sherlock Holmes, întorcându-se să plece. Sper să fiu în curând capabil să-ţi fac cunoştinţă cu ambii. Vreau să-ţi spun ceva, Watson.

M-a condus spre capul scărilor.

— Această întâmplare neaşteptată, mi-a spus, ne-a făcut să pierdem din vedere scopul iniţial al călătoriei noastre.

— Chiar la asta mă gândeam, i-am răspuns. Nu este potrivit ca domnişoara Morstan să rămână în această casă lovită de soartă.

— Nu. Trebuie s-o duci acasă. Locuieşte la doamna Cecil Forrester, în Lower Camberwell; prin urmare, nu foarte departe. O să te aştept aici, dacă vrei să te întorci. Sau eşti poate prea obosit?

— Deloc. Nu cred că mă pot odihni până nu aflu mai multe despre această poveste extraordinară. Am văzut câte ceva din partea urâtă a vieţii, dar ai cuvântul meu că succesiunea rapidă de surprize ciudate din seara aceasta mi-a zdruncinat complet nervii. Aş dori totuşi să văd povestea dusă până la capăt, acuma că am ajuns atât de departe.

— Prezenţa ta mi-ar fi de mare ajutor, mi-a răspuns el. O să rezolvăm cazul singuri şi o să-l lăsăm pe acest individ, Jones, să se bucure nestingherit de ficţiunile pe care le creează. După ce o laşi pe domnişoara Morstan, vreau să te duci la numărul 3 pe Pinchin, aproape de fluviu, la Lambeth. A treia casă pe dreapta este a unuia care împăiază păsări, numit Sherman. O să vezi în fereastră o nevăstuică ce ţine în gheare un pui de iepure. Trezeşte-l pe Sherman, şi transmite-i complimentele mele, şi faptul că-l vreau imediat pe Toby. O să-l aduci pe Toby cu tine în birjă.

— Un câine, presupun.

— Da, o potaie ciudată, cu un miros uimitor. Aş prefera mai degrabă ajutorul lui decât al întregii poliţii din Londra.

— O să-l aduc, atunci, i-am spus. Este ora unu acum. Ar trebui să mă întorc înainte de trei, dacă pot face rost de un alt cal.

— Iar eu, mi-a spus Holmes, o să văd ce pot afla de la doamna Bernstone şi de la servitorul indian care, după câte mi-a spus domnul Thaddeus, dormea în mansarda de alături. Apoi voi studia excelentele metode ale domnului Jones, şi o să-i ascult nu prea delicatele remarci sarcastice. “Wir sind gewohnt das die Menschen verhoehnen was sie nicht verstehen.” Goethe[1] este întotdeauna plin de miez.

Capitolul VII
Episodul cu butoiul

Poliţiştii veniseră cu o birjă, şi în aceasta am însoţit-o pe domnişoara Morstan înapoi acasă. În maniera angelică a femeilor, a suportat plină de calm necazurile atâta vreme cât a existat cineva mai slab decât ea care trebuia sprijinit, şi am simţit-o ca fiind senină şi liniştită cât a stat cu menajera înspăimântată. În birjă însă, mai întâi i

[1] Ne-am obişnuit cu faptul că oamenii ridiculizează ceea ce nu pot înţelege.

s-a făcut rău iar apoi a izbucnit în hohote de plâns ceea ce arăta cât de teribil fusese încercată de aventurile din timpul acestei nopţi. Mi-a spus mai târziu că m-a perceput ca fiind rece şi distant în timpul acelei călătorii. N-a putut ghici lupta din interiorul meu, ori efortul de a mă abţine, care mă inhibau. Simpatia şi dragostea mea îi aparţineau în întregime, la fel ca mâna mea atunci în grădină. Am simţit că ani întregi de întâlniri convenţionale n-ar fi putut să-mi dezvăluie natura ei plăcută şi curajoasă, aşa cum o făcuse această singură zi de experienţe ciudate. Totuşi, existau două gânduri care îmi opreau cuvintele de afecţiune pe buze. Era slăbită şi neajutorată, cu mintea şi nervii zdruncinaţi. Să-i impun dragostea mea într-un asemenea moment ar fi însemnat să profit de această situaţie. Şi, mai rău încă, era bogată. Dacă investigaţia lui Holmes se dovedea a fi încununată de succes, urma să fie moştenitoare. Era cinstit, era onorabil ca un chirurg pe o jumătate de soldă să profite, într-un asemenea mod, de intimitatea născută dintr-o întâmplare? N-ar fi putut să mă considere un simplu vânător de averi? Nu puteam risca să-i treacă prin minte un asemenea gând. Această comoară din Agra s-a interpus între noi ca un obstacol de netrecut.

Se făcuse aproape două când am ajuns la reşedinţa doamnei Cecil Forrester. Servitorii se duseseră la culcare cu ore în urmă, însă doamna Forrester a fost atât de interesată de mesajul cel ciudat pe care îl primise domnişoara Morstan că a rămas trează, aşteptând-o să se întoarcă. Ne-a deschis uşa ea însăşi, o femeie de vârstă mijlocie, graţioasă, şi m-am bucurat să văd cu câtă tandreţe şi-a pus braţul în jurul mijlocului celeilalte, şi cât de maternă suna vocea cu care a întâmpinat-o. Domnişoara Morstan era clar nu numai o guvernantă plătită, ci şi o prietenă respectată. Am fost prezentat, iar doamna Forrester m-a rugat cu însufleţire să intru, şi să-i povestesc aventurile noastre. I-am explicat însă importanţa misiunii mele şi i-am promis s-o vizitez şi s-o ţin la curent cu progresele noastre în privinţa cazului respectiv. În timp ce birja se îndepărta, am aruncat o privire în urmă şi încă îmi pare că mai văd micul grup de pe trepte, cele două figuri graţioase, lipite una de alta, uşa pe jumătate deschisă, lumina din hol strălucind prin sticla colorată, barometrul şi balustrada lucioasă. Era calmant să arunci până şi o privire din mers asupra acestei case englezeşti liniştite, în mijlocul poveştii sălbatice şi întunecate în care ne cufundasem.

Şi cu cât mă gândeam mai mult la ce s-a întâmplat, cu atât lucrurile deveneau mai teribile şi mai întunecate. În timp ce trăsura huruia pe străzile tăcute, luminate cu gaz am revăzut în minte întreaga serie de evenimente extraordinare. Problema iniţială era destul de clară acum. Moartea căpitanului Morstan, trimiterea perlelor, anunţul, scrisoarea, toate acestea fuseseră elucidate. Cu toate acestea, ele doar ne-au condus la un mister mai adânc şi mult mai tragic. Comoara indiană, planul bizar găsit în bagajul lui Morstan, scena ciudată petrecută la moartea maiorului Sholto, redescoperirea comorii, urmată imediat de uciderea descoperitorului, detaliile extrem de bizare de la locul crimei, urmele de paşi, armele extraordinare, cuvintele de pe bucata de hârtie, aceleaşi cu cele de pe schiţa căpitanului Morstan, toate acestea alcătuiau un labirint în care o persoană mai puţin înzestrată decât colegul meu de locuinţă putea să dispere, neajungând vreodată să găsească ieşirea.

Aleea Pinchin era un şir de case de cărămidă ponosite, de câte două etaje, în partea inferioară din Lambeth. A trebuit să bat ceva timp la numărul 3 până m-am făcut auzit. Totuşi, în cele din urmă, lumina unei lumânări s-a văzut în spatele draperiei, iar o faţă la fereastra de sus s-a uitat afară.

— Pleacă, vagabond beat ce eşti, a spus figura respectivă. Dacă mai faci multă gălăgie, deschid cuştile câinilor, şi las patruzeci şi trei de patrupezi pe tine.

— Lasă numai unul, căci după el am venit, i-am spus.

— Pleacă!, a ţipat vocea. Aşa să-mi ajute cel de sus, dacă nu scot un bătător, şi ţi-l aplic peste cap, dacă nu dispari.

— Dar vreau un câine, am strigat eu.

— Nu stau la discuţii!, a strigat domnul Sherman. Acum şterge-o, căci număr până la trei, şi bătătorul o să-ţi vină în cap.

— Domnul Sherlock Holmes... am început eu, iar cuvintele au avut un efect cât se poate de magic, căci fereastra s-a lăsat imediat în jos, iar într-un minut uşa a fost descuiată şi deschisă. Domnul Sherman era un bătrân lungan şi slab, cu umerii lăsaţi şi un gât vânos, şi purtând ochelari albăstrui.

— Prietenii domnului Sherlock Holmes sunt întotdeauna bineveniţi, a spus el. Intră, domnule. Fereşte-te de viezure, căci muşcă. Ei, răule, răule, vrei să-l muşti pe domnul? Aceasta, care-şi scoate capul răutăcios şi ochii roşii printre barele cuştii, este o hermelină. Nu-ţi fie

frică, domnule: acela este doar un şarpe de casă. N-are dinţi, prin urmare îl las prin casă să mai omoare gândacii. Sper că nu te-ai supărat că te-am cam repezit la început, dar copiii îşi râd de mine, şi sunt mulţi care o iau pe aici ca să mă trezească. Ce doreşte de la mine domnul Sherlock Holmes?

— Un câine de-al dumneavoastră.

— Ah!, probabil pe Toby.

— Exact, Toby era numele pe care l-a spus.

— Toby se află la nr. 7 pe stânga. S-a mişcat încet înainte, ţinând lumânarea în mijlocul ciudatei familii de animale pe care o strânsese în jurul lui. În lumina neclară şi slabă, am putut observa vag o mulţime de ochi privindu-ne strălucitori din fiecare colţişor. Chiar şi grinzile de deasupra noastră erau pline de păsări solemne, care şi-au mutat greutatea de pe un picior pe celălalt, când vocile noastre le-au deranjat somnul.

Toby era o creatură urâtă, cu părul lung şi urechile pleoştite, pe jumătate spaniei, pe jumătate copoi, cafeniu cu alb, având un mers nesigur şi stângace. După câteva clipe de ezitare, a acceptat bucata de zahăr pe care mi-a dat-o bătrânul, şi împrietenindu-ne astfel, m-a urmat spre birjă, neopunându-se să mă însoţească. Tocmai ce bătuse ora trei la orologiul de la Palat, când am ajuns înapoi la Pondicherry Lodge. Am aflat că fostul boxer, McMurdo, fusese arestat drept complice, şi că atât el cât şi domnul Sholto fuseseră luaţi la poliţie. Doi poliţişti păzeau poarta îngustă însă când am menţionat numele detectivului mi-au dat voie să trec cu câinele.

Holmes stătea în prag, cu mâinile în buzunare, fumându-şi pipa.

— Ah, l-ai adus!, mi-a spus. Un câine într-adevăr bun! Athelney Jones a plecat. A făcut un enorm exces de zel de când ne-ai părăsit. L-a arestat nu numai pe prietenul nostru Thaddeus, ci şi pe paznic, pe menajeră şi pe servitorul indian. Avem întreg locul la dispoziţia noastră, cu excepţia unui sergent deasupra. Lasă câinele aici şi hai sus.

L-am legat pe Toby de masa din hol, şi am urcat scările. Camera rămăsese aşa cum am lăsat-o, cu excepţia faptului că un cearşaf fusese întins peste figura din centru. Un sergent de poliţie, cu o înfăţişare obosită, stătea înclinat într-un colţ.

Dă-mi felinarul dumitale, sergent, i-a spus tovarăşul meu. Leagă această bucată de hârtie în jurul gâtului meu, astfel încât să atârne în faţa mea. Mulţumesc. Iar acum trebuie să-mi scot cizmele şi ciorapii.

Ia-le cu tine jos, Watson. O să mă caţăr puţin. Şi înmoaie-mi batista în creozot! Aşa e perfect. Acuma, urcă cu mine în mansardă pentru o clipă.

Ne-am cocoţat acolo prin gaură. Holmes a întors încă o dată lumina spre urmele de paşi lăsate în praf.

— Vreau să observi în special aceste urme, mi-a spus. Vezi ceva interesant în privinţa lor?

— Aparţin, am spus, unui copil sau unei femei scunde.

— Dar lăsând la o parte dimensiunea lor. Vezi altceva?

— Par să fie ca oricare alte urme de paşi.

— Deloc. Uită-te aici! Aceasta este urma piciorului drept. Acuma fac una cu piciorul desculţ lângă ea. Care este diferenţa fundamentală dintre ele?

— Degetele tale sunt strânse laolaltă. Cealaltă urmă are fiecare deget separat clar.

— Exact. Aceasta-i problema. Ţine minte asta. Acuma, te rog să te apropii de fereastră, şi să miroşi rama. Rămân aici, căci am batista asta în mână.

Am făcut ce mi-a spus, şi am simţit imediat un miros puternic de smoală.

— Acolo şi-a pus piciorul, când a ieşit. Dacă tu poţi să-l simţi, nu cred că Toby va întâmpina vreo dificultate să-l urmeze. Acuma, repede-te până jos, dezleagă câinele, şi caută-l pe Blondin.

Pe când am ieşit afară, Sherlock Holmes se afla deja pe acoperiş, şi l-am putut vedea cum aidoma unui licurici imens, se târa foarte încet de-a lungul crestei acoperişului. A dispărut în spatele unor coşuri, dar a reapărut apoi, dispărând încă o dată pe partea cealaltă. Când am ajuns acolo, l-am găsit aşezat pe colţul unei streşini.

— Tu eşti, Watson?, a strigat.

— Da.

— Acesta-i locul cu pricina. Ce e lucrul ăla negru de acolo?

— Un butoi cu apă.

— Acoperit?

— Da.

— Nici urmă de scară?

— Nu.

— La naiba cu tipul ăsta! Este un loc extrem de primejdios. Ar trebui să fiu capabil să cobor pe unde el a putut să urce. Burlanul pare

a fi sigur. Hai să vedem, oricum.

S-a auzit o învălmăşeală de picioare, iar lampa s-a văzut alunecând repede pe o parte a zidului. Holmes a coborât pe butoi cu o săritură uşoară, şi de acolo jos.

— A fost uşor să-l urmez, mi-a spus, punându-şi ciorapii şi cizmele. Olanele erau mişcate pe tot drumul, iar, în grabă, a scăpat asta. Ceea ce-mi confirmă diagnosticul, după cum vă exprimaţi voi, doctorii.

Obiectul pe care mi l-a arătat era un buzunăraş sau o punguliţă făcută din ierburi, cu câteva mărgele ţipătoare înşiruite în jur. Ca formă şi dimensiuni, nu se deosebea de o tabacheră. Înăuntru se aflau şase spini de lemn închis la culoare, ascuţiţi la un capăt şi rotunjiţi la celălalt, similari celui care l-a omorât pe Bartholomew Sholto.

— Sunt nişte lucruri diavoleşti, a spus el. Fii atent să nu te înţepi. Sunt încântat că i-am găsit, căci probabil sunt singurii pe care i-a avut. Acum mi-e mai puţin teamă că o să ne trezim în curând eu sau tu, cu unul în piele. În ceea ce mă priveşte, aş prefera mai degrabă un glonte Martini. Eşti gata de o plimbare obositoare de vreo opt kilometri, Watson?

— Fireşte, i-am răspuns.

— Crezi că piciorul tău va face faţă?

— Bineînţeles că da.

— Poftim, căţel! Bătrâne şi bunule Toby! Miroase-o, Toby, miroase-o! A împins batista îmbibată în creozot sub nasul câinelui, care stătea cu picioarele-i pufoase distanţate şi cu părul zburlit comic pe cap, ca un expert mirosind buchetul vreunui vin faimos. Apoi Holmes a aruncat batista la distanţă, a legat o frânghie puternică de zgarda potăii, şi l-a lăsat lângă butoiul cu apă. Creatura s-a lansat imediat într-o serie de lătrături ascuţite şi tremurate şi, cu nasul în pământ şi coada în aer, a luat-o repede pe urma adulmecată, cu o asemenea viteză că lesa era gata să cedeze, iar noi trebuia să mergem cu toată repeziciunea de care eram capabili.

Se albea treptat de ziuă în est, iar acum puteam vedea la o oarecare distanţă, în recea lumină gri. Casa pătrată şi masivă, cu ferestrele negre şi pustii, şi cu pereţii ei înalţi şi golaşi se înălţa, tristă şi părăsită, în urma noastră. Drumul nostru ducea de-a curmezişul parcului, prin şanţurile şi gropile împrăştiate peste tot. Întregul loc, cu grămezile de mizerie şi tufişurile pipernicite, avea o înfăţişare bolnavă,

prevestitoare de rău, care se potrivea cu tragedia întunecată ce plana asupra lui.

Ajungând la zidul ce împrejmuia proprietatea, Toby a început să alerge de-a lungul lui, scheunând puternic în umbra acestuia, şi oprindu-se, în final, într-un colţ ascuns de un fag tânăr. În locul în care cele două ziduri se uneau, câteva cărămizi fuseseră dezlipite, iar crăpăturile lăsate erau tocite şi rotunjite pe partea dinspre pământ, ca şi cum fuseseră frecvent folosite pe post de scară. Holmes a urcat pe ele şi, luându-mi câinele, l-a lăsat pe cealaltă parte.

— Iată urma piciorului de lemn, a remarcat el, când am urcat şi eu. Vezi urma vagă de sânge pe tencuiala albă. Ce noroc că n-a plouat puternic de ieri încoace! Urma va rămâne pe drum în ciuda celor douăzeci şi opt de ore pe care le au înaintea noastră.

Mărturisesc că mă îndoiam de asta, gândindu-mă la traficul de pe drumul respectiv în tot acest interval. Cu toate acestea, temerile mele au fost în curând risipite. Toby n-a ezitat şi nu s-a abătut din drum niciun moment, ci a continuat să se clatine înainte, rostogolindu-se în felul lui ciudat. Evident, mirosul puternic al creozotului depăşea toate celelalte mirosuri din jur.

— Să nu crezi că succesul meu în acest caz depinde doar de faptul că unul dintre aceşti indivizi şi-a pus din întâmplare piciorul în substanţa chimică. Am acum informaţii care mi-ar da posibilitatea să-i urmez în multe alte feluri. Acesta este, cu toate acestea, cel mai la îndemână şi, întrucât soarta ni l-a pus la dispoziţie, ar fi condamnabil să-l ignor. A împiedicat însă cazul să devină atrăgătoarea problemă intelectuală ce promitea să fie la un moment dat. Dacă nu ar fi fost acest indiciu prea concret, aş fi putut să am ceva merit dacă-l rezolvam.

— Ai merit şi de dat, i-am spus. Te asigur, Holmes, că mă minunez de mijloacele prin care îţi obţii rezultatele în acest caz, chiar mai mult decât am făcut-o în cazul lui Jefferson Hope. Lucrul acesta îmi pare a fi mai adânc şi mai inexplicabil. Cum ai putut descrie cu atâta siguranţă bărbatul cu piciorul de lemn?

— Hm, dragul meu băiat! A fost simplitatea însăşi. Nu vreau să par teatral. Totul este accesibil şi vădit. Doi militari care comandă paznicii unor puşcăriaşi află un secret important privind o comoară îngropată. O hartă este desenată pentru ei de către un englez numit Jonathan Small. Îţi aminteşti că am văzut acest nume pe schiţa

căpitanului Morstan. A semnat-o în numele său şi al asociaţilor lui, cu "semnul celor patru", după cum l-a numit el, întrucâtva pompos. Ajutaţi de această schiţă, cei doi militari – sau numai unul dintre ei – pune mâna pe comoară şi o aduce în Anglia, neîndeplinind, să presupunem, vreo condiţie cu care a primit-o. Acuma, de ce nu a luat comoara Jonathan Small însuşi? Răspunsul este clar. Schiţa a fost făcută la o vreme când Morstan se afla în strânsă legătură cu puşcăriaşii. Jonathan Small nu a luat el însuşi comoara pentru că el şi asociaţii lui erau puşcăriaşi, şi nu puteau să plece.

— Dar asta-i simplă speculaţie, am spus eu.

— Este mai mult decât atât. Este singura ipoteză care acoperă toate faptele. Hai să vedem cum se potriveşte cu ceea ce urmează. Maiorul Sholto rămâne nederanjat timp de câţiva ani, fericit cu posesia comorii. Apoi primeşte o scrisoare din India, care îl înspăimântă. Ce fel de scrisoare era?

— O scrisoare în care era informat că oamenii pe care i-a nedreptăţit au fost eliberaţi.

— Sau au scăpat. Aceasta este mult mai probabil, căci ştia cu siguranţă cât de lungă era sentinţa acestora. Asta nu l-ar fi surprins. Ce face apoi? Se păzeşte de un bărbat cu piciorul de lemn, unul alb, fii atent, căci ştim că l-a confundat pe un negustor alb cu acesta, şi chiar a tras cu pistolul în el. Acuma, numai un singur nume de alb se află pe schiţă. Ceilalţi sunt hinduşi sau mahomedani. Nu există nicio altă persoană albă. Prin urmare, putem afirma cu toată încrederea că bărbatul cu piciorul de lemn este unul şi acelaşi cu Jonathan Small. Acest raţionament ţi se pare cumva greşit?

— Nu: este clar şi concis.

— Ei bine, acum, hai să ne punem în locul lui Jonathan Small. Hai să privim lucrurile din punctul lui de vedere. Vine în Anglia cu două idei în cap, să recâştige ceea ce consideră a fi dreptul său, şi să se răzbune pe omul care l-a nedreptăţit. A aflat unde locuieşte Sholto şi foarte posibil, a intrat în legătură cu cineva din casă. De pildă, cu majordomul, Lai Rao, pe care nu l-am cunoscut. Doamna Bernstone nu-i face o caracterizare prea bună. Cu toate acestea, Small n-a putut afla unde fusese ascunsă comoara, căci nimeni nu ştia, cu excepţia maiorului şi a servitorului său credincios, care murise. Brusc, Small află că maiorul este pe moarte. Cuprins de panică, ca nu cumva secretul comorii să dispară odată cu acesta, trece printre cele două

rânduri de paznici, ajunge până la fereastra muribundului şi este împiedicat să intre numai de prezenţa celor doi fii ai acestuia. Totuşi, nebun de ura pe care i-o purta mortului, pătrunde în noaptea respectivă în cameră, caută printre hârtiile acestuia în speranţa de a descoperi ceva însemnări referitoare la comoară şi, în final, lasă un semn că a trecut pe acolo, prin intermediul scurtei inscripţii de pe hârtie. Fără îndoială, plănuise dinainte că, dacă era să-l ucidă pe maior, va lăsa vreun semn pe corpul acestuia, care să arate că nu era vorba de o crimă obişnuită, ci de una în numele celor patru asociaţi, ceva de felul unui act de dreptate.

Fanteziile şi bizareriile de acest fel sunt destul de obişnuite în istoria crimei, şi oferă de obicei indicaţii preţioase privindu-l pe criminal. Mă poţi urmări?

— Foarte clar.

— Acum, ce ar putea face Jonathan Small? Ar putea doar să continue să ţină sub observaţie, în secret, eforturile făcute pentru descoperirea comorii. Probabil, părăseşte Anglia şi vine înapoi numai din când în când. Apoi este descoperită mansarda şi este imediat informat. Din nou se poate observa prezenţa unui complice în casă. Jonathan, cu piciorul său de lemn, este în întregime incapabil să ajungă în camera înaltă a lui Bartholomew Sholto. Ia însă cu el un complice foarte ciudat, care trece peste acest obstacol, care însă calcă în creozot cu piciorul gol. Astfel ajungem la Toby şi o şontâcăială de opt kilometri pentru un militar cu jumătate de soldă şi având călcâiul lui Ahile rănit.

— Dar complicele, şi nu Jonathan, a fost cel care a comis crima.

— Exact. Şi mai degrabă fără ca acesta din urmă să vrea, dacă e să ne luăm după felul în care a tropăit din picior, când a pătruns în cameră. Nu-i purta nicio pică lui Bartholomew Sholto, şi ar fi preferat ca acesta să fie doar legat şi să i se pună un căluş în gură. Nu vroia să ajungă în ştreang pentru el. Lucrurile n-au putut fi totuşi împiedicate: instinctele sălbatice ale complicelui său au ieşit la iveală, iar otrava şi-a făcut efectul; apoi Jonathan Small şi-a lăsat semnul, a coborât comoara pe fereastră, coborând apoi şi el pe frânghie. Aceasta a fost succesiunea în care au avut loc lucrurile, după câte pot să-mi dau seama. Firește, referitor la înfăţişarea acestuia, trebuie să fie de vârstă mijlocie şi ars de soare, după ce şi-a executat sentinţa într-un cuptor precum Andaman. Înălţimea lui poate fi calculată uşor după lungimea pasului său, şi ştim că purta barbă. Faptul că era hirsut a fost ceea ce i-

a rămas în memorie lui Thaddeus Sholto, după ce l-a văzut la fereastră. Nu ştiu să mai fie şi altceva.

— Complicele?

— Ei bine, nu există cine ştie ce mister în privinţa acestuia. Dar o să afli în curând totul despre acest aspect. Cât de dulce este aerul dimineţii! Uite cum pluteşte norişorul acela, ca pana roz a unui uriaş flamingo. Acuma marginea roşie a discului solar pătrunde prin grămada de nori de deasupra Londrei. Străluceşte deasupra atâtor oameni, dar deasupra nimănui, îndrăznesc să pariez, care să fie într-o misiune mai ciudată decât a noastră. Cât de mici ne simţim cu ambiţiile şi eforturile noastre neînsemnate în prezenţa marilor forţe elementare ale naturii! Stai bine acum cu Jean Paul?

— Aşa cred. M-am întors la el după ce am trecut prin Carlyle.

— Asta este ca şi cum ai urma pârâul înapoi spre lacul de unde a izvorât. Face o remarcă curioasă, dar adâncă. Şi anume că dovada fundamentală a mărimii omului este percepţia micimii proprii. Îşi sprijină afirmaţia referindu-se la capacitatea de comparaţie şi evaluare pe care o posedă acesta, care este prin ea însăşi o dovadă de noblеţe. Există multe lucruri care îţi dau de gândit în Richter. Ai cumva vreun pistol?

— Am bastonul.

— Este posibil să avem nevoie de ceva de felul ăsta, dacă ajungem în vizuina lor. Pe Jonathan ţi-l las ţie, însă dacă celălalt face probleme, îl împuşc. Şi-a scos revolverul în timp ce vorbea şi încărcând două din camere, l-a pus înapoi în buzunarul drept al hainei.

În tot acest timp, l-am urmat pe Toby pe drumurile pe jumătate rurale, mărginite de vile, ce duceau spre metropolă. Acum, însă, începeam să intrăm pe străzi neîntrerupte, pe care muncitorii şi docherii erau deja în mişcare, şi femei murdare deschideau obloanele şi măturau treptele. În colţ, cârciumile tocmai ce se deschideau, iar bărbaţi neîngrijiţi apăreau din ele, frecându-şi mânecile de bărbi, după duşca de dimineaţă. Câini ciudaţi mergeau agale, uitându-se uluiţi la noi când treceam, însă Toby al nostru, cel fără egal, nu se uita nici în dreapta nici în stânga, ci tropăia înainte, cu botul în pământ şi, cu câte o schelăitură entuziastă din când în când, dovadă unei urme intense.

Am trecut astfel prin Streatham, Brixton şi Camberwell, iar acum ne găseam în Kennington, fiind purtaţi prin tot felul de străduţe laterale spre estul oraşului. Oamenii pe care îi urmam păreau a fi mers

pe un drum curios, în zigzag, probabil cu intenţia de a nu fi observaţi. Nu au urmat niciodată drumul principal, dacă puteau găsi o străduţă laterală paralelă cu acesta. La capătul lui Kennington, s-au furişat spre stânga, prin străzile Bond şi Miles. Acolo unde cea de-a doua ajunge în Knight, Toby s-a oprit din înaintare, începând să alerge înainte şi înapoi, cu o ureche ridicată şi alta lăsată, părând a fi întruchiparea vie a nehotărârii canine. Apoi a început să se învârtă în cerc, uitându-se din când în când la noi, ca şi cum ne-ar fi cerut să simpatizăm cu stinghereala lui.

— Ce naiba se întâmplă cu acest câine?, a bombănit Holmes. Cu siguranţă n-au luat o birjă şi nici nu s-au ridicat cu un balon.

— Poate au rămas un timp aici, am sugerat.

— O, e în regulă. A pornit din nou, a spus tovarăşul meu, pe un ton uşurat.

Într-adevăr, câinele pornise din nou, căci, după ce a adulmecat prin jur încă o dată, s-a decis pe neaşteptate şi s-a năpustit înainte cu o energie şi hotărâre aşa cum n-arătase până atunci. Urma părea a fi mult mai puternică decât până acum, căci nici măcar nu i-a trebuit să apropie botul de pământ, ci smucea de lesă şi încerca s-o ia la fugă. Strălucirea din privirea lui Holmes indica faptul că acesta credea că ne apropiam de sfârşitul călătoriei noastre.

Drumul nostru a luat-o acum prin Nine Elms, până când am ajuns în Broderick şi la marele depozit de cherestea al lui Nelson, imediat după taverna Vulturul alb. Aici, câinele extrem de excitat, a trecut prin poarta laterală, intrând în curte, unde tăietorii se aflau deja la lucru. Câinele a continuat să alerge prin rumeguş şi aşchii, străbătând o alee, înconjurând un pasaj între două grămezi de lemne şi, în final, cu un lătrat triumfător, a sărit pe un butoi mare, care încă se mai afla pe căruţul cu care fusese adus. Toby stătea pe butoi cu limba atârnându-i şi clipind din ochi, uitându-se la noi de la unul la altul, şi aşteptând pare-se un semn de apreciere. Doagele butoiului şi roţile căruţului erau mânjite cu un lichid întunecat, şi întregul aer mirosea puternic a creozot.

Sherlock Holmes şi cu mine ne-am uitat albi la faţă unul la celălalt, iar apoi am izbucnit simultan într-un hohot nestăpânit de râs.

Capitolul VIII
Trupele neregulate de pe strada Baker

— Ce facem acum?, l-am întrebat. Toby nu s-a dovedit a fi infailibil.

— A acţionat după cât l-a dus mintea, a spus Holmes, punându-l jos de pe butoi, şi scoţându-l din depozitul de cherestea. Dacă iei în considerare cât creozot este transportat prin Londra într-o singură zi, nu prea e de mirare că pista a fost intersectată de alte urme. Este foarte folosit acum, în special la prelucrarea lemnului. Bietul Toby n-are nicio vină.

— Trebuie să ajungem iar pe pista cea bună, presupun.

— Da. Şi, din fericire, nu avem mult de mers. Evident, ceea ce l-a încurcat pe câine la colţul lui Knight a fost că existau două piste diferite, ce mergeau în direcţii opuse. Am luat-o pe cea greşită. Ne rămâne numai s-o luăm pe cealaltă.

N-am avut nicio dificultate să facem asta. Ducându-l pe Toby în locul unde a greşit, s-a învârtit într-un cerc mare şi, în final, s-a năpustit într-o nouă direcţie.

— Trebuie să avem grijă să nu ne ducă în locul de unde a venit butoiul cu creozot, am remarcat.

— M-am gândit la asta. Dar observă că merge pe trotuar, în timp ce butoiul a trecut pe drum. Nu, acum suntem pe pista cea bună.

A luat-o spre malul fluviului, trecând prin Belmont şi strada Prince. La capătul străzii Broad, a luat-o până la marginea apei, unde se afla un mic ponton de lemn. Toby ne-a dus chiar pe marginea acestuia, şi a rămas acolo scheunând şi uitându-se la curentul întunecat de dedesubt.

— N-avem noroc, a spus Holmes. Au luat o barcă de aici. Câteva bărci mici şi schifuri se aflau în apă şi pe marginea pontonului. L-am luat pe Toby pe lângă fiecare şi, deşi a adulmecat cu putere, n-a dat niciun semn.

În apropierea debarcaderului grosolan, se afla o căsuţă de cărămidă, cu o placă de lemn prinsă lângă cea de-a doua fereastră. “Mordecai Smith”, scria pe ea cu litere mari, iar sub acest nume, “bărci de închiriat cu ora sau cu ziua”. O a doua inscripţie deasupra uşii ne informa că exista şi o şalupă, anunţ confirmat de o mare grămadă de cocs aflată pe debarcader. Sherlock Holmes s-a uitat încet în jur, iar faţa lui a adoptat o expresie de rău augur.

— N-arată bine, a spus el. Aceşti indivizi sunt mai deştepţi decât m-am aşteptat. Se pare că şi-au acoperit urmele. Mi-e teamă că au plănuit totul dinainte.

Tocmai ce se apropia de uşa casei, când aceasta s-a deschis, şi un băieţel cu păr cârlionţat, de vreo şase ani, a ieşit alergând, urmat de o femeie corpolentă, roşie la faţă, având un burete mare în mână.

— Vino înapoi să te spăl, Jack, i-a strigat ea. Vino înapoi, drăcuşorule; că dacă vine taică-tău acasă şi te găseşte aşa, o s-o primeşti.

— Drăguţule!, a spus Holmes, strategic. Ce puşlama mică cu

obrăjori roşii! Acuma, Jack, ce ţi-ai dori tu?

Copilul s-a gândit un moment.

— Mi-aş dori un şiling, a spus el.

— Ce ţi-ai dori şi mai mult?

— Doi şilingi, a răspuns minunea de copil, după câteva clipe de gândire.

— Poftim, atunci! Prinde-i! Ce copil drăguţ, doamnă Smith!

— Domnul să vă binecuvânteze, domnule. Este, dar este un obraznic. Este mai mult decât pot face eu faţă, mai ales când bărbatu-meu lipseşte zile întregi.

— Lipseşte, nu-i aşa?, a spus Holmes, dezamăgit. Îmi pare rău să aud asta, căci am vrut să vorbesc cu dânsul.

— E plecat de ieri dimineaţă, domnule şi, ca să vă spun drept, încep să-mi fac griji pentru el. Dar dacă e vorba de o barcă, domnule, poate vă pot fi de folos şi eu.

— Am vrut să închiriez şalupa cu motor.

— Păi, domnule, chiar cu ea a plecat. Asta mă pune pe gânduri, căci ştiu că nu avea cărbuni mai mult decât să meargă până la Woolwich şi înapoi. Dacă ar fi plecat cu barja, nu-mi făceam griji; căci de multe ori s-a dus cu ea până la Gravesend, iar apoi, dacă avea multă treabă, rămânea acolo peste noapte. Dar ce poţi face cu o şalupă fără cărbuni?

Poate c-o fi cumpărat unii la vreun debarcader în josul fluviului.

— Poate, domnule, deşi nu-i stătea în fire. L-am auzit de multe ori revoltându-se împotriva preţurilor care i se cereau pentru câteva plase în plus. Pe lângă asta, nu-mi place bărbatul acela cu piciorul de lemn, cu faţa lui urâtă. Şi vorba-i ciudată. De ce se tot învârtea pe aici?

— Un bărbat cu piciorul de lemn?, a spus Holmes, părând uşor surprins.

— Da, domnule, un tip bronzat, cu faţa de maimuţă, care l-a căutat nu o dată pe omul meu. El l-a trezit ieri noapte, şi pe deasupra, omul meu ştia că vine, căci încălzise cazanele. Vă spun fără să mă ascund, domnule, nu mă simt deloc liniştită.

— Dar dragă doamnă Smith, i-a spus Holmes, dând din umeri, vă faceţi griji degeaba. De unde ştiţi că bărbatul cu piciorul de lemn a fost cel care a venit azi-noapte? Nu prea înţeleg cum puteţi fi atât de sigură.

— După vocea lui, domnule. I-am recunoscut vocea, ce-i cam groasă şi neclară. A bătut în fereastră – cam pe la trei. “Arată-ţi faţa, amice”, a spus el: “e vremea să ne strângem de pe drumuri.” Omul meu l-a trezit pe Jim, ăsta-i fiul meu mai mare, şi duşi au fost, fără să-mi spună măcar o vorbuliţă. Am auzit piciorul de lemn când izbea pietrele.

— Şi acest om cu piciorul de lemn era singur?

— Sunt sigură că asta n-aş şti să vă spun, domnule. N-am auzit pe nimeni altcineva.

— Îmi pare rău, doamnă Smith, căci aveam nevoie de o şalupă, şi am auzit numai lucruri bune de... Stai un pic, cum se numeşte?

— Aurora, domnule.

— Aha! Nu e şalupa aceea veche şi verde cu o dungă galbenă şi cu o punte foarte lată?

— Nu, chiar că nu. Este la fel de în bună stare ca oricare alta de pe fluviu. Tocmai ce-a fost vopsită în negru, cu două dungi roşii.

— Mulţumesc. Sper că o să auziţi în curând veşti de la domnul Smith. Mă duc în josul fluviului; şi dacă văd vreo urmă de Aurora, o să-i dau de ştire soţului duneavoastră că sunteţi îngrijorată. Are coşul negru, aţi spus?

— Nu, domnule. Negru cu o dungă albă.

— Ah, desigur. Doar pe laturi e negru. La revedere, doamnă Smith. Văd un vâslaş cu o barcă, Watson. O luăm şi trecem fluviul.

— Principalul lucru, când ai de-a face cu oameni de tipul ăsta, mi-a spus Holmes, în timp ce ne aşezam în barcă, este să nu-i laşi niciodată să vadă că informaţiile pe care ţi le dau îţi sunt de vreun folos. Dacă-i laşi, o să se închidă instantaneu ca un melc în cochilie. Dacă îi asculţi ca şi cum asta ar fi împotriva voinţei tale, e foarte probabil să obţii ceea ce vrei.

— Calea noastră pare destul de limpede acum, am spus.

— Ce ai face în acest caz?

— Aş închiria o şalupă, şi aş lua-o în josul fluviului, pe urmele Aurorei.

— Dragul meu, asta ar fi o sarcină imensă. Poate nu s-a oprit la niciun debarcader între locul ăsta şi Greenwich. Sub pod există un adevărat labirint de pontoane pe kilometri întregi. Ţi-ar lua zile după zile să le acoperi pe toate de unul singur.

— Apelează la poliţie, atunci.

— Nu. Probabil că o să-l chem pe Athelney Jones în ultimul moment. Nu e băiat rău, şi nu mi-ar face nicio plăcere să fac ceva ce ar putea să-i dăuneze profesional. Dar, acuma că am ajuns atât de departe, vreau să rezolv cazul singur.

— N-am putea pune atunci anunţuri, cerând informaţii de la proprietarii pontoanelor?

— Ar fi şi mai rău! Oamenii noştri ar afla că suntem pe urmele lor, şi ar părăsi ţara. Şi aşa este destul de probabil s-o şteargă. Însă, atâta vreme cât cred că sunt în perfectă siguranţă, n-o să se prea grăbească. Zelul lui Jones o să ne fie de folos în această privinţă, căci perspectiva sa asupra cazului va apărea cu siguranţă în ziarele cotidiene, iar fugarii vor crede că toţi sunt pe o pistă greşită.

— Şi ce facem în acest caz?, l-am întrebat, în timp ce coboram în apropierea închisorii Millbank.

— Ia birja asta, du-te acasă, ia-ţi micul dejun, şi dormi o oră. Este destul de posibil să fim din nou în picioare în noaptea asta. Opreşte la telegraf, birjar! O să-l ţinem pe Toby, căci ne poate fi încă de folos.

Am oprit la poşta de pe strada Petru cel Mare, iar Holmes a trimis o telegramă.

— Cui crezi că i-am trimis-o?, m-a întrebat, când ne-am reluat călătoria.

— Sunt sigur că nu ştiu.

— Îţi aminteşti de plutonul de detectivi de poliţie de pe strada Baker, pe care l-am angajat pentru cazul lui Jefferson Hope?

— Ei, am spus eu, râzând.

— Acesta este tocmai momentul în care ajutorul lor poate fi de nepreţuit. Dacă dau greş, am alte idei; dar mai întâi, o să-i încerc pe ei. Acea telegramă a fost pentru locotenentul meu murdar, Wiggins, şi mă aştept ca el şi cu banda lui să apară aici înainte de a ne termina micul dejun.

Era acum între opt şi nouă, şi am simţit o reacţie fizică puternică ca urmare a excitaţiei de peste noapte. Mă simţeam slăbit şi extenuat, cu mintea înceţoşată şi corpul obosit. Nu beneficiam de entuziasmul profesional ce-l împingea înainte pe tovarăşul meu, şi nici nu puteam privi lucrurile ca fiind doar o problemă intelectuală abstractă. Referitor la moartea lui Bartholomew Sholto, auzisem puţine lucruri bune despre el, şi nu puteam simţi o antipatie puternică faţă de criminalii lui. Comoara, cu toate acestea, era altă mâncare de peşte.

Aceea, sau o parte a ei, aparţinea de drept domnişoarei Morstan. Atâta vreme cât exista cea mai mică şansă de a o recupera, eram gata să-mi dedic viaţa acestui scop. E drept că, dacă aş fi găsit-o, aceasta ar fi devenit probabil intangibilă pentru mine odată pentru totdeauna. Totuşi o dragoste influenţată de un asemena considerent ar fi fost neînsemnată şi egoistă. Dacă Holmes putea să se zbată să-i găsească pe criminali, eu aveam un motiv de zece ori mai puternic să mă stimuleze să găsesc comoara.

O baie pe strada Baker şi schimbarea hainelor m-au înviorat extraordinar. Când am coborât în salon, am găsit micul dejun servit, iar pe Holmes turnând cafeaua.

— Iată-l, a spus el, râzând, arătând spre un ziar deschis. Energicul Jones şi reporterul omniprezent au hotărât cum stau lucrurile. Dar cred că te-ai săturat de acest caz. Mai bine, mănâncă-ţi mai întâi şunca şi ouăle.

Am luat ziarul şi am citit scurta notă, care era intitulată "O poveste misterioasă în Upper Norwood".

"Cam la douăsprezece în noaptea trecută, spunea ziarul Standard, domnul Bartholomew Sholto, locuind în Pondicherry Lodge, în Upper Norwood, a fost găsit mort în camera sa, în circumstanţe absolut îndoielnice. După câte am fost informaţi, nu s-au descoperit urme de violenţă asupra persoanei domnului Sholto, însă o valoroasă colecţie de pietre preţioase din India, pe care cel mort le moştenise de la tatăl său, a dispărut. Descoperirea a fost făcută de domnul Sherlock Holmes şi doctorul Watson, care se aflau în vizită acolo, împreună cu domnul Thaddeus Sholto, fratele decedatului. Printr-un noroc ieşit din comun, domnul Athelney Jones, binecunoscutul detectiv din rândurile poliţiei noastre, s-a întâmplat să se afle la staţia de poliţie din Norwood, şi a ajuns la faţa locului, la o jumătate de oră după ce poliţia a fost anunţată. Pregătirea şi experienţa lui au fost canalizate imediat spre găsirea criminalilor, cu rezultatul satisfăcător că fratele victimei, Thaddeus Sholto, a fost deja arestat, împreună cu menajera, doamna Bernstone, un majordom indian, numit Lai Rao, şi un portar sau paznic, numit McMurdo. Este cât se poate de sigur că hoţul sau hoţii erau foarte la curent cu reşedinţa, căci binecunoscutele cunoştinţe tehnice şi capacitatea de observaţie amănunţită ale domnului Jones i-au permis acestuia să dovedească convingător faptul că răufăcătorii nu puteau să fi intrat pe uşă sau fereastră, ci trebuie să fi pătruns prin

acoperişul clădirii, printr-un chepeng, într-o cameră care comunica cu aceea în care a fost găsit cadavrul. Acest fapt, ce a fost clar demonstrat, arată fără urmă de îndoială că aceasta nu a fost doar o spargere întâmplătoare. Acţiunea promptă şi energică a reprezentanţilor legii arată marele avantaj al prezenţei, în asemenea ocazii, a unei minţi viguroase şi abile. Nu putem să nu ne gândim că acesta este un argument în favoarea acelora care doresc decentralizarea poliţiei, astfel încât detectivii să fie într-un contact mai nemijlocit şi mai eficient cu cazurile pe care le au de investigat."

— Nu-i aşa că-i minunat!, a spus Holmes, rânjind deasupra ceştii cu cafea. Ce crezi?

— Cred că am scăpat ca prin urechile acului de a fi arestaţi pentru crimă.

— Aşa cred şi eu. N-aş garanta pentru siguranţa noastră, dacă s-ar întâmpla să-l apuce iar o criză de energie.

În acest moment, s-a auzit sunând puternic clopoţelul, şi am putut-o auzi pe doamna Hudson, gazda noastră, ridicându-şi vocea până la a ţipa ascuţit, în semn de protest şi descurajare.

— Pentru Dumnezeu, Holmes, am spus, ridicându-mă pe jumătate, cred că realmente au venit după noi.

— Nu, lucrurile nu stau chiar atât de rău. Sunt trupele neoficiale, trupele neregulate de pe strada Baker.

În timp ce vorbea, s-a auzit un tropăit rapid de picioare goale pe scări, o larmă de voci ascuţite, şi s-au năpustit înăuntru douăsprezece copii ai străzii, murdari şi în zdrenţe. În ciuda intrării lor năvalnice, s-au arătat a fi întrucâtva disciplinaţi, căci imediat s-au aşezat pe un rând, cu faţa spre noi şi cu feţele în aşteptare. Unul dintre ei, mai înalt şi mai în vârstă decât ceilalţi, a făcut un pas înainte, cu un aer superior, ce era foarte comic pe faţa unei asemenea sperietori de ciori îndoielnice.

— Am primit mesajul dumneavoastră, domnule, a spus el, şi i-am adus imediat. Trei şilingi şi şase penny pentru bilete.

— Poftim, i-a spus Holmes, scoţând nişte monede. În viitor, îţi pot raporta ţie, Wiggins, iar tu, mie. Nu pot să vă las să invadaţi casa în felul acesta. Cu toate acestea, este bine că sunteţi toţi aici să auziţi instrucţiunile. Vreau să aflu unde se află o şalupă numită Aurora, aparţinând lui Mordecai Smith, neagră, cu două dungi roşii, având coşul negru, cu o dungă albă. Este undeva în josul râului. Vreau ca un

băiat să meargă la pontonul lui Mordecai Smith, vizavi de Millbank, şi să mă anunţe dacă barca se întoarce. Trebuie să vă împrăştiaţi astfel încât să cercetaţi ambele maluri în întregime, înştiinţaţi-mă de îndată ce aveţi veşti. Este clar?

— Da, şefu', a spus Wiggins.

— Băiatul care descoperă barca are vechea plată plus o guinee. Aici aveţi plata pe o zi înainte. Acuma, plecaţi! Le-a dat la fiecare câte un şiling, iar aceştia au luat-o gălăgioşi pe scări, şi, un moment mai târziu, i-am văzut revărsându-se în stradă.

— Dacă şalupa se află undeva pe apă, o s-o găsească, a spus Holmes, în timp ce se ridica de la masă, şi îşi aprindea pipa. Pot merge peste tot, pot vedea totul şi auzi totul. Mă aştept să aud că au dat de ea, înainte de a se face seară. Între timp, nu putem face nimic altceva decât să aşteptăm rezultatele. Nu putem să ne reluăm pista până nu dăm de Aurora sau de Mordecai Smith.

— Toby poate mânca resturile astea, îndrăznesc să cred. Te duci la culcare, Holmes?

— Nu, nu sunt obosit. Am o constituţie ciudată. Nu-mi amintesc să mă fi simţit vreodată obosit din pricina muncii, deşi leneveala mă extenuează complet. O să fumez şi o să reflectez la această poveste bizară, în care ne-a băgat frumoasa mea clientă. Dacă a fost vreodată o sarcină uşoară, aceasta ar trebui să fie astfel. Bărbaţii cu picioare de lemn nu se găsesc pe toate drumurile, deşi celălalt bărbat trebuie să fie, cred, absolut unic.

— Iar celălalt bărbat!

— Nu doresc să îl învălui în mister, nu faţă de tine, în orice caz. Dar cred că ţi-ai format deja o părere. Acuma, ia în considerare datele despre el. Urme de paşi foarte mici, degete care n-au fost vreodată băgate în cizme, picioare goale, o ghioagă de lemn cu măciulie de piatră, o mare agilitate, săgeţi mici şi otrăvite. Ce înţelegi din toate astea?

— Un sălbatic!, am exclamat. Poate unul dintre acei indieni care erau asociaţii lui Jonathan Small.

— Nu prea cred, a spus el. Când am văzut pentru prima oară armele ciudate, am fost înclinat să cred asta; dar caracteristicile remarcabile ale urmelor de paşi m-au făcut să-mi reconsider părerea. Unii din locuitorii peninsulei indiene sunt scunzi, dar niciunul dintre ei n-ar fi putut lăsa asemenea urme. Indianul propriu-zis are piciorul

lung şi subţire. Mahomedanul, care poartă sandale, are degetul mare de la picior clar separat de celelalte, deoarece cureaua sandalei trece pe acolo. Aceste mici capete de săgeţi puteau fi trase numai într-un singur fel. Printr-o ţeava de suflat. Acuma, unde să căutăm un astfel de sălbatic?

— În America de Sud, am hazardat o părere.

Şi-a întins mâna, şi a luat o carte voluminoasă de pe raft.

— Acesta este primul volum al unui lexicon geografic ce se publică acum. Poate fi considerat ca cea mai recentă autoritate în materie. Ce avem aici? "Insulele Andaman, situate la aproximativ 455 de kilometri la nord de Sumatra, în golful Bengal." Hm! Hm! Ce-s toate astea? Climat umed, recife de corali, rechini, Port Blair, barăci cu puşcăriaşi, Insula Rutland, păduri de bumbac. A, iată! "Aborigenii din Insulele Andaman pot să pretindă că sunt cea mai scundă rasă de pe pământ, deşi unii antropologi îi consideră astfel pe boşimanii din Africa, pe indienii care se hrănesc cu rădăcini din America, sau pe locuitorii de pe Terra del Fuego. Înălţimea medie este sub 1,20 metri, deşi sunt mulţi adulţi mult mai scunzi de atât. Sunt nişte oameni sălbatici, nesociabili şi de needucat, deşi sunt capabili de cele mai devotate prietenii, odată ce le-ai câştigat încrederea." Observă asta, Watson. Acum, ascultă aici. "Sunt hidoşi de la natură, având capetele mari şi diforme, ochii mici şi cruzi şi trăsăturile pocite. Picioarele şi mâinile le sunt, totuşi, extrem de mici. Sunt atât de nesupuşi şi sălbatici încât toate eforturile pe care oficialii britanici le-au făcut pentru a-i câştiga cât de cât de partea lor au eşuat. Au fost întotdeauna spaima echipajelor naufragiate, căci obişnuiesc să spargă capetele supravieţuitorilor cu ciomegele lor cu măciulie de piatră, ori să tragă în ei cu săgeţi otrăvite. Aceste masacre se încheie întotdeauna cu un festin canibal." Ce oameni prietenoşi, Watson! Dacă acest individ ar fi fost lăsat să-şi folosească mijloacele obişnuite, această poveste ar fi luat o întorsătură şi mai îngrozitoare. Cred că şi aşa, Jonathan Small ar da orice să nu-l fi folosit.

— Dar cum a ajuns să aibă un tovarăş atât de ciudat?

— Ah, asta e mai mult decât îmi pot imagina. Întrucât, însă, am hotărât deja că Small a venit din Andaman, nu este ceva chiar atât de extraordinar că acest indigen l-a însoţit. Cu siguranţă, o să aflăm totul despre asta cu timpul. Fii atent, Watson; arăţi realmente extenuat. Întinde-te pe sofa, şi să vedem dacă nu te pot adormi.

Şi-a luat vioara din colţ şi, în timp ce mă întindeam, a început să cânte o bucată înceată, visătoare şi melodioasă, fără îndoială compusă de el, căci avea un talent extraordinar în a improviza. Îmi amintesc vag braţele-i subţiri şi faţa-i serioasă, precum şi mişcările arcuşului. Apoi mi-a părut că pluteam liniştit pe marea diafană a sunetului până când am ajuns pe tărâmul viselor, unde dulcea faţă a lui Mary Morstan stătea aplecată deasupra mea.

Capitolul IX
O verigă lipsă

S-a făcut după-amiază târziu până m-am trezit, întărit şi înviorat. Sherlock Holmes încă şedea aşa cum îl lăsasem, doar că pusese vioara deoparte, şi era adâncit într-o carte. S-a uitat la mine când m-am mişcat, şi am observat că faţa îi era întunecată şi tulburată.

— Ai dormit bine, mi-a spus. Mi-a fost teamă că discuţia noastră putea să te trezească.

— N-am auzit nimic, i-am răspuns. Ai primit veşti noi, deci?

— Din păcate, nu. Mărturisesc că sunt surprins şi dezamăgit. M-am aşteptat la ceva precis până la vremea asta. Wiggins tocmai ce-a fost aici să raporteze. Spune că nu poate fi găsită nici urmă de şalupă. Este un obstacol enervant, căci fiecare oră este importantă.

— Pot să te ajut cu ceva? Sunt în perfectă stare acum, şi cât se poate de pregătit pentru o altă ieşire de noapte.

— Nu, nu putem face nimic. Putem doar aştepta. Dacă plecăm, mesajul poate veni în absenţa noastră, ceea ce ar cauza o întârziere. Poţi face ceea ce vrei, dar eu trebuie să rămân de pază.

— Atunci mă reped până în Camberwell s-o vizitez pe doamna Cecil Forester. M-a rugat ieri să fac asta.

— Pe doamna Cecil Forrester?, m-a întrebat Holmes, cu ochi zâmbitori.

— Fireşte şi pe domnişoara Morstan. Erau neliniştite să afle ce s-a mai întâmplat.

— Nu le-aş spune prea multe, a spus Holmes. Nu trebuie să ai niciodată încredere deplină în femei, nici măcar în cele mai bune

dintre ele.

N-am mai stat să mă cert cu el referitor la acest sentiment răuvoitor la adresa femeilor.

— O să mă întorc într-o oră sau două, am remarcat.

— E în regulă! Noroc! Însă, dacă traversezi fluviul, poţi să-l duci înapoi pe Toby, căci nu cred că mai este probabil să-l folosim.

Am luat prin urmare potaia, şi am lăsat-o împreună cu zece şilingi la bătrânul naturalist din Pinchin. În Camberwell, am găsit-o pe domnişoara Morstan puţin obosită după aventurile de peste noapte, însă foarte doritoare să asculte veştile. Şi doamna Forrester era foarte curioasă. Le-am spus tot ceea ce am făcut, omiţând totuşi părţile mai teribile ale tragediei. Astfel, deşi am vorbit de moartea domnului Sholto, n-am spus nimic despre maniera şi metoda concretă ce au fost utilizate. Cu toate omisiunile mele, au fost destule lucruri să le uimească şi şocheze pe cele două.

— Este o poveste romantică!, a strigat doamna Forrester. O doamnă nedreptăţită, o comoară de o jumătate de milion de lire, un canibal negru şi un bandit cu piciorul de lemn. Îi înlocuiesc pe carabinierul tradiţional sau contele cel rău.

— Plus doi cavaleri rătăcitori care sar în ajutor, a adăugat domnişoara Morstan, aruncându-mi o privire strălucitoare.

— Păi, Mary, averea ta depinde de rezultatul acestei investigaţii. Nu cred că eşti îndeajuns de mişcată. Imaginează-ţi numai ce poate însemna să fii atât de bogată, şi să ai lumea întreagă la picioare!

M-am bucurat din inimă să observ că nu dădea niciun semn de bucurie la această perspectivă. Din contră, şi-a scuturat capul mândru, ca şi cum n-ar fi fost prea interesată de acest subiect.

— Sunt neliniştită în privinţa domnului Thaddeus Sholto, a spus. Nimic altceva nu contează; însă cred că el s-a comportat extrem de amabil şi onorabil în toată povestea asta. Este de datoria noastră să-l sprijinim să fie disculpat de această acuzaţie îngrozitoare şi nefondată.

S-a făcut seară până să plec din Camberwell, şi întuneric de-a binelea până când am ajuns acasă. Cartea şi pipa tovarăşului meu se aflau lângă scaun, însă el dispăruse. M-am uitat în jur, în speranţa de a găsi vreun bilet, dar n-am văzut nimic.

— Presupun că domnul Sherlock Holmes a ieşit, i-am spus doamnei Hudson, când a intrat să lase jaluzelele.

— Nu, domnule. S-a dus în camera sa. Ştiţi, domnule, a spus ea,

coborându-şi vocea şi vorbind în şoaptă, mi-e teamă pentru sănătatea sa.

— De ce, doamnă Hudson?

— Păi, este atât de ciudat, domnule. După ce aţi plecat, s-a plimbat încoace şi încolo, încoace şi încolo, până când am obosit să-i aud paşii. Apoi l-am auzit vorbind singur şi mormăind, şi de fiecare dată când suna clopotul, ieşea în capul scărilor, întrebându-mă cine e. Iar acum s-a închis în camera lui, dar îl pot auzi plimbându-se ca întotdeauna. Sper că nu e pe cale să se îmbolnăvească, domnule. Am îndrăznit să-i sugerez un calmant, dar mi-a aruncat o asemenea privire că nici nu ştiu cum am ieşit din cameră.

— Nu cred că aveţi vreun motiv de îngrijorare, doamnă Hudson, i-am răspuns. L-am mai văzut aşa înainte. Îl preocupă ceva şi de aceea n-are astâmpăr. Am încercat să vorbesc degajat cu buna noastră gazdă, însă eu însumi mi-am făcut întrucâtva griji când, de-a lungul nopţii, am continuat să aud sunetul monoton al paşilor săi, ştiind cum spiritul său activ se înfuria împotriva acestei involuntare lipse de acţiune.

La micul dejun, arăta obosit şi slăbit, iar obrajii lui roşii păreau cuprinşi de febră.

— Te extenuezi, bătrâne, am remarcat. Te-am auzit umblând încoace şi încolo toată noaptea.

— Nu, n-am putut dormi, mi-a răspuns el. Problema asta infernală mă consumă. Este prea de tot să fii împiedicat de un obstacol atât de neînsemnat, când toate celelalte au fost învinse. Ştiu oamenii, şalupa, totul; şi totuşi, nu pot afla nimic nou. Am pus şi alte forţe la treabă, şi am folosit toate mijloacele disponibile. Întregul fluviu a fost cercetat pe fiecare mal, dar nu există nicio veste, şi nici doamna Smith n-a auzit ceva de la soţul ei. În curând, o să ajung la concluzia că au scufundat vasul. Dar există impedimente în privinţa acestei presupuneri.

— Ori poate doamna Smith ne-a pus pe o pistă greşită.

— Nu, cred că putem elimina această ipoteză. Am făcut investigaţii, şi există o şalupă care arată tocmai aşa.

— Poate a luat-o în susul fluviului?

— M-am gândit şi la această posibilitate, şi există o echipă care va investiga până la Richmond. Dacă nu aflu nimic nou astăzi, mâine o să pornesc eu însumi, şi o să caut oamenii mai degrabă decât barca. Dar sigur, sigur o să auzim ceva.

Cu toate acestea, n-am auzit nimic. Nu ne-a parvenit nicio ştire, nici de la Wiggins, nici de la celelalte surse. În majoritatea ziarelor, existau articole despre tragedia din Norwood. Toate păreau a fi mai degrabă ostile nefericitului Thaddeus Sholto. Nu se găseau însă detalii noi în niciunul dintre ele, cu excepţia faptului că urma să aibă loc o anchetă în ziua următoare. Seara, m-am dus în Camberwell ca să le înştiinţez pe doamne despre lipsa noastră de succes şi, când m-am întors, l-am găsit pe Holmes deprimat şi cam ursuz. De abia de răspundea întrebărilor mele, şi toată seara s-a ocupat cu un obscur experiment chimic, ce a presupus încălzirea fără sfârşit a retortelor şi distilarea vaporilor, sfârşind în cele din urmă într-un miros care aproape m-a gonit din apartament. Până la primele ore ale dimineţii, am putut auzi clinchetul eprubetelor, care mă înştiinţa că Holmes încă se ocupa cu experimentul său urât mirositor.

La prima geană a zorilor, m-am trezit cu o tresărire, şi am fost surprins să-l descopăr stând la creştetul meu, îmbrăcat în haine grosolane de marinar, cu o jachetă scurtă de postav şi o eşarfa roşie, aspră în jurul gâtului.

— Plec pe fluviu, Watson, mi-a spus el. M-am tot gândit, şi nu pot vedea decât un singur fel de a rezolva problema. Merită să-l încerc cel puţin.

— Sigur, pot veni cu tine, atunci?, am spus.

— Nu; poţi fi mult mai folositor dacă rămâi aici, ca reprezentantul meu. Nu prea vreau să merg, căci este cât se poate de probabil să sosească vreun mesaj în timpul zilei, deşi Wiggins era cam lipsit de speranţă noaptea trecută. Vreau să deschizi toate scrisorile şi telegramele, şi să acţionezi după cum crezi, dacă apare vreo noutate. Pot să mă bazez pe tine?

— Cu siguranţă.

— Mi-e teamă că n-o să ai posibilitatea să-mi telegrafiezi, căci nu prea pot să spun unde o să mă aflu. Dacă am noroc, însă, e posibil să nu lipsesc foarte mult. O să am ştiri de un fel sau altul înainte de a mă întoarce.

N-am auzit nimic de la el până la dejun. Deschizând ziarul Standard însă, am găsit o nouă informaţie referitoare la caz. “În privinţa tragediei din Upper Norwood, se spunea, avem motive să credem că problema promite să fie chiar mai complexă şi mai misterioasă decât s-a presupus iniţial. Noi dovezi au arătat că este

absolut imposibil ca domnul Thaddeus Sholto să fi fost implicat în vreun fel în această poveste. El şi cu menajera, doamna Bernstone, au fost eliberaţi ieri seară. Se crede, totuşi, că poliţia are un indiciu referitor la realii vinovaţi, şi că acesta este urmat de domnul Athelney Jones de la Scotland Yard, cu toată energia şi perspicacitatea lui binecunoscute. Noi arestări sunt aşteptate la tot momentul."

Asta este cât de cât satisfăcător, m-am gândit. Amicul Sholto este în siguranţă, oricum. Mă întreb care poate fi noul indiciu; deşi pare fi mai degrabă o formulare stereotipă, folosită ori de câte ori poliţia comite câte o gafă.

Am pus ziarul pe masă, dar în acel moment privirea mi-a fost atrasă de un anunţ de la rubrica persoanelor dispărute. Suna astfel:

"Dispăruţi. Mordecai Smith, barcagiu, şi fiul său, Jim, au plecat de pe pontonul lui Smith cam la trei dimineaţa marţea trecută, pe şalupa cu motor Aurora, un vas negru cu două dungi roşii şi coş negru cu o dungă albă; suma de cinci lire va fi plătită oricui care poate să-i dea vreo informaţie în această privinţă doamnei Smith, la pontonul lui Smith, sau pe strada Baker, la nr.221B."

Aceasta era clar mâna lui Holmes. Adresa de pe strada Baker era o dovadă în acest sens. Mi s-a părut ingenios, căci putea fi citit de fugari, fără ca aceştia să vadă în el mai mult decât neliniştea firească a unei soţii, iscată de dispariţia soţului său.

A fost o zi lungă. De fiecare dată când se auzea o bătaie în uşă sau nişte paşi apăsaţi în stradă, credeam că era fie Holmes, care se întorcea, sau un răspuns la anunţul lui. Am încercat să citesc, dar gândurile mele hoinăreau la ciudata noastră investigaţie, şi la perechea nepotrivită şi ticăloasă pe care o urmăream. Era posibil să existe, mă întrebam, vreo eroare majoră în raţionamentul tovarăşului meu? Poate că e vorba pur şi simplu de o imensă autoiluzionare? Nu e, prin urmare, posibil ca mintea sa agilă şi speculativă să fi construit această teorie exagerată, pornind de la premize eronate? Nu l-am văzut să se înşele vreodată; dar, totuşi, până şi cel mai abil logician poate greşi din când în când. E probabil, m-am gândit, să fi comis vreo eroare, datorită rafinamentului excesiv al judecăţilor sale logice, preferinţei sale pentru explicaţiile subtile şi bizare, atunci când unele mai simple şi mai banale se aflau la îndemână. Totuşi, pe de altă parte, eu însumi am văzut probele, şi am auzit motivele ce stăteau la baza deducţiilor sale. Când priveam înapoi la lungul lanţ de circumstanţe

ciudate, multe neînsemnate, luate singure, însă toate ducând în aceeaşi direcţie, nu puteam să nu recunosc că, chiar dacă explicaţia lui Holmes era incorectă, teoria corectă trebuia să fie tot atât de bizară şi şocantă ca şi ele.

La trei după-amiaza, s-a auzit zgomotul puternic al clopoţelului, apoi o voce autoritară în hol şi, spre surpriza mea, a apărut sus nimeni altul decât Athelney Jones. Arăta însă foarte diferit de profesorul abrupt şi abil de bun simţ, care preluase atât de plin de încredere cazul din Upper Norwood. Avea o expresie abătută şi un aer umil, care îşi cerea parcă scuze.

— Bună ziua, domnule; bună ziua, mi-a spus el. Înţeleg că domnul Sherlock Holmes nu se află acasă.

— Aşa e, şi nu sunt sigur când o să se întoarcă. Dar poate doriţi să-l aşteptaţi. Luaţi loc, şi încercaţi unul din aceste trabuce.

— Mulţumesc, a spus el, ştergându-şi faţa cu o batistă mare şi roşie.

— Doriţi nişte whisky cu sifon?

— Da, dar numai o jumătate de pahar. Este foarte cald pentru vremea asta a anului; şi am avut o mulţime de griji şi încercări. Îmi cunoaşteţi teoria referitoare la acest caz din Norwood?

— Îmi amintesc că aţi exprimat una.

— Ei bine, am fost obligat să mi-o reconsider. Îmi strânsesem plasa în jurul domnului Sholto, când acesta a ieşit brusc printr-o gaură din mijlocul ei. A fost capabil să dovedească că avea un alibi imbatabil. Din momentul în care a plecat din camera fratelui său, a fost văzut tot timpul ba de unul, ba de altul. Deci nu putea fi el persoana care s-a căţărat pe acoperiş, şi a trecut prin chepeng. Este un caz tare complicat, şi este în joc însuşi profesionalismul meu. Aş fi foarte bucuros să fiu puţin ajutat.

— Toţi avem nevoie de ajutor uneori, am spus eu.

— Prietenul dumitale, domnul Sherlock Holmes, este un om minunat, domnule, mi-a spus el cu o voce uscată şi confidenţială. Este un om care nu poate fi întrecut. L-am văzut ocupându-se de o mulţime de cazuri, însă n-am văzut încă unul asupra căruia să nu poată arunca o lumină. Metodele lui sunt neconvenţionale, şi este poate un pic cam grăbit să construiască teorii, însă, pe ansamblu, cred că ar fi fost un detectiv foarte promiţător, şi pot să recunosc asta în faţa oricui. În această dimineaţa mi-a trimis o telegramă, din care am înţeles că are

un indiciu referitor la povestea asta cu Sholto. Iată mesajul.

A scos telegrama din buzunar, şi mi-a înmânat-o. Fusese trimisă din Poplar la ora douăsprezece. “Mergi imediat pe strada Baker”, spunea. “Dacă nu m-am întors, aşteaptă-mă. Sunt pe urmele bandei care l-a ucis pe Sholto. Dacă vrei să vezi sfârşitul, poţi să ne însoţeşti în seara asta.”

— Asta sună bine. Evident e din nou pe pista cea bună, am spus eu.

— Ah, atunci şi el s-a rătăcit, a exclamat Jones, cu vădită satisfacţie. Chiar şi cei mai buni dintre noi o dăm în bară uneori. Firește, asta se poate dovedi a fi o alarmă falsă; însă este de datoria mea, ca reprezentant al legii, să nu las nicio şansă să-mi scape. Dar este cineva la uşă. Poate este el.

S-a auzit un pas apăsat urcând scările, cu multe şuierături şi huruieli, ca şi cum omul respira foarte greu. S-a oprit o dată sau de două ori, de parcă urcuşul era prea mult pentru el, dar în final a ajuns la uşă, şi a intrat. Înfăţişarea lui corepundea sunetelor pe care le-am auzit. Era un bărbat în vârstă, îmbrăcat în haine de marinar, cu o veche jachetă de postav încheiată până la ultimul nasture. Era adus de spate, genunchii îi tremurau, iar respiraţia-i greoaie era aceea a unui astmatic. Când s-a sprijinit de un ciomag gros de stejar, umerii i s-au ridicat din pricina efortului de a trage aer în plămâni. Avea o eşarfa colorată în jurul bărbiei, şi n-am putut vedea prea mult din faţa lui, cu excepţia unei perechi de ochi întunecaţi şi pătrunzători, acoperiţi de sprâncene albe şi dese şi a unor favoriţi cărunţi. Impresia de ansamblu pe care mi-a făcut-o a fost aceea a unui respectabil căpitan de vas comercial, care îmbătrânise şi sărăcise.

— Ce doriţi domnul meu?, l-am întrebat.

S-a uitat în jurul lui, încet şi metodic cum fac bătrânii.

— Domnul Sherlock Holmes este acasă?, a spus el.

— Nu, însă eu acţionez în numele său. Puteţi să-mi comunicaţi orice mesaj pe care-l aveţi pentru el.

— Am vrut să i-l spun lui însuşi, a spus el.

— Dar vă spun că acţionez în numele lui. Este vorba de barca lui Mordecai Smith?

— Da. Ştiu bine unde este. Şi ştiu unde se află oamenii pe care îi caută. Şi ştiu unde este comoara. Ştiu tot ce-i de ştiut.

— Atunci, spuneţi-mi mie, şi o să-i dau de ştire.

— Urma să-i spun lui în persoană, a repetat el, cu încăpăţânarea iritată a unui bătrân.

— Ei bine, atunci trebuie să-l aşteptaţi.

— Nu, nu, n-o să-mi pierd toată ziua că aşa vrea cineva. Dacă domnul Holmes nu se află aici, atunci trebuie să descopere singur toate acestea. Nu-mi pasă de niciunul dintre voi, şi n-o să spun un cuvânt.

S-a îndreptat cu paşi tărşiţi spre uşă, însă Athelney Jones a ajuns acolo înaintea lui.

— Aşteaptă puţin, amice, a spus el. Deţii informaţii importante, şi nu trebuie să pleci. Fie că-ţi place sau nu, o să te reţinem până se întoarce prietenul nostru.

Bătrânul a încercat să fugă spre uşă, însă cum Athelney Jones s-a pus cu spatele-i lat de-a curmezişul ei, acesta şi-a dat seama că era inutil să se opună.

— Ce frumos tratament, ăsta!, a strigat el, bătând cu ciomagul în podea. Am venit aici să văd un domn, iar voi doi, pe care nu v-am văzut în viaţa mea, mă opriţi cu forţa şi mă trataţi în felul ăsta!

— N-o să păţeşti nimic, i-am spus. O să te recompensăm pentru timpul pierdut. Aşează-te pe sofa, nu vei avea mult de aşteptat.

S-a îndreptat destul de posac într-acolo, şi s-a aşezat cu faţa în palme. Jones şi cu mine ne-am reluat trabucele şi discuţia. Însă pe neaşteptate, vocea lui Holmes ne-a întrerupt.

— Cred că aţi putea să-mi oferiţi şi mie un trabuc, a spus el.

Amândoi ne-am holbat de pe scaunele noastre. Acolo era Holmes, stând în faţa noastră, cu un aer liniştit şi amuzat.

— Holmes!, am exclamat eu. Tu aici! Dar unde este bătrânul?

— Iată-l, a spus el, ridicând o grămadă de păr alb. Uite-l: peruca, favoriţii, sprâncenele, totul. Am considerat deghizarea mea destul de bună, dar nu m-am aşteptat să treacă acest test.

— Ah, ştrengarule!, a strigat Jones, extrem de încântat. Ce actor ai fi fost, şi încă unul de excepţie. Aveai exact tusea unuia de la azilul de bătrâni, iar picioarele alea slabe ale dumitale au făcut toţi banii. Mi s-a părul însă că-ţi recunosc ochii. Nu ai putut, totuşi, scăpa de noi aşa uşor, vezi.

— Am lucrat sub masca asta toată ziua, a spus el, aprinzându-şi trabucul. Vedeţi, mulţi criminali încep să mă cunoască deja, mai ales de când prietenul nostru aici de faţă a început să facă publice unele din

cazurile mele: prin urmare, numai deghizat în acest fel pot să-mi continui munca. Mi-ai primit telegrama?

— Da; de asta am venit.

— Cum îţi mai merge cazul?

— S-a ales praful de el. A trebuit să-i eliberez pe doi din prizonierii mei, şi nu există niciun fel de probe împotriva celorlalţi doi.

— Nu-ţi fă griji. O să-ţi dăm alţii doi în locul lor. Dar trebuie să-mi asculţi ordinele. Meritul oficial o să-ţi revină ţie, dar trebuie să acţionezi după cum spun eu. Eşti de acord?

— În întregime, dacă mă ajuţi să pun mâna pe oameni.

— Ei bine, atunci, am nevoie în primul rând de o barcă a poliţiei extrem de rapidă, o şalupă, la ora şapte, la Westminster Stairs.

— Asta e uşor de făcut. Totdeauna există una pe acolo; însă pot să trec strada şi să dau un telefon, ca să mă asigur.

— Apoi am nevoie de doi oameni solizi, în caz că fugarii se opun.

— O să se afle doi sau trei în barcă. Altceva?

— Când punem mâna pe oameni, o să obţinem comoara. Cred că i-ar face plăcere amicului meu aici de faţă să ducă în persoană sipetul la tânăra doamnă, căreia îi aparţine de drept jumătate din conţinutul lui. Vreau ca ea să fie prima care îl va deschide. Ei, ce zici, Watson?

— Ar fi o mare plăcere pentru mine.

— Aceasta este mai degrabă ceva neconvenţional, a spus Jones, scuturând din cap. Cu toate acestea, întreaga poveste este ieşită din comun, şi, presupun, că trebuie să închidem ochii. Însă după aceea, comoara trebuie să fie predată autorităţilor, până după investigaţia oficială.

— Cu siguranţă. Asta este uşor de făcut. Încă un lucru. Aş dori foarte mult să aud chiar din gura lui Jonathan Small câteva detalii referitoare la această poveste. Ştii că îmi place să rezolv în amănunţime cazurile mele. Nu va exista nicio obiecţie să am o discuţie neoficială cu el, fie aici sau altundeva, atâta vreme cât este păzit aşa cum trebuie?

— Păi, eşti stăpân pe situaţie. N-am avut încă nicio dovadă privind existenţa lui Jonathan Small. Totuşi, dacă poţi să-l prinzi, nu văd cum aş putea refuza să ai o discuţie cu el.

— Atunci ne-am înţeles?

— Cu siguranţă. Mai ai altceva?

— Numai faptul că insist să iei cina cu noi. Va fi gata într-o jumătate de oră. Am stridii şi o pereche de potârnichi, însoţite de o o mică selecţie de vinuri albe. Watson, nu mi-ai recunoscut niciodată meritele ca amfitrion.

Capitolul X
Sfârşitul băştinaşului

Cina noastră a fost veselă. Holmes putea vorbi extrem de bine când vroia, iar în noaptea respectivă a vrut. Părea a fi într-o stare de exaltare. Nu l-am văzut niciodată atât de strălucitor. A vorbit despre o succesiune rapidă de subiecte, despre mistere, ceramica medievală, viorile Stradivarius, budismul din Ceylon şi vasele de război din viitor, tratându-l pe fiecare de parcă îl studiase în mod special. Umorul său inteligent era contrareacţia la starea de adâncă deprimare din zilele precedente. Athelney Jones s-a dovedit a fi sociabil în orele sale de relaxare şi a tratat cina cu aerul unui om de petreceri. În ceea ce mă priveşte, mă simţeam fericit la gândul că ne apropiam de sfârşitul misiunii noastre şi am fost contaminat de veselia lui Holmes. Niciunul dintre noi nu a făcut aluzie în timpul cinei la motivul pentru care ne adunasem laolaltă.

Când masa a fost strânsă, Holmes s-a uitat la ceas, şi a umplut trei pahare cu port.

— Închin paharul, a spus el, pentru succesul micii noastre

expediţii. Şi acum e timpul să plecăm. Ai un pistol, Watson?

— Am vechiul meu revolver de serviciu în birou.

— Ar fi cel mai bine să-l iei atunci. Este bine să fim pregătiţi. Văd că birja este la uşă. Am comandat-o pentru şase şi jumătate.

Trecuse puţin de şapte când am ajuns la debarcaderul Westminster, unde am găsit şalupa aşteptându-ne. Holmes i-a aruncat o privire critică.

— Există ceva care ar putea indica că aparţine poliţiei?

— Da, lampa aceea verde într-o parte.

— Atunci ia-o jos.

Mica schimbare a fost făcută, am păşit pe punte, iar frânghiile au fost desprinse. Jones, Holmes şi cu mine ne-am aşezat la pupă. Un om se afla la cârmă, unul se ocupa de motoare, iar doi inspectori de poliţie solizi stăteau în faţă.

— Încotro?, a întrebat Jones.

— Spre Turn. Spune-le să oprească vizavi de atelierul lui Jacobson.

Şalupa noastră era evident una foarte rapidă. Am trecut în viteză pe lângă şiruri de şlepuri încărcate, ca şi cum acestea ar fi stat pe loc. Holmes a zâmbit satisfăcut când am ajuns din urmă o corabie cu aburi şi am depăşit-o.

— Ar trebui să fim capabili să prindem orice pe fluviu, a spus el.

— Păi, nici chiar aşa. Însă nu există multe şalupe care să ne poată întrece.

— Va trebui s-o ajungem pe Aurora, care e renumită ca fiind un vas rapid. O să-ţi spun cum stau lucrurile, Watson. Îţi aminteşti cât de iritat am fost să mă împiedic de lucru atât de mic?

— Da.

— Ei bine, mi-am relaxat complet mintea, cufundându-mă într-un experiment chimic. Unii dintre marii noştri oameni de stat spunea că schimbarea felului de muncă este cea mai bună odihnă. Chiar aşa şi este. După ce am reuşit să dizolv hidrocarbonul de care mă ocupam, m-am întors la problema noastră cu familia Sholto, şi am revăzut din nou întregul caz. Băieţii mei au fost şi-n susul şi-n josul fluviului, fără niciun rezultat. Şalupa nu se afla la niciun ponton sau debarcader, şi nici nu se întorsese. Totuşi era puţin probabil să fi fost scufundată pentru a se ascunde urmele, deşi acest lucru îmi rămânea ca posibilă ipoteză, în caz că celelalte dădeau greş. Ştiam că acest om Small

dispunea într-o anumită măsură de o viclenie rudimentară, însă nu-l credeam capabil de nimic de fineţe. Aceasta este de obicei produsul educaţiei. M-am gândit apoi că, întrucât cu siguranţă a stat în Londra ceva timp, căci aveam dovezi că a pândit în continuu Pondicherry Lodge, nu prea putea să plece imediat, având nevoie de ceva timp, fie şi numai de o zi, pentru a-şi rezolva treburile. Aşa ar fi stat oricum lucrurile, după toate probabilităţile.

— Raţionamentul tău îmi pare a fi neconvingător, am spus eu. Cred mai degrabă că şi-a aranjat treburile înainte de a porni în această expediţie.

— Nu, nu cred. Ascunzătoarea ar fi fost prea valoroasă ca loc de retragere în caz de nevoie, ca să renunţe la ea înainte de a se fi asigurat că se poate descurca fără ea. Dar o a doua consideraţie m-a izbit. Trebuie ca Jonathan Small să-şi fi dat seama că înfăţişarea ciudată a tovarăşului său, indiferent cât de multe haine ar fi pus pe el, putea fi pricină de bârfă, şi putea fi asociată cu tragedia din Norwood. Era destul de perspicace să realizeze asta. Au pornit din ascunzătoarea lor la adăpostul întunericului, şi el dorea probabil să se întoarcă înainte de a se face plină zi. Acuma, potrivit doamnei Smith, era trecut de trei, când au luat barca. Urma să se lumineze, iar oamenii s-ar fi trezit într-o oră sau cam atât. Prin urmare, am raţionat, nu s-au dus prea departe. L-au plătit bine pe Smith ca să-şi ţină gura, au păstrat şalupa pentru scăparea finală, şi s-au grăbit spre locuinţa lor, cărând cutia cu bijuterii. Peste câteva nopţi, după ce aveau timp să vadă ce spuneau ziarele, şi dacă exista vreo suspiciune, aveau să se îndrepte, la adăpostul întunericului, spre vreun vas din Gravesend sau Downs, unde cu siguranţă îşi aranjaseră deja călătoria spre America sau spre

colonii.

— Dar şalupa? Nu ar fi putut s-o ia cu ei.

— Firește. Am presupus că şalupa nu putea fi foarte departe, chiar dacă devenise invizibilă. M-am pus apoi în locul lui Small, şi am privit problema cum ar fi făcut-o el. Probabil considera că, dacă ar fi trimis şalupa înapoi, sau dacă ar fi ţinut-o pe un debarcader, ar fi fost găsit cu uşurinţă, în caz că poliţia se afla deja pe urmele lui. Cum ar fi putut, prin urmare, să ascundă şalupa, şi totuşi să o aibă la îndemână, când avea nevoie de ea? M-am întrebat ce-aş fi făcut eu însumi, dacă aş fi fost în locul lui. M-aş fi putut gândi doar la o singură cale. Aş fi dus şalupa la vreun constructor sau reparator de bărci, cerându-i să facă mici schimbări. Ar fi fost luată la atelierul sau debarcaderul acestuia, fiind astfel ascunsă într-un mod eficace, putând s-o am disponibilă în acelaşi timp în câteva ore.

— Asta pare destul de simplu.

— Exact lucrurile acestea foarte simple sunt de obicei trecute cu vederea. Totuşi, m-am hotărât să acţionez în funcţie de raţionamentul meu. Am pornit imediat la drum, echipat ca un marinar inofensiv, şi am întrebat la toate atelierele de pe fluviu. N-am obţinut niciun rezultat la cincisprezece dintre ele, însă la al şaisprezecelea, cel al lui Jacobson, am aflat că Aurora fusese adusă la ei cu două zile în urmă, de către un bărbat cu piciorul de lemn, care le ceruse să-i repare cârma.

“Nu e nimic stricat la cârmă.” mi-a spus maistrul. “Uite-o acolo cu dungile ei roşii.”

— Cine credeţi că a apărut în acel moment, dacă nu însuşi Mordecai Smith, proprietarul dispărut? Nu prea era într-o stare bună, din pricina băuturii. Nu mi-aş fi dat firește seama că el este, dacă nu ar fi urlat numele său şi al şalupei.

— O vreau în seara asta la opt, a spus el, la opt fix, fii atent, că am doi domni care nu pot fi lăsaţi să aştepte. Evident, îl plătiseră bine, căci era doldora de bani, aruncând şilingii încoace şi încolo la oameni. L-am urmărit un timp, dar s-a afundat într-o berărie: prin urmare, m-am întors la atelier şi, întâlnindu-mi unul din băieţi pe drum, l-am pus să stea de santinelă lângă şalupă, l-am ordonat să stea la maginea apei şi să-şi fluture batista spre noi când aceştia pornesc. O să fim duşi de curent, şi ar fi ciudat să nu-i ajungem – oameni şi comoară şi tot.

— Ai plănuit totul foarte atent, fie că sunt oamenii care ne trebuie sau nu, a spus Jones; însă dacă eu aş conduce operaţiunea, aş fi

chemat o mulţime de poliţişti la atelierul lui Jacobson, şi i-aş fi arestat când ieşeau.

— Ceea ce nu s-ar fi întâmplat vreodată. Bărbatul ăsta Small este un tip extrem de deştept. Ar trimite pe cineva înainte să cerceteze şi, dacă ceva i-ar da de bănuit, ar rămâne undeva liniştit încă o săptămână.

— Dar puteai să te ţii după Mordecai Smith, care te-ar fi condus la ascunzătoarea lor, am spus eu.

— În cazul ăsta, mi-aş fi irosit ziua. Cred că este aproape imposibil ca Smith să ştie unde locuiesc ei. Atâta vreme cât are băutură şi e plătit bine, de ce ar trebui să pună întrebări? I-au trimis mesaje ce să facă. Nu, m-am gândit la toate căile posibile şi aceasta este cea mai bună.

În timp ce se desfăşura această conversaţie, alunecam repede pe sub lunga serie de poduri care traversează Tamisa. În timp ce treceam pe lângă oraş, ultimele raze de soare străluceau pe crucea de pe catedrala Sfântul Pavel. Până am ajuns la Turn, se lăsase deja amurgul.

— Acela este atelierul lui Jacobson, a spus Holmes, arătând spre o îngrămădeală de catarge şi velaturi pe malul dinspre Surrey. Luaţi-o încet în sus, şi apoi aici, la adăpost de şirul ăsta de felinare. A scos un binoclu din buzunar, şi s-a uitat un timp pe mal. Îmi văd santinela la post, a remarcat el, dar nici urmă de batistă.

— Ce ar fi să o luăm în jos puţin, şi să-i aşteptăm, a spus Jones cu însufleţire. Toţi eram plini de avânt, chiar şi poliţiştii şi fochiştii, care aveau o idee extrem de vagă despre ce era vorba.

— N-avem dreptul să luăm nimic ca sigur, i-a răspuns Holmes. Firește, este aproape sigur că o s-o ia în josul fluviului, dar nu putem fi absolut siguri. Din acest loc, putem vedea intrarea în atelier, iar ei nu prea pot să ne vadă. Va fi o noapte senină, cu foarte multă lumină. Trebuie să rămânem unde suntem. Uite cum roieşte de lume acolo, în lumina felinarelor.

— Oamenii de la atelier ies de la muncă.

— Ticăloşi murdari, însă presupun că fiecare păstrează ascunsă undeva o mică scânteie de nemurire. Când îi priveşti, n-ai crede că aşa stau lucrurile. Nu există nicio probabilitate în acest sens, independent de experienţă. Ce enigmă ciudată este omul!

— Cineva îl defineşte ca fiind un suflet ascuns într-un animal, am sugerat.

— Winwood Reade e foarte bun în privinţa acestui subiect, a spus Holmes. El observă că, în timp ce individul singur este o enigmă de nedezlegat, în grup acesta devine o certitudine matematică. De exemplu, nu poţi să prezici vreodată ce va face un om, însă poţi afirma cu precizie ce vor face mai mulţi. Indivizii diferă, însă procentele rămân constante. Aşa ne spune statisticianul. Dar văd oare o batistă? Sigur se vede ceva alb fluturând acolo.

— Da, este băiatul tău, am strigat. Pot să-l văd clar.

— Şi iat-o şi pe Aurora, a exclamat Holmes, şi zboară ca săgeata! Cu toată viteza înainte, căpitane. Ia-o după şalupa aceea cu lampa galbenă. Pe ceruri, n-o să mi-o iert vreodată, dacă ne întrece cumva!

A alunecat nevăzută prin intrarea atelierului, şi a trecut prin spatele a două sau trei vase mici, astfel încât, înainte de a o vedea noi, prinsese deja viteză. Acuma zbura în josul apei, în apropierea malului, mergând cu o viteză extremă. Jones a privit-o cu gravitate, şi a scuturat din cap.

— E foarte rapidă, a spus el. Mă îndoiesc că putem s-o ajungem.

— TREBUIE s-o ajungem!, a strigat Holmes, printre dinţi. Azvârliţi cărbuni, oameni! Scoateţi tot ce se poate din vas! Chiar dacă aprindem barca, trebuie să punem mâna pe ei!

Eram acum bine pe urmele ei. Cuptoarele vuiau, iar motoarele puternice şuierau şi sunau ca o inimă imensă de metal. Prora ei ascuţită şi abruptă despica apa fluviului, lăsând în urmă două valuri, ce se rostogoleau la stânga şi la dreapta noastră. Cu fiecare pulsaţie a motoarelor, şalupa ţâşnea şi tremura ca o fiinţă vie. Lampa mare şi galbenă de la proră arunca o dâră lungă şi tremurătoare de lumină în faţa noastră. Drept înainte, o pată vagă şi întunecată pe apă arăta unde era Aurora, iar vârtejul de spumă albă din spatele ei indica cât de repede mergea. Zburam pe lângă şlepuri, corăbii cu aburi, vase comerciale, în spatele unuia, înconjurându-l pe celălalt. Voci ne întâmpinau în întuneric, iar Aurora continua să meargă ca fulgerul, dar cu toate acestea o urmam îndeaproape.

— Azvârliţi mai mulţi cărbuni, oameni buni, şi mai mulţi!, striga Holmes, uitându-se jos în sala cazanelor, în timp ce lumina teribilă de dedesubt se reflecta pe faţa lui alertă şi ascuţită. Faceţi rost de toţi aburii de care puteţi!

— Cred că ne-am apropiat un pic, a spus Jones, cu ochii la Aurora.

— Sunt sigur de asta, am spus eu. O s-o ajungem în câteva

minute.

Spre ghinionul nostru, în acel moment, un remorcher ce trăgea după el trei şalupe în şir a intervenit între noi. Numai învârtind repede cârma am putut evita să ne izbim de el şi, înainte ca să le înconjurăm şi să ne reluăm drumul, Aurora avansase deja cu două sute bune de metri. Se vedea totuşi încă bine, iar amurgul întunecat şi neclar ceda locul unei nopţi senine şi înstelate. Cazanele noastre erau forţate la maximum, iar carcasa fragilă vibra şi scârţâia din pricina energiei teribile ce ne împingea înainte. Am trecut repede pe lângă Pool, cheiurile West India, lungul Deptford şi după ce am înconjurat Insula Câinilor am luat-o din nou în sus. Pata vagă şi întunecată din faţa noastră se transformase acum destul de clar în delicata Aurora. Jones a întors reflectorul nostru pe ea, astfel încât puteam vedea bine persoanele de pe punte. Un om stătea la pupă, cu ceva negru între genunchi, deasupra căruia era aplecat. Lângă el se afla o masă întunecată ce arăta ca un câine Newfoundland. Băiatul ţinea fusul cârmei, iar pe fundalul luminii roşii a cuptorului am putut să-l văd pe bătrânul Smith, gol până la brâu şi azvârlind cărbuni ca să scape de moarte. Poate că la început au avut ceva îndoieli, dacă realmente îi urmăream, însă acum, dat fiind că urmam fiecare cotitură şi mişcare pe care o făceau, devenise totul clar. La Greenwich ne aflam la aproximativ trei sute de paşi în spatele lor. La Blackwall, nu puteam fi la mai mult de două sute cincizeci. Am urmărit multe creaturi în multe ţări în timpul carierei mele pestriţe, dar niciodată sportul acesta nu mi-a dat o asemenea emoţie sălbatică ca această vânătoare nebunească pe Tamisa. Ne apropiam de ei sigur, metru cu metru. În liniştea nopţii, puteam auzi şuierul şi zdrăngănitul motoarelor lor. Omul de la pupă era încă ghemuit pe punte, mişcându-şi braţele ca şi cum s-ar fi ocupat cu ceva, în timp ce se uita adesea în sus, măsurând cu privirea distanţa care ne mai separa. Ne-am apropiat din ce în ce mai mult. Jones a urlat la ei să oprească. Nu eram la mai mult de patru lungimi de barcă în spatele lor, ambele şalupe zburând cu o viteză extremă. Fluviul era complet pustiu între două meandre, cu Barking pe o parte şi tristele mlaştini Plumstead pe alta. La strigătul nostru, omul de la pupă a sărit în picioare pe punte, arătându-ne pumnii strânşi, şi înjurând între timp cu o voce ascuţită şi spartă. Era un om puternic, de mărime potrivită şi în timp ce stătea aplecat puţin în spate am putut vedea doar un ciot de lemn pe partea dreaptă. La auzul ţipetelor lui

stridente şi furioase, mănunchiul aflat grămadă pe punte a început să se mişte. S-a ridicat, transformându-se într-un negru scund – cel mai scund pe care l-am văzut vreodată – având un cap mare şi pocit, şi o chică de păr încâlcit şi neîngrijit. La vederea acestei creaturi sălbatice şi diforme, Holmes îşi scosese deja revolverul, şi l-am scos şi eu pe-al meu. Era înfăşurat într-un soi de manta sau pătură întunecată, ce-i lăsa numai faţa la vedere; dar acea faţă era îndeajuns să nu te lase să dormi. N-am văzut niciodată nişte trăsături atât de adânc marcate de bestialitate şi cruzime. Ochii lui mici străluceau şi ardeau cu o lumină întunecată, iar buzele-i groase se răsuceau dezvelindu-i dinţii, ce rânjeau şi scrâşneau la noi cu o furie pe jumătate animalică.

— Dacă ridică mâna, trage, a spus Holmes, încet. La vremea asta, ajunsesem doar la o lungime de barcă de ei, şi aproape că ne puteam atinge prada. Pot să-i văd şi acum pe cei doi aşa cum stăteau, bărbatul alb cu picioarele răşchirate, înjurându-ne, şi piticul nelegiuit cu faţa lui hidoasă şi dinţii lui puternici şi galbeni, scrâşnind la noi în lumina felinarului.

A fost bine că puteam să-l vedem atât de clar. Chiar în timp ce ne uitam la el, a scos de sub învelitoarea lui o bucată scurtă, rotunjită de lemn, ca un fel de riglă de şcoală, pe care a dus-o la buze. Pistoalele noastre au sunat deodată. S-a răsucit, ridicându-şi braţele, şi, cu un fel de tuse înecăcioasă, a căzut pe o parte în apă. I-am zărit pentru o clipă ochii veninoşi şi ameninţători prin vârtejul alb al apei. În acelaşi moment, omul cu piciorul de lemn s-a aruncat asupra cârmei, învârtind-o cu putere, astfel încât barca lor a luat-o drept spre ţărmul sudic, în timp ce noi am ţâşnit pe lângă pupa ei, la o distanţă de doar câteva zeci de centimetri. Am întors după ea într-o clipă, dar aceasta se afla deja aproape de ţărm. Era un loc sălbatic şi pustiu, unde luna strălucea deasupra unei întinderi vaste de teren mlăştinos, cu bălţi de apă stătută şi grămezi de vegetaţie putrezită. Cu un zgomot înăbuşit, şalupa a intrat în ţărmul noroios, cu prora în aer, şi pupa plină cu apă. Fugarul a sărit de pe ea, însă ciotul de lemni s-a afundat complet în pământul îmbibat. În van s-a chinuit şi s-a răsucit el. Nu putea să facă niciun pas, nici înainte nici înapoi. Urla cu o furie neputincioasă, şi izbea cu disperare în noroi cu celălalt picior, însă sforţările lui nu făceau decât să împingă piciorul de lemn şi mai adânc în ţărmul lipicios. Când am ajuns cu şalupa acolo, era atât de adânc împotmolit, că, numai legându-l de umeri, am putut să-l tragem afară, târându-l ca

pe un peşte uriaş spre locul unde trăsesem la mal. Cei doi Smith, tatăl şi fiul, stăteau posaci în şalupa lor, dar au urcat cu un aer destul de umil pe-a noastră, atunci când li s-a ordonat astfel. Am tras-o şi pe Aurora, şi am legat-o de pupă. O lădiţă solidă de fier, cu lucrătură indiana, se afla pe punte. Nu exista nicio îndoială că aceasta era una şi aceeaşi cu aceea care conţinea comoara de rău augur a familiei Sholto. Nu avea nicio cheie, însă era de o greutate considerabilă, prin urmare am transportat-o cu atenţie în mica noastră cabină. în timp ce înaintam încet în susul apei, am îndreptat reflectorul în toate direcţiile, dar nu se vedea nici urmă de băştinaş. Oasele acelui straniu vizitator al ţărmurilor noastre zac undeva în nămolul întunecat de pe fundul Tamisei.

— Ia uitaţi-vă, a spus Holmes, arătând spre bocaportul de lemn. N-am fost destul de rapizi cu pistoalele noastre. Acolo, chiar în spatele locului în care stătusem, se afla înfiptă una dintre acele săgeţi criminale pe care le ştiam atât de bine. Trebuie să fi şuierat printre noi, în momentul în care am tras. Holmes a zâmbit la vederea ei, şi a dat din umeri în maniera sa relaxată, dar mărturisesc că mie mi s-a făcut rău gândindu-mă la moartea oribilă care trecuse în acea noapte atât de aproape de noi.

Capitolul XI
Minunata comoară din Agra

Prizonierul nostru şedea în cabină, în faţa lădiţei de fier pentru care făcuse atâtea, şi pe care aşteptase atât de mult timp s-o recâştige. Era un individ ars de soare, cu ochi îndrăzneţi, cu o grămadă de riduri

pe toate trăsăturile sale ca mahonul, ce arătau că dusese o viaţă aspră, în aer liber. Bărbia lui păroasă era extrem de proeminentă, indicând un om care nu putea fi determinat cu uşurinţă să-şi schimbe ţelul. Putea avea cincizeci de ani sau cam atât, căci părul său negru şi cârlionţat era însemnat din abundenţă cu fire cărunte. Faţa lui nu era neplăcută când era relaxată, deşi sprâncenele groase şi bărbia agresivă îi dădeau, aşa cum văzusem recent, o expresie teribilă atunci când se înfuria. Şedea acum cu mâinile încătuşate în poală iar capul i se lăsase pe piept, în timp ce se uita cu ochii săi ageri şi strălucitori la sipetul care fusese cauza tuturor acestor nelegiuiri. Mi s-a părut că pe faţa lui rigidă şi relaxată era mai multă suferinţă decât furie. O dată m-a privit chiar cu o lucire de umor în ochi.

— Ei bine, Jonathan Small, a spus Holmes, aprinzându-şi un trabuc, regret că s-a ajuns la asta.

— Şi eu, domnule, a răspuns el, cu sinceritate. Nu cred că pot să evit urmările. Vă dau cuvântul meu că n-am ridicat niciodată mâna la domnul Sholto. Diavolul ăla mic, Tonga, a tras în el cu una din săgeţile lui blestemate. N-am avut nimic de-a face cu asta, domnule. Am fost la fel de îndurerat ca şi cum ar fi fost rudă cu mine. L-am bătut măr cu frânghia pe micul diavol, dar faptul era împlinit, şi nu mai puteam face nimic.

— Ia un trabuc, i-a spus Holmes; şi trage mai bine o gură din sticla mea, căci eşti foarte ud. Cum te aşteptai ca un om atât de mic şi slab ca acest negru să-l înfrângă pe domnul Sholto şi să-l ţină, în timp ce te căţărai pe frânghie?

— Păreţi a şti tot atâtea despre asta ca şi cum aţi fi fost acolo, domnule. Adevărul este că am sperat să găsesc camera goală. Ştiam destul de bine obiceiurile casei, şi era ora când domnul Sholto cobora de obicei la cină. N-o să vă ascund nimic. Cea mai bună apărare la care pot apela este adevărul gol-goluţ. Acuma, dacă ar fi fost vorba de bătrânul maior, aş fi acceptat cu inima uşoară să fiu spânzurat pentru el. Înjunghierea lui nu m-ar fi afectat mai mult decât fumatul acestui trabuc. Dar este al dracului de greu să fiu trimis la ocnă pentru tânărul Sholto, cu care n-am avut niciun conflict.

— Eşti în grija domnului Athelney Jones, de la Scotland Yard. Dânsul urmează să te aducă la locuinţa mea, şi o să-ţi cer atunci descrierea adevărată a ceea ce s-a întâmplat. Trebuie să ne oferi o mărturie completă, iar dacă faci asta, sper să-ţi pot fi de folos. Cred că pot dovedi că otrava respectivă acţionează atât de rapid, că omul murise înainte ca tu să fi ajuns în cameră.

— Aşa a fost, domnule. Nu m-am speriat niciodată mai rău ca atunci când l-am văzut rânjind la mine cu capul pe umăr, atunci când coboram de pe fereastră. M-a zguduit de-a binelea, domnule. Cred că l-aş fi omorât pe Tonga, dacă n-ar fi şters-o. De aceea, şi-a lăsat ciomagul şi unele săgeţi, după cum mi-a spus, ceea ce cred că v-a pus pe urmele noastre; deşi cum ne-aţi găsit, chiar că mă depăşeşte. Nu vă port nicio pică pentru asta. Dar chiar că pare un lucru ciudat, a adăugat el, cu un zâmbet amar, că eu, care am tot dreptul la jumătate de milion de lire, a

trebuit să-mi petrec prima jumătate a vieţii construind un dig în Andaman şi e probabil să-mi petrec cealaltă jumătate săpând canale la Dartmoor. Cred că a fost blestemată ziua în care mi-a căzut pentru prima oară privirea pe negustorul Achmet, şi am văzut comoara din Agra, ce n-a adus niciodată nimic altceva decât nenorocire asupra capetelor celor care o deţineau. Lui i-a adus moartea, maiorului Sholto frica şi vina, mie sclavia pe viaţă.

În acest moment, Athelney Jones şi-a vârât faţa lată şi umerii greoi în micuţa cabină.

— O adunare de familie, a remarcat el. Cred că o să trag o duşcă din sticla aceea, Holmes. Ei bine, cred că ne putem felicita reciproc. Păcat că nu l-am prins viu pe celălalt; dar n-am avut de ales. Holmes, cred că trebuie să recunoşti că am făcut totul la timp. Am făcut tot ce-am putut noi face să ajungem din urmă şalupa.

— Totul e bine când se termină cu bine, a spus Holmes. Dar, cu siguranţă, n-am ştiut că Aurora este aşa de rapidă.

— Smith spune că este una dintre cele mai rapide şalupe de pe fluviu şi că dacă mai avea un om să-l ajute la motoare, nu am fi ajuns-o vreodată. Jură că n-a avut habar de această poveste din Norwood.

— Nici n-a avut, a strigat prizonierul nostru, nici măcar un singur cuvânt. Am ales şalupa lui pentru că am auzit că era rapidă. Nu i-am spus nimic, dar l-am plătit bine, şi urma să primească o recompensă, dacă ne ducea la Gravesend, la vasul nostru, Esmeralda, ce urma să plece spre Brazilia.

— Păi, dacă n-a făcut nimic rău, o să avem grijă să nu i se facă niciun rău. Dacă suntem rapizi când e vorba să-i prindem pe oamenii noştri, nu suntem la fel de rapizi în a-i condamna. Era amuzant de observat cum înfumuratul Jones începea să-şi dea deja aere datorită capturii. Din zâmbetul uşor ce apăruse pe faţa lui Sherlock Holmes, am realizat că se amuza de acest discurs.

— Imediat suntem la podul Vauxhall, a spus Jones, şi o să te debarcăm, doctore Watson, împreună cu lădiţa preţioasă. Nu e nevoie să-ţi spun cred, că îmi asum o responsabilitate foarte mare făcând asta. Nu este deloc conform uzanţelor; dar firește, înţelegerea rămâne înţelegere. Trebuie, totuşi, să-mi fac datoria, şi să trimit un inspector cu dumneata, întrucât duci un lucru atât de valoros. O să iei o birjă, nu-i aşa?

— Da, firește.

— Păcat că n-avem cheia ca să putem face mai întâi un inventar. Va trebui s-o forţezi. Unde este cheia, omule?

— Pe fundul fluviului, a spus Small sec.

— Hm! Nu era necesar să ne dai o bătaie de cap inutilă. Am avut deja destule de făcut datorită ţie. Însă, doctore, cred că nu trebuie să te previn să fii atent. Adu cutia înapoi cu dumneata pe strada Baker. Ne vei găsi acolo, pe drumul nostru spre staţia de poliţie.

M-au lăsat jos la Vauxhall, cu greaua cutie de fier şi cu un inspector neceremonios şi jovial, care să mă însoţească. După un sfert de oră, am ajuns la doamna Cecil Forrester. Servitoarea a părut a fi surprinsă de o vizită atât de târzie. Doamna Cecil Forrester ieşise, ne-a explicat ea, şi urma să se întoarcă probabil foarte târziu. Dar domnişoara Morstan se afla în salon: deci m-am îndreptat într-acolo, cu lădiţa în mâini, lăsându-l pe amabilul inspector în trăsură.

Era aşezată lângă fereastra deschisă şi era îmbrăcată într-un material alb şi diafan, cu puţin roşu intens la gât şi în talie. Cum stătea lăsată pe spate pe scaunul de nuiele, lumina uşoară a lămpii cu abajur cădea pe ea, jucând pe faţa ei dulce şi serioasă, şi colorând cu o scânteiere întunecată şi metalică şuviţele bogate ale părului ei des. Braţul alb îi căzuse pe lângă scaun, şi întreaga ei atitudine şi înfăţişare exprimau o melancolie adâncă. La sunetul paşilor mei, a sărit însă în picioare, iar obrajii ei palizi s-a înroşit puternic de surpriză şi plăcere.

— Am auzit o birjă apropiindu-se. Am crezut că doamna Forrester s-a întors mai devreme, dar n-aş fi crezut să fii dumneata. Ce veşti îmi aduci?

— Îţi aduc ceva mai mult decât simple veşti, am spus eu, lăsând cutia pe masă, şi vorbind vesel şi zgomotos, deşi inima îmi era grea. Ţi-am adus ceva ce face cât toate noutăţile din lume. Ţi-am adus o avere.

S-a uitat la cutia de fier.

— Este comoara, deci?, m-a întrebat, destul de calm.

— Da, aceasta este minunata comoară din Agra. Jumătate din ea îţi aparţine, iar jumătate este a lui Thaddeus Sholto. Veţi avea fiecare câteva sute de mii de lire. Gândeşte-te la asta! Un venit de zece mii de lire pe an. Puţine doamne tinere din Anglia vor fi mai bogate decât dumneata. Nu este magnific?

Cred că îmi exageram întrucâtva încântarea, şi că a simţit o notă falsă în felicitările mele, căci sprâncenele i s-au ridicat puţin, şi s-a uitat ciudat la mine.

Dacă o am, a spus ea, este numai datorită dumitale.

— Nu, nu, am răspuns, nu datorită mie, ci prietenului meu Sherlock Holmes. Cu toată bunăvoinţa din lume, n-aş fi putut niciodată să urmez o pistă care i-a pus la încercare geniul analitic chiar şi lui. Chiar şi aşa, era cât pe ce s-o pierdem în ultimul moment.

— Te rog, ia loc, şi spune-mi totul despre asta, doctore Watson, a spus ea.

I-am narat pe scurt ce avusese loc de când am văzut-o ultima oară, noua metodă de investigare a lui Holmes, descoperirea Aurorei, apariţia lui Athelney Jones, expediţia noastră din timpul serii şi goana sălbatică pe Tamisa. A ascultat relatarea aventurilor noastre cu buzele întredeschise şi ochii strălucitori. Când am pomenit săgeata care era cât pe ce să ne atingă, s-a albit atât de tare că mi-a fost teamă că va leşina.

— Nu-i nimic, a spus ea, când m-am grăbit să-i torn nişte apă. Sunt bine din nou. A fost un şoc să aud că mi-am pus prietenii într-un pericol atât de îngrozitor.

— S-a terminat acum, i-am răspuns. N-a fost cine ştie ce. N-o să-ţi mai pomenesc amănuntele întunecate. Hai să trecem la ceva mai luminos. La comoară, de pildă. Ce poate fi mai luminos decât ea? Am obţinut permisiunea să ţi-o aduc personal, gândindu-mă că ai vrea să fii prima care s-o vadă.

— Vreau foarte mult, a spus ea. Dar nu se simţea nicio însufleţire în vocea ei. Şi-a dat seama, fără îndoială, că putea părea nedelicat din partea ei să pară indiferentă faţă de un premiu care a costat atât pentru a fi câştigat.

— Ce cutie frumoasă!, a spus ea, aplecându-se deasupra ei. Lucrătura este indiană, presupun?

— Da, este lucrătură Benares în metal.

— Şi este atât de grea!, a exclamat ea, încercând s-o ridice. Cred că numai cutia singură valorează o avere. Unde este cheia?

— Small a aruncat-o în Tamisa, i-am răspuns. Trebuie să împrumut vătraiul doamnei Forrester. În faţă cutia avea o încuietoare solidă şi lată, în forma unui Buddha aşezat. Am împins sub aceasta capătul vătraiului, ridicându-l în afară ca pe o pârghie. Încuietoarea s-a deschis brusc, cu un pocnet puternic. Am ridicat capacul cu degetele tremurând. Amândoi am rămas holbându-ne uluiţi. Cutia era goală!

Nu era de mirare că era grea. Lucrătura de fier era groasă de

aproape doi centimetri. Era masivă, bine făcută şi solidă, ca pentru un sipet menit să transporte lucruri de mare valoare, însă niciun fragment sau fărâmă de metal ori bijuterie nu se afla înăuntru. Lădiţa era absolut goală.

— Comoara a dispărut, a spus domnişoara Morstan, calmă.

Auzind aceste cuvinte şi realizând ce însemnau, mi s-a ridicat o mare greutate de pe inimă. Până acum, când în final dispăruse, nu mi-am dat seama cât de mult mă apăsa această comoară din Agra. Eram egoist, cu certitudine, neloial, nu aveam dreptate, dar nu puteam simţi altceva decât că bariera de aur dintre noi fusese îndepărtată.

— Mulţumesc lui Dumnezeu!, am exclamat din străfundul inimii.

S-a uitat la mine cu un zâmbet rapid şi întrebător.

— De ce spui asta?, m-a întrebat.

— Pentru că eşti din nou tangibilă pentru mine, i-am spus, luându-i mâna. Nu şi-a retras-o. Pentru că te iubesc, Mary, pe cât de sincer un bărbat a iubit vreodată o femeie. Pentru că această comoară, aceste bogăţii mi-au pecetluit buzele. Acuma că au dispărut, pot să-ţi spun cât de mult te iubesc. De aceea am spus "Mulţumesc lui Dumnezeu."

— Atunci şi eu spun "Mulţumesc lui Dumnezeu", a şoptit ea, în timp ce o trăgeam la pieptul meu. Indiferent cine a pierdut o comoară, eu unul am ştiut în acea noapte că am câştigat una.

Capitolul XII
Ciudata poveste a lui Jonathan Small

Inspectorul care mă aştepta în birjă trebuie să fi fost un om foarte răbdător, căci a trecut foarte mult timp până când m-am întors. Faţa lui s-a întunecat însă, când i-am arătat cutia goală.

— S-a zis cu recompensa!, a spus el, posomorât. Unde nu sunt bani, nu e recompensă. Munca din noaptea asta mi-ar fi adus şi mie şi lui Sam Brown câte zece lire, dacă comoara ar fi fost aici.

— Domnul Thaddeus Sholto este un om bogat, i-am spus. O să aibă grijă să fiţi plătiţi, cu sau fără comoară.

Inspectorul a dat însă din cap abătut.

— Este o treabă proastă, a repetat el; şi aşa va gândi şi domnul Athelney Jones.

Previziunea lui s-a dovedit a fi corectă, căci detectivul s-a albit la faţă când m-am întors pe strada Baker, şi i-am arătat sipetul gol. Ei tocmai ce sosiseră, Holmes, prizonierul şi cu el, căci şi-au schimbat planurile, raportând la o staţie de poliţie de pe drum. Tovarăşul meu s-a întins în fotoliul său, cu expresia sa obişnuită de apatie, în timp ce Small s-a aşezat flegmatic în faţa lui, cu piciorul său de lemn peste cel sănătos. Când le-am arătat lădiţa goală, s-a aplecat înapoi pe scaunul său şi a râs tare.

— Aceasta-i opera ta, Small, i-a spus furios Athelney Jones.

— Da, am ascuns-o undeva unde n-o s-o găsiţi vreodată, a strigat el triumfător. Este comoara mea; şi dacă nu pot avea prada, o să am mare grijă ca nimeni altcineva să n-o aibă. Vă spun că nicio altă persoană, în afara celor trei bărbaţi care se află în barăcile cu puşcăriaşi din Andaman şi a mea, n-are vreun drept asupra ei. Ştiu acum că nu pot să mă folosesc de ea, şi ştiu că nici ei nu pot. Tot timpul am acţionat la fel de mult pentru ei ca şi pentru mine. Pentru noi a fost totdeauna vorba de semnul celor patru. Ei bine, ştiu că ei ar fi vrut să fac exact ce-am făcut, adică să arunc comoara în Tamisa, mai degrabă decât s-o las să ajungă în mâinile unor cunoştinţe sau rude de-ale lui Sholto sau Morstan. Nu ca să-i facem pe ei bogaţi l-am omorât pe Achmet. O să găsiţi comoara unde este cheia şi Tonga. Când am văzut că şalupa voastră o să ne ajungă, am ascuns prada într-un loc sigur. N-aţi câştigat nimic din această escapadă.

— Ne minţi, Small, a spus Athelney Jones cu severitate. Dacă ai fi vrut să arunci comoara în Tamisa, ţi-ar fi fost mai uşor s-o arunci cu lădiţă cu tot.

— Da, mi-ar fi fost mai uşor s-o arunc astfel, şi v-ar fi fost şi vouă mai uşor s-o recuperaţi, a răspuns el cu o privire şmecheră şi piezişă. Omul care a fost destul de deştept să mă prindă este destul de deştept să scoată o cutie de fier de pe fundul unui fluviu. Acuma că bijuteriile sunt împrăştiate de-a lungul a şapte kilometri şi jumătate sau cam atât, asta poate fi o treabă mai grea. Realmente m-a uns la inimă s-o fac. Am fost pe jumătate nebun de furie când ne-aţi găsit. Totuşi, n-are rost să sufăr acum pentru asta. Am avut suişuri şi coborâşuri în viaţă, însă am învăţat să nu regret ceea ce nu se mai poate desface.

— Asta este o problemă foarte serioasă, Small, a spus detectivul. Dacă în loc de a împiedica justiţia în felul acesta, ai fi ajutat-o, ai fi avut şanse mai bune la proces.

— Justiţie!, a mârâit fostul puşcăriaş. Frumoasă justiţie! Cui îi aparţine prada asta, dacă nu nouă? Ce justiţie este aceea că ar trebui să renunţ la comoară în favoarea acelora care n-au făcut nimic s-o câştige! Douăzeci de ani lungi în mlaştina aia bântuită de febră, toată ziua la lucru sub manglier, întreaga noapte în lanţuri în colibele împuţite cu puşcăriaşi, muşcat de ţânţari, chinuit de malarie, brutalizat de fiecare blestemat de poliţist negru, care era dornic să se răzbune pe un alb. Aşa am câştigat comoara din Agra; şi voi îmi vorbiţi de justiţie, pentru că nu pot suporta să văd că am plătit acest preţ numai pentru ca un altul să se poată bucura de ea! Aş prefera mai degrabă să fiu spânzurat de douăzeci de ori, sau să am una din săgeţile lui Tonga în piele, decât să trăiesc într-o celulă de puşcăriaş, ştiind că un alt om trăieşte în voie într-un palat, cu banii care ar fi trebuit să-mi aparţină. Small renunţase la masca sa stoică şi toate astea i-au ieşit din gură într-un vârtej sălbatic de cuvinte, în timp ce ochii îi ardeau, iar cătuşele zăngăneau datorită mişcării febrile a mâinilor sale. Văzând furia şi pasiunea care îl posedau, am înţeles că spaima care a pus stăpânire pe maiorul Sholto, atunci când a aflat pentru prima oară că puşcăriaşul nedreptăţit era pe urmele lui, nu fusese lipsită de fundament sau nefirească.

— Uiţi că noi nu ştim nimic despre toate astea, i-a spus Holmes încet. Nu ţi-am auzit încă povestea, şi nu putem să ne pronunţăm cât de multă dreptate ai putut avea la început.

— Ei bine, domnule, tot timpul mi-aţi vorbit foarte frumos, deşi îmi dau seama că dumneavoastră trebuie să vă mulţumesc pentru brăţările astea de pe încheieturile mele. Totuşi, nu vă port nicio pică. Totul este cinstit şi pe faţă. Dacă vreţi să-mi auziţi povestea, n-am niciun motiv să nu v-o spun. Ceea ce vă spun este adevărul şi numai adevărul, fiecare cuvinţel. Mulţumesc, puteţi pune paharul aici lângă mine, şi o să-mi apropii buzele de el, dacă o să mi se facă sete.

Eu sunt din Worcestershire, m-am născut în apropiere de Pershore. Cred aţi găsi o mulţime de Small locuind acum acolo, dacă v-aţi interesa. M-am gândit adesea să arunc o privire într-acolo, dar adevărul este că n-am fost niciodată cineva cu care familia s-ar fi putut lăuda, şi mă îndoiesc că ar fi foarte fericiţi să mă vadă. Erau cu toţii oameni aşezaţi, care mergeau la biserică, mici fermieri binecunoscuţi şi respectaţi la ţară, în timp ce eu am fost întotdeauna un hoinar. Într-un final totuşi, când aveam aproape optsprezece ani, nu le-am mai făcut probleme, căci am intrat într-o belea din pricina unei fete, şi am putut să ies din ea numai înrolându-mă în armată, în regimentul al treilea East Kent, care tocmai ce pornea spre India.

Nu mi-a fost sortit, totuşi, să fac mult timp pe soldatul. De abia învăţasem să mărşăluiesc îndoind genunchii şi să folosesc muscheta, când am fost îndeajuns de nebun să mă duc la înotat în Gange. Din fericire pentru mine, sergentul companiei mele, John Holder, se afla şi el în apă, şi era unul dintre cei mai buni înotători din armată. Un crocodil m-a ajuns, exact când mă aflam în mijlocul fluviului, şi mi-a smuls piciorul drept exact deasupra genunchiului, ca şi cum mi l-ar fi tăiat un chirurg. Din pricina şocului şi a pierderii de sânge, am leşinat şi m-aş fi înecat, dacă Holder nu m-ar fi prins, înotând cu mine spre mal. Am stat cinci luni în spital şi, când, în final, am fost capabil să mă mişc cu greu, cu acest picior de lemn legat de ceea ce-mi mai rămăsese din cel adevărat, m-am trezit incapabil de armată şi de orice altă ocupaţie activă.

Am avut, aşa cum vă puteţi imagina, un ghinion teribil, căci devenisem un schilod care nu era bun la nimic când nu împlinisem încă douăzeci de ani. Un om numit Abelwhite, care venise acolo ca plantator, avea nevoie de un supraveghetor care să aibă grijă ca muncitorii săi să-şi facă bine treaba. Din întâmplare, colonelul nostru, care era interesat de mine de când cu accidentul, era prieten cu el. Să scurtez povestea, colonelul m-a recomandat călduros pentru acest

post şi, întrucât munca respectivă se făcea în mare parte călare, piciorul meu nu reprezenta cine ştie ce obstacol, căci îmi rămăsese destul din genunchi pentru a sta bine în şa. Ceea ce aveam de făcut era să călăresc pe plantaţie, să îi supraveghez pe oameni la lucru, şi să-i raportez pe cei care pierdeau vremea. Plata era bună, aveam o locuinţă confortabilă, şi pe ansamblu m-aş fi mulţumit să-mi petrec restul vieţii pe plantaţie. Domnul Abelwhite era un om bun, şi mă vizita adesea în mica mea colibă, fumând împreună cu mine, căci acolo albii erau prietenoşi unii cu alţii, aşa cum nu sunt niciodată aici, acasă.

Ei bine, n-am fost niciodată norocos pentru multă vreme. Brusc, fără niciun anunţ prealabil, a izbucnit marea revoltă. O lună India era la fel de liniştită şi calmă, după toate aparenţele, ca Surrey şi Kent; în luna următoare, două sute de mii de diavoli negri scăpau liberi, şi ţara devenea un iad deplin. Fireşte, ştiţi totul despre aceasta domnilor, foarte probabil mult mai bine decât mine, căci nu prea le am cu cititul. Ştiu numai ce am văzut cu proprii ochi. Plantaţia noastră se afla într-un loc numit Muttra, în apropiere de hotarul cu provinciile nord-vestice. Noapte după noapte, întregul cer era luminat de casele care ardeau şi zi după zi vedeam mici grupuri de europeni trecând cu nevestele şi copiii pe pământurile noastre, pe drumul lor spre Agra, unde se aflau cele mai apropiate trupe. Domnul Abelwhite era un om încăpăţânat. Era convins că ştirile fuseseră exagerate, şi că revolta avea să se stingă tot atât de brusc pe cât izbucnise. Şedea pe verandă, bând whisky cu sifon şi fumând trabuce, pe când ţara în jurul lui era în flăcări. Bineînţeles, am rămas alături de el, eu şi cu Dawson, care, cu nevasta lui, obişnuia să se ocupe de socoteli şi de administraţie. Ei bine, într-o bună zi, a venit sfârşitul. Fusesem plecat pe o plantaţie îndepărtată, şi seara călăream încet spre casă, când privirea mi-a căzut pe ceva strâns grămadă pe fundul unei albii secate. Am călărit într-acolo să văd ce era, şi m-au cuprins fiori de gheaţă când am realizat că era nevasta lui Dawson, tăiată toată bucăţi şi pe jumătate mâncată de şacali şi de câini. Un pic mai încolo pe drum, Dawson era întins pe burtă, mort, cu un revolver descărcat în mână, iar patru sipoi zăceau unul peste altul în faţa lui. Trăgeam de hăţuri, întrebându-mă în ce direcţie s-o iau, când am zărit un fum gros din casa lui Abelwhite, flăcările începând să iasă deja prin acoperiş. Am ştiut atunci că nu puteam să-i fiu de niciun ajutor, şi că doar mi-aş fi pierdut inutil viaţa, dacă m-aş fi amestecat. De unde stăteam, puteam vedea sute de draci

negri cu hainele lor roşii încă pe ei, dansând şi urlând în jurul casei ce ardea. Unii dintre ei au arătat spre mine, iar câteva gloanţe mi-au şuierat pe lângă urechi; prin urmare, am luat-o peste câmpurile cu orez, iar noaptea târziu am ajuns între zidurile sigure din Agra.

Aşa cum s-a dovedit totuşi mai târziu, nici acolo nu era cine ştie ce siguranţă. Întreaga ţară se ridicase ca un roi imens de albine. În locurile în care englezii reuşeau să se strângă în mici bande, puteau să apere cel puţin terenul din bătaia puştilor lor. Oriunde altundeva însă, erau doar nişte fugari neajutoraţi. Era lupta unor milioane împotriva unor sute; şi partea cea mai atroce era că aceşti oameni împotriva cărora luptam pe jos, pe cal, puşcaşi – erau propriile noastre trupe, pe care noi înşine le învăţasem şi le instruisem, şi se foloseau de propriile noastre arme, suflând din propriile noastre goarne. La Agra se aflau regimentul 3 de puşcaşi din Bengal, nişte sikhs, două trupe pe cai, şi o baterie de artilerie. Se formase un corp de voluntari alcătuit din funcţionari şi negustori, şi m-am alăturat acestuia, cu tot cu piciorul meu de lemn. La începutul lui iulie, am ieşit să luptăm cu rebelii la Shahgunge, şi i-am făcut să se retragă pentru un timp, însă ni s-a terminat praful de puşcă, şi a trebuit să apelăm la sprijinul oraşului. De peste tot ne parveneau cele mai cumplite veşti, ceea ce nu era de mirare, căci, dacă vă uitaţi pe hartă, o să vedeţi că ne aflam chiar în inima conflictului. Lucknow este cam la 150 de kilometri spre est, iar Kanpur la tot atâţia spre sud. În orice direcţie a busolei nu se putea vedea nimic altceva decât tortură, crimă şi nelegiuiri.

Agra era un oraş mare, plin de fanatici şi de cei care se închinau diavolului. Mâna noastră de oameni se pierdea pe străzile înguste şi cotite. Prin urmare, comandantul nostru a trecut râul, şi s-a aşezat în poziţie în vechiul fort din Agra. Nu ştiu dacă vreunul dintre dumneavoastră, domnilor, aţi citit sau auzit vreodată ceva de acel vechi fort. Era un loc foarte ciudat, cel mai bizar în care am fost vreodată, şi trebuie să vă spun că am fost în multe colţişoare neobişnuite. Mai întâi era enorm, cred că zidurile lui înconjurau acri şi acri de pământ. Avea o parte modernă, care adăpostea întreaga noastră garnizoană, femeile, copiii, stocurile şi tot ce mai exista, şi încă rămânea o grămadă de loc. Iar partea modernă era o nimica toată prin comparaţie cu partea veche, unde nu mergea nimeni, şi care era lăsată la voia scorpionilor şi miriapozilor. Abunda în săli mari şi pustii, pasaje întortocheate şi lungi coridoare cotind la nesfârşit, astfel încât

era foarte uşor să te rătăceşti. Din această pricină, rareori mergea cineva într-acolo, deşi din când în când câte un grup cu torţe pornea s-o exploreze.

Un râu scălda partea din faţă a vechiului fort, protejând-o astfel, însă pe părţile laterale şi la spate existau o mulţime de porţi, iar acestea trebuiau să fie păzite, fie că se aflau în partea veche sau în aceea în care se adăpostiseră trupele noastre. Duceam mare lipsă de oameni, neavând destui să se ocupe de colţurile clădirii şi să tragă din puşti. Prin urmare, era imposibil pentru noi să organizăm o pază puternică la fiecare din nenumăratele porţi. De aceea, am stabilit un punct central de pază în mijlocul fortului, şi am lăsat fiecare poartă în paza unui alb însoţit de trei indigeni. Am fost desemnat să păzesc în timpul anumitor ore din noapte o poartă mică şi izolată de pe latura de sud-est a clădirii. Doi soldaţi sikh au fost puşi sub comanda mea, şi am fost instruit ca, dacă ceva mergea prost, să trag în ei cu muscheta, căci mă puteam baza pe ajutorul prompt al trupelor de pază din centru. Totuşi, dat fiind că acestea se aflau la două sute bune de paşi depărtare, şi cum spaţiul dintre noi era format dintr-un labirint de pasaje şi coridoare, aveam mari îndoieli că puteau ajunge la timp să-mi fie de vreun folos în cazul unui atac.

Ei bine, eram destul de mândru de această comandă, întrucât eram un recrut ageamiu şi unul şchiop în plus. Timp de două nopţi am stat de pază cu cei din Punjab. Erau înalţi, aveau o înfăţişare sălbatică, şi se numeau Abdullah Khan şi Mahomet Singh, ambii fiind luptători încercaţi, care purtaseră armele împotriva noastră la Chilianwallah. Vorbeau engleza destul de bine, dar nu puteam să scot prea multe de la ei. Preferau să stea împreună şi să trăncănească toată noaptea în ciudatul lor dialect sikh. În ceea ce mă priveşte, obişnuiam să stau în faţa porţii, uitându-mă în jos la râul plin de meandre şi la luminile scânteietoare ale marelui oraş. Bătăile de tobe, zuruiala tam-tamurilor, strigătele şi urletele rebelilor ameţiţi de opiu sau haşiş erau suficiente să ne reamintească întreaga noapte de vecinii periculoşi de peste apă. La fiecare două ore, santinela de serviciu obişnuia să inspecteze toate posturile, pentru a se asigura că totul era în regulă.

În cea de-a treia noapte de pază, totul era întunecat şi murdar, şi cădea o ploaie rară. Era deprimant, pe o asemenea vreme, să stai în faţa porţii oră după oră. Am încercat iar şi iar să-i fac să vorbească pe cei doi sikhs, dar fără prea mult succes. La două dimineaţa, a trecut

santinela, întrerupând pentru un moment monotonia de peste noapte. Realizând că însoţitorii mei n-aveau de gând să converseze cu mine, mi-am scos pipa şi mi-am lăsat jos muscheta ca să-mi aprind chibritul. Într-o clipă, cei doi sikhs au tăbărât pe mine. Unul dintre ei mi-a înşfăcat puşca, îndreptându-mi-o spre cap, în timp ce celălalt îmi ţinea un cuţit mare la gât, jurând printre dinţi că, dacă fac un singur pas, îl bagă în mine.

Primul meu gând a fost că aceşti indivizi erau înţeleşi cu rebelii, şi că acesta era începutul unui asalt. Dacă poarta noastră cădea în mâinile sipoilor, locul avea să fie cucerit, iar femeile şi copiii urmau să fie trataţi ca cei din Kanpur. Poate dumneavoastră, domnilor, credeţi că vreau doar să mă apăr, dar vă dau cuvântul meu că, atunci când m-am gândit la asta, deşi am simţit vârful cuţitului în beregată, mi-am deschis gura cu intenţia de a striga ca să alarmez paza, chiar dacă acesta urma să fie ultimul meu strigăt. Omul care mă ţinea părea să-mi pătrundă gândurile; căci, chiar când mi-am adunat curajul s-o fac, mi-a şoptit: “Nu fă zgomot. Fortul este în siguranţă. Nu există rebeli pe malul acesta al râului.” Părea a fi sincer, şi ştiam că, dacă ridicam vocea, eram ca şi mort. Puteam s-o văd în ochii lui. Am aşteptat, prin urmare, în tăcere, să văd ce vroiau de la mine.

I.R.G.

— Ascultă-mă, stăpâne, a spus cel mai înalt şi mai teribil, cel care se numea Abdullah Khan. Ori eşti de partea noastră acum, ori o să taci pentru totdeauna. E prea important pentru noi ca să ezităm. Fie eşti trup şi suflet alături de noi, şi juri asta pe crucea creştinilor, fie altminteri corpul tău va fi aruncat în această noapte în şanţ, şi o să ne unim cu fraţii noştri din armata rebelilor. Nu există cale de mijloc. Ce alegi, moartea sau viaţa? Putem să-ţi lăsăm doar trei minute pentru a te hotărî, căci timpul fuge, şi trebuie să facem totul înainte ca santinelele să vină din nou.

— Cum pot să mă hotărăsc?, am spus eu. Nu mi-aţi spus încă ce vreţi de la mine. Dar vă spun clar că, dacă e vorba de ceva împotriva siguranţei fortului, nu vreau să am de-a face cu asta, prin urmare puteţi să mă înjunghiaţi liniştiţi de pe acuma.

— Nu e vorba de ceva împotriva fortului, a spus el. Îţi cerem numai să faci ceea ce conaţionalii dumitale au vrut să facă venind aici. Îţi cerem să devii bogat. Dacă ni te alături în această noapte, îţi jurăm

pe acest cuţit şi pe jurământul întreit pe care niciun sik nu l-a încălcat vreodată că o să primeşti o parte egală din pradă. Un sfert din comoară va fi a ta. Nimic nu poate fi mai cinstit.

— Dar în ce constă comoara despre care vorbeşti?, l-am întrebat. Sunt gata să devin bogat la fel ca şi voi, dacă o să-mi arătaţi cum să fac.

— Jură, atunci, a spus el, pe oasele tatălui tău, pe cinstea mamei tale, pe crucea credinţei tale, să nu ridici vreodată mâna sau să vorbeşti împotriva noastră, fie acum sau mai târziu.

— Jur, am răspuns, cu condiţia ca fortul să nu fie în pericol.

— Atunci tovarăşul meu şi cu mine jurăm că vei avea un sfert din comoara care va fi împărţită egal între noi patru.

— Dar suntem numai trei, am spus eu.

— Nu, Dost Akbar trebuie să-şi primească şi el partea. Putem să-ţi spunem despre ce este vorba în timp ce-i aşteptăm. Stai la poartă, Mahomet Singh şi dă-ne de ştire când sosesc. Lucrurile stau astfel stăpâne, şi-ţi spun asta pentru că ştiu că un jurământ este ceva sfânt pentru un european şi că putem avea încredere în tine. Dacă ar fi vorba de un hindus mincinos, chiar dacă ar jura pe toţi zeii din templele lor false, sângele lui s-ar afla deja pe cuţit, iar corpul lui în apă. Însă un sikh cunoaşte englezii, iar englezii îl cunosc şi ei. Ascultă, prin urmare, ce urmează să-ţi spun.

În provinciile din nord trăieşte un rajah care are multă avere, deşi pământurile lui nu sunt întinse. A moştenit multă de la tatăl său şi a strâns şi mai multă singur, căci este avar şi mai degrabă îşi îngrămădeşte aurul decât să-l cheltuiască. Când a izbucnit conflictul, a vrut să împace şi capra şi varza, făcându-se prieten şi cu sipoii şi cu comandantul Companiei. În curând însă, i s-a părut că zilele albilor sunt numărate, căci peste tot nu putea auzi nimic altceva decât de uciderea şi răsturnarea lor. Totuşi, fiind un om grijuliu, şi-a făcut astfel planurile încât, indiferent ce urma să se întâmple, să-i rămână cel puţin jumătate din avere. Aurul şi argintul l-a păstrat în beciurile palatului său, însă pietrele cele mai preţioase şi perlele cele mai fine pe care le avea le-a pus într-un sipet de fler pe care l-a încredinţat unui servitor loial care, prefăcându-se negustor, urma să-l ducă la fortul din Agra şi să-l lase acolo până când se făcea pace. Astfel, dacă învingeau rebelii îi rămâneau banii, iar dacă învingea Compania îi rămâneau bijuteriile. După ce şi-a împărţit astfel averea, a trecut de partea sipuilor, întrucât aceştia deţineau puterea în zonă. Având în vedere că

a făcut asta, ţine minte stăpâne, că proprietatea sa se cuvine acelora care au fost loiali Companiei.

Acest pretins neguţător, care călătoreşte sub numele de Achmet, este acum în oraş, şi vrea să ajungă la fort. Este însoţit de fratele meu de lapte, Dost Akbar, care îi ştie secretul. Dost Akbar i-a promis ca în noaptea aceasta să-l conducă spre o intrare laterală, şi a ales-o pe aceasta. Va sosi imediat aici, unde ne va găsi pe Mahomet Singh şi pe mine aşteptându-l. Locul este izolat şi nimeni nu ştie că vine. Lumea nu va mai şti nimic de Achmet, însă marea comoară a lui rajah va fi împărţită între noi.

În Worcestershire, viaţa unui om pare a fi ceva important şi sacru; însă lucrurile stau cu totul altfel când eşti înconjurat de foc şi sânge, şi te-ai obişnuit să dai ochii cu moartea la tot pasul. Îmi era complet indiferent dacă Achmet urma să trăiască sau să moară, însă mă înflăcărasem când a venit vorba de comoară, gândindu-mă ce puteam face cu atâţia bani la mine acasă, şi cum s-ar fi holbat ai mei, văzându-l pe sărăcan întorcându-se cu buzunarele doldora de aur. Prin urmare, m-am hotărât. Însă, crezând că încă ezitam, Abdullah Khan a continuat să insiste.

— Gândeşte-te stăpâne, a spus el, că, dacă acest om este prins de comandant, va fi spânzurat sau împuşcat, iar bijuteriile sale vor fi luate de guvern, astfel încât nimeni nu va fi câştigat. Acuma, întrucât îl prindem noi, de ce să nu facem şi restul? Bijuteriile pot rămâne la fel de bine la noi ca şi în vistieria Companiei. Vor fi suficiente să ne facă pe fiecare dintre noi bogat şi stăpân. Nimeni nu poate afla de asta, căci aici suntem izolaţi de toţi ceilalţi. Ce ar putea fi mai bine pentru a ne atinge scopul? Spune atunci, stăpâne, dacă eşti cu noi sau, altminteri, trebuie să te considerăm duşmanul nostru.

— Sunt trup şi suflet alături de voi, am spus eu.

— E bine, a răspuns el, dându-mi înapoi puşca. Vezi că avem încredere în tine, întrucât cuvântul tău, ca şi al nostru, nu poate fi încălcat. Acum n-avem decât să-i aşteptăm pe fratele meu şi pe neguţător.

— Fratele tău ştie ce urmează să facem?, l-am întrebat.

— Planul îi aparţine. El l-a gândit. Hai să mergem la poartă, şi să facem de pază cu Mahomet Singh.

Ploaia încă mai cădea monoton, căci tocmai ce începuse sezonul umed. Nori cafenii şi întunecaţi treceau pe cer, şi era dificil să vezi mai

departe de o aruncătură de piatră. Un şanţ adânc cu apă se afla în faţa porţii noastre, dar pe alocuri apa aproape secase şi putea fi trecut cu uşurinţă. Mă simţeam cumva ciudat să stau acolo cu cei doi sălbatici din Punjab, aşteptându-l pe omul care se îndrepta spre propria-i moarte.

Brusc, ochiul meu a zărit de cealaltă parte a şanţului lumina unei lămpi ferite. A dispărut printre ridicaturile de pământ, iar apoi a apărut din nou, îndreptându-se încet în direcţia noastră.

— Iată-i, am exclamat.

— Cere-i parola, stăpâne, ca de obicei, mi-a şoptit Abdullah. Nu-i da niciun motiv de teamă. Trimite-ne înăuntru cu el, şi noi o să facem restul, în timp ce tu stai aici de pază. Fii gata să ţii lumina asupra lui, ca să fim siguri că el este omul.

Lumina a pâlpâit spre noi, când oprindu-se, când înaintând, până când am putut vedea două figuri întunecate de cealaltă parte a şanţului. Le-am lăsat să coboare malul înclinat, stropindu-se cu noroi, şi apoi să se caţere până la jumătate din drum de poartă, înainte de a le soma.

— Cine-i acolo?, am spus eu cu voce înceată.

— Prieteni, a venit răspunsul. Mi-am descoperit lampa, şi am revărsat un val de lumină asupra lor. Primul era un sikh imens, eu o barbă neagră, care-i ajungea până aproape de brâu. N-am văzut niciodată un om atât de înalt în alte părţi decât la circ. Celălalt era un individ scund şi gras, cu un turban mare galben şi o legătură în mână, înfăşurată într-un şal. Părea să tremure de frică, căci mâinile i se convulsionau ca şi cum ar fi suferit de malarie, iar capul continua să i se întoarcă la dreapta şi la stânga, cu doi ochişori strălucitori, scăpărători ca aceia ai unui şoarece când se aventurează afară din gaură. M-au trecut fiorii, gândindu-mă că o să-l omor, însă m-am gândit la comoară, şi inima mi s-a făcut tare ca piatra. Când a văzut că eram alb, a ciripit de bucurie, şi a alergat spre mine.

— Am nevoie de protecţia dumitale, stăpâne, a gâfâit el, protecţia dumitale asupra nefericitului neguţător, Achmet. Am traversat Rajputana pentru a ajunge la adăpost în fortul Agra. Am fost jefuit şi bătut pentru că sunt prietenul Companiei. Este o noapte binecuvântată aceasta când sunt din nou în siguranţă, eu şi săracele mele posesii.

— Ce ai în legătura aia?, l-am întrebat.

— O lădiţă de fier, mi-a răspuns el, ce conţine câteva lucruri

personale, fără nicio valoare pentru alţii, însă pe care mi-ar părea rău să le pierd. Totuşi, nu sunt sărac, şi o să te recompensez şi pe tine, stăpâne, şi pe comandantul tău, dacă îmi va acorda adăpostul pe care i-l cer.

— N-am fost în stare să vorbesc mai mult cu el. Cu cât mă uitam mai mult la faţa lui grasă şi înspăimântată, cu atât îmi părea mai greu să-l omorâm cu sânge rece. Cel mai bine era să terminăm odată.

— Luaţi-l la punctul de pază, am spus eu. Cei doi sikhs l-au încadrat de fiecare parte, iar uriaşul mergea în spate, şi au intrat astfel pe poarta întunecată. N-a mai existat vreodată un om atât de înconjurat de moarte. Am rămas la poartă cu lampa.

Puteam auzi călcatul măsurat al paşilor lor, sunând prin coridoarele pustii. Brusc, a încetat, şi am auzit voci şi o încăierare, zgomot de lovituri. O clipă mai târziu, s-au auzit, spre groaza mea, nişte paşi grăbiţi venind în direcţia mea, şi respiraţia zgomotoasă a unui om alergând. Am îndreptat lumina spre pasajul lung şi drept, şi l-am văzut pe omul cel gras alergând ca vântul, cu o pată de sânge pe faţă, iar imediat după el, sărind ca un tigru, sikhul imens cu barbă neagră, cu un cuţit strălucindu-i în mâini. N-am văzut niciodată un om fugind atât de repede ca acel mic neguţător. Se îndepărta de sikh, şi mi-am dat seama că, dacă trecea de mine şi ajungea afară, putea să scape încă. Inima mea simpatiza cu el, însă din nou gândul la comoară m-a făcut tare şi neînduplecat. Mi-am azvârlit puşca între picioarele lui când trecea pe lângă mine, iar acesta s-a rostogolit de două ori, ca un iepure împuşcat. Înainte de a se putea ridica în picioare, sikhul s-a năpustit asupra lui, şi l-a înjunghiat de două ori în şale. Omul n-a mai apucat să geamă sau să se mişte, ci a rămas ţeapăn unde căzuse. M-am gândit că poate îşi frânsese gâtul când a căzut. Vedeţi, domnilor, că mă ţin de promisiune. Vă spun fiecare amănunt exact aşa cum s-a întâmplat, fie că este sau nu în favoarea mea.

S-a oprit şi şi-a ridicat mâinile încătuşate să ia paharul cu whisky şi apă pe care Holmes îl pregătise pentru el. În ceea ce mă priveşte, mărturisesc că simţeam o oroare imensă faţă de el, nu numai din pricina sângelui rece dovedit în acea afacere murdară, ci, chiar mai mult, datorită felului uşuratic şi degajat în care o povestise. Indiferent ce pedeapsă urma să primească, nu simţeam nicio simpatie pentru el. Sherlock Holmes şi Jones stăteau cu mâinile pe genunchi, extrem de interesaţi de poveste, însă feţele lor exprimau acelaşi dezgust.

Probabil acesta şi-a dat seama, căci o notă de sfidare s-a făcut simţită în vocea şi atitudinea sa, atunci când a continuat.

— Fără îndoială, a fost ceva oribil, a spus el. Aş vrea să ştiu însă câţi oameni în situaţia mea ar fi refuzat o parte din pradă, ştiind că aveau să aibă beregăţile tăiate drept recompensă. În plus, odată ce intrase în fort, aveam de ales între viaţa lui şi a mea. Dacă ar fi reuşit să scape, toată povestea ar fi ieşit la iveală, şi aş fi fost dus în faţa curţii marţiale şi împuşcat, cel mai probabil; căci oamenii nu sunt prea îngăduitori în asemenea timpuri.

— Continuă-ţi povestea, i-a spus Holmes sec.

— Ei bine, l-am cărat, Abdullah şi cu mine. Şi numai uşor nu era, chiar dacă era atât de scund. Mahomet Singh a rămas să păzească poarta. L-am dus într-un loc care fusese deja pregătit de cei doi sikhs. Se afla la ceva distanţă, unde un pasaj cotit dădea într-o sală mare şi pustie, ale cărei ziduri de cărămidă se prăbuşeau încet. Pământul de pe jos se lăsase într-un loc, alcătuind un mormânt natural, deci l-am pus pe neguţătorul Achmet acolo, după care l-am acoperit cu nişte cărămizi desprinse. Astea făcute, ne-am întors la comoară.

Rămăsese unde o scăpase, când a fost prima oară atacat. Cutia era aceeaşi cu aceasta care se află acum deschisă pe masa dumneavoastră. O cheiţă atârna de un şnur de mătase, legat de mânerul acela sculptat de deasupra. Am deschis-o, şi lumina lămpii a strălucit deasupra unei colecţii de pietre preţioase despre care poate am citit sau la care am gândit când eram un băieţel în Pershore. Pur şi simplu, te orbeau. Când ne-am săturat privirile, le-am scos şi am făcut o listă cu ele. Erau o sută patruzeci şi trei de diamante de prima mână, printre care unul numit cred, “Marele mogol”, despre care se spune că este al doilea ca mărime din lume. Apoi erau nouăzeci şi şapte de smaralde foarte frumoase şi o sută şaptezeci de rubine, dintre care unele erau însă foarte mici. Mai erau patruzeci de carbuncule, două sute zece safire, şaizeci şi una de agate şi un număr mare de beriluri, onixuri, ochi de pisică, turcoaze şi alte pietre, ale căror nume nici măcar nu le ştiam la vremea respectivă, şi aveam să devin mai târziu mult mai familiar cu ele. Pe lângă acestea, erau aproape trei sute de perle foarte fine, dintre care douăsprezece erau prinse într-o diademă de aur. Apropo, acestea au dispărut din cutie, nefiind acolo când am recuperat-o.

După ce ne-am numărat comorile, le-am pus înapoi în sipet, şi le-

am cărat la poartă să i le arătăm lui Mahomet Singh. Apoi ne-am reînnoit solemn jurământul să ne sprijinim unul pe celălalt şi să păstrăm secretul. Am căzut de acord să ne ascundem prada într-un loc sigur, până când pacea avea să se restabilească, iar apoi s-o împărţim în mod egal între noi. Nu avea niciun sens s-o facem la momentul de faţă, căci dacă ar fi fost găsite la noi nişte pietre preţioase de o asemenea valoare, asta ar fi provocat suspiciuni, şi nu exista nicio intimitate în fort, şi nici vreun loc unde le-am fi putut păstra. Prin urmare, am cărat cutia, prin urmare, în aceeaşi sală în care îngropasem cadavrul, iar acolo am făcut o gaură sub anumite cărămizi din peretele cel mai bine păstrat, în care am pus comoara. Am observat cu atenţie locul, iar în ziua următoare am desenat patru planuri, unul pentru fiecare dintre noi, şi la sfârşit am pus semnul celor patru sub fiecare, căci jurasem ca fiecare dintre noi să acţioneze întotdeauna în numele tuturor, astfel încât nimeni altcineva să nu poată profita. Pot să jur cu mâna pe inimă că n-am încălcat niciodată acest jurământ.

Ei bine, domnilor, n-are niciun rost să vă spun dumneavoastră ce s-a ales de revolta indienilor. După ce Wilson a cucerit Delhi şi Sir Colin a eliberat Lucknow, coloana vertebrală cedase. Trupe proaspete s-au revărsat în ţară, iar Nana Sahib a dispărut peste graniţă. O coloană victorioasă, condusă de colonelul Greathed, a sosit în Agra şi i-a îndepărtat pe rebelii de acolo. Pacea a părut a se restabili, iar noi patru începeam să sperăm că era aproape clipa când puteam să plecăm în siguranţă cu partea noastră de pradă. Într-o singură clipă însă, speranţele noastre au fost risipite, căci am fost arestaţi pentru omorârea lui Achmet.

S-a întâmplat astfel. Atunci când rajah i-a dat bijuteriile lui Achmet, a făcut-o pentru că ştia că acesta era un om de încredere. Oamenii orientali sunt totuşi suspicioşi: prin urmare, acest rajah a angajat un al doilea, chiar mai de încredere servitor, şi l-a pus să-l spioneze pe primul. Acest al doilea om a primit ordinul să nu-l scape nicio clipă din ochi pe Achmet, şi l-a urmat ca propria-i umbră peste tot. A mers după el în noaptea respectivă, şi l-a văzut trecând pe poartă. Firește, s-a gândit că se refugiase în fort, şi în ziua următoare a cerut şi el să fie admis, dar n-a putut găsi nici urmă de Achmet. Aceasta i s-a părut atât de straniu că a vorbit cu un sergent cercetaş, care l-a înştiinţat pe comandant. Imediat au căutat peste tot, şi au descoperit

cadavrul. Astfel, exact în clipa în care credeam că totul era sigur, am fost toţi patru arestaţi şi judecaţi pentru crimă – trei dintre noi pentru că am fost de pază la poartă în acea noapte, iar al patrulea pentru că se ştia că l-a acompaniat pe cel ucis. La proces n-a fost spus niciun cuvinţel despre bijuterii, căci rajah fusese destituit şi expulzat din India: prin urmare, nimeni nu era în mod special interesat de ele. Crima a fost, cu toate acestea, dovedită, şi era sigur că toţi fuseserăm implicaţi. Cei trei sikhs au fost condamnaţi pe viaţă, iar eu am fost condamnat la moarte, însă sentinţa mi-a fost apoi comutată în închisoare pe viaţă.

Situaţia în care ne găseam atunci era mai degrabă bizară. Eram toţi patru legaţi de mâini şi de picioare, cu o şansă extrem de mică de a scăpa vreodată, în timp ce fiecare eram părtaşi la un secret care ne-ar fi putut pune la dispoziţie un palat, dacă am fi putut numai să ne folosim de el. Era ceva să te sece la inimă să suporţi loviturile şi ghionţii tuturor funcţionarilor neînsemnaţi şi plini de sine, să mănânci orez şi să bei numai apă, în timp ce acea avere uimitoare te aştepta afară, trebuind numai să o iei. Aş fi putut înnebuni la acest gând; însă am fost întotdeauna extrem de încăpăţânat, prin urmare pur şi simplu am rezistat, aşteptând să vină clipa.

În cele din urmă, mi s-a părut că venise. Am fost trimis de la Agra la Madras, şi de acolo în insula Blair în Andaman. Acolo erau foarte puţini puşcăriaşi albi şi, dat fiind că m-am comportat bine de la început, m-am trezit în curând cumva privilegiat. Mi s-a dat o colibă în Hope Town, care este un mic loc pe coasta muntelui Harriet, şi am fost lăsat destul de mult singur. Era un loc deprimant, bântuit de febră, şi toate regiunile dincolo de aşezarea noastră erau pline de canibali indigeni, care erau gata să tragă cu o săgeată otrăvită în noi, ori de câte ori aveau ocazia. Aveam de săpat, de drenat, de plantat cartofi dulci şi o mulţime de alte lucruri de făcut, prin urmare, eram destul de ocupaţi întreaga zi; însă seara aveam ceva timp liber. Printre altele, am învăţat să prepar medicamente pentru doctorul de acolo şi am prins câte ceva din ştiinţa lui. Tot timpul eram la pândă, urmărind o şansă să scap; însă mă aflam la sute de kilometri de alt pământ locuit, şi este puţin sau deloc vânt pe acele mări: prin urmare, este o treabă extrem de dificilă să fugi.

Doctorul, domnul Somerton, era un tânăr robust şi sportiv, iar ceilalţi militari tineri se întâlneau în camera lui seara, şi jucau cărţi.

Infirmeria, unde obişnuiam să prepar medicamentele, se afla alături de salonul acestuia, de care era despărţită doar printr-o mică fereastră. Adesea, când mă simţeam singur, stingeam lampa în infirmerie iar apoi, rămânând acolo, puteam auzi cum vorbeau şi-i puteam privi jucând. Îmi place şi mie să joc cărţi şi privindu-i, mă simţeam aproape la fel de bine ca şi cum aş fi jucat eu însumi. Se aflau acolo maiorul Sholto, căpitanul Morstan şi locotenentul Bromley Brown, care comandau trupele indigene, şi apoi doctorul, şi alţi doi sau trei oficiali ai închisorii, vechi mâini îndemânatice, care jucau cu şiretenie şi la sigur. Alcătuiau un grupuleţ foarte confortabil.

Ei bine, exista un lucru care m-a izbit foarte curând, şi anume că soldaţii obişnuiau să piardă întotdeauna, iar civilii să câştige. Aceşti tipi de la închisoare au făcut puţine alte lucruri decât să joace cărţi de când au ajuns în Andaman, şi ştiau cum joacă fiecare până la un punct, în timp ce ceilalţi jucau doar ca să-şi treacă timpul, şi aruncau cărţile cam la întâmplare. Noapte după noapte, soldaţii deveneau din ce în ce mai săraci, şi cu cât deveneau astfel, cu atât mai mult vroiau să joace. Maiorul Sholto fusese cel mai greu încercat. La început obişnuia să plătească cu bancnote şi aur, dar în curând a ajuns să semneze note de plată şi încă pentru sume mari. Uneori câştiga de câteva ori, doar să prindă ceva inimă, iar apoi avea ghinion mai rău ca oricând. Toată ziua rătăcea negru de supărare, şi a început să bea mai mult decât trebuia.

Într-o noapte, a pierdut chiar mai mult decât de obicei. Şedeam în coliba mea, când el şi căpitanul Morstan au apărut clătinându-se spre locuinţa lor. Aceştia doi erau foarte buni prieteni, aproape nedespărţiţi. Maiorul vorbea furios despre pierderile sale.

— Sunt terminat, Morstan, spunea el, când treceau pe lângă coliba mea. Va trebui să-mi înaintez demisia. Sunt ruinat.

— Prostii, bătrâne!, a spus celălalt, bătându-l pe umăr. Am primit şi eu o lovitură urâtă, însă... Asta a fost tot ce-am putut auzi, dar a fost îndeajuns să mă facă să gândesc.

Câteva zile mai târziu, maiorul Sholto se plimba pe plajă: prin urmare, m-am hotărât să-i vorbesc.

— Vreau să vă cer sfatul, domnule maior, i-am spus.

— Ei bine, Small, despre ce este vorba?, m-a întrebat el, scoţându-şi pipa din gură.

— Vroiam să vă întreb, domnule, am spus eu, cine este persoana căreia ar trebui să-i fie predată o comoară ascunsă. Ştiu una în valoare

de o jumătate de milion de lire şi, întrucât eu nu pot s-o folosesc, m-am gândit că cel mai bun lucru pe care l-aş putea face este s-o încredinţez autorităţilor şi atunci poate mi-ar scurta sentinţa.

— O jumătate de milion, Small?, a căscat el gura, uitându-se intens la mine, să vadă dacă eram serios.

— Exact atât, domnule, în bijuterii şi perle. Stă acolo la îndemâna oricui. Şi cel mai ciudat este că adevăratul proprietar este proscris, şi nu poate s-o reclame, astfel încât îi aparţine primului venit.

— Trebuie să înştiinţezi guvernul, Small, s-a bâlbâit el, guvernul. Dar a spus-o într-o manieră ezitantă, şi am ştiut atunci că-l am în mână.

— Credeţi, domnule, că ar trebui să-l informez pe guvernator?, l-am întrebat calm.

— Păi, păi, nu trebuie să faci nimic necugetat ori ceva pe care să-l regreţi. Spune-mi totul, Small. Spune-mi faptele.

I-am spus întreaga poveste, cu mici schimbări, ca să nu poată identifica locurile. Când am terminat, rămăsese stană de piatră, dus pe gânduri. Puteam vedea din felul în care-şi mişca buzele că se ducea o luptă în interiorul lui.

— Aceasta-i o chestiune foarte importantă, Small, mi-a spus într-un sfârşit. Nu trebuie să-i spui nimănui nimic de asta, şi o să te întâlnesc iar în curând.

Două nopţi mai târziu, el şi cu prietenul său, căpitanul Morstan au venit la coliba mea în mijlocul nopţii, cu o lampă.

— Vreau să-i spui şi căpitanului Morstan povestea aceea, cu propria-ţi gură, Small, mi-a spus el.

Am repetat-o aşa cum o spusesem înainte.

— Pare a fi adevărată, ei?, a spus el. Crezi că justifică o acţiune?

Căpitanul Morstan a dat afirmativ din cap.

— Fii atent, Small, a spus maiorul. Am discutat despre asta cu prietenul meu aici de faţă, şi am ajuns la concluzia că acest secret al tău nu prea are de-a face cu guvernul, la urma urmei, ci este o chestiune privată, care te priveşte, şi pe care poţi s-o rezolvi cum crezi de cuviinţă. Acuma, întrebarea este care-i preţul pe care-l ceri? S-ar putea să ne intereseze să ne ocupăm de asta, sau cel puţin s-o cercetăm, dacă o să cădem de acord asupra condiţiilor. Încerca să vorbească rece şi indiferent, însă ochii îi străluceau de excitare şi lăcomie.

— O, în această privinţă, domnilor, am răspuns eu, încercând de asemenea să par rece, dar simţindu-mă la fel de tulburat ca şi el, există doar un singur preţ pe care un om în situaţia mea poate să-l ceară. Vreau să ne ajutaţi să ne recăpătăm libertatea şi eu şi cei trei tovarăşi ai mei. Atunci vă facem parteneri, şi vă dăm a cincea parte din comoară s-o împărţiţi între voi.

— Hm!, a exclamat el. A cincea parte! Asta nu-i prea tentant.

— Ar reveni la cincizeci de mii de fiecare, am spus eu.

— Dar cum putem să vă obţinem libertatea? Ştii foarte bine că ceri ceva imposibil.

— Nu-i adevărat, i-am răspuns. Am gândit-o până în cel mai mic amănunt. Singurul obstacol în calea evadării noastre este că nu putem face rost de o barcă ce să reziste călătoriei şi de provizii care să ne ajungă pentru un timp atât de lung. Există o mulţime de iahturi şi iole mici în Calcutta sau Madras care ar fi tocmai ce ne trebuie. Aduceţi una încoace. O să ne îmbarcăm în timpul nopţii, iar dacă ne lăsaţi oriunde pe coasta indiană, vă veţi fi achitat de obligaţie.

— Dacă aţi fi numai unul, a spus el.

— Toţi sau niciunul, i-am răspuns. Am jurat. Noi patru trebuie să acţionăm întotdeauna împreună.

— Vezi, Morstan, a spus el, Small este un om de cuvânt. Nu se dezice de prietenii săi. Cred că putem să avem deplină încredere în el.

— Este o treabă murdară, i-a răspuns celălalt. Totuşi, aşa cum spui, aceşti bani ne-ar salva la ţanc cariera militară.

— Ei bine, Small, a spus maiorul, trebuie, presupun, să încercăm să te satisfacem. Firește, mai întâi, trebuie să verificăm adevărul poveştii tale. Spune-mi unde este ascunsă cutia, şi o să-mi iau o permisie să mă întorc în India cu vasul ce pleacă în fiecare lună, pentru a mă ocupa de asta.

— Nu atât de repede, am spus eu, devenind mai calm, pe măsură ce el se înfierbânta. Trebuie să obţin consimţământul celor trei prieteni ai mei. V-am spus că suntem ori toţi patru ori niciunul.

— Prostii!, m-a întrerupt el. Ce au de-a face trei negri cu înţelegerea noastră?

— Negri sau albaştri, i-am spus eu, sunt cu mine în această poveste, şi acţionăm numai împreună.

Astfel, am avut o altă întâlnire, la care au fost prezenţi Mahomet Singh, Abdullah Khan şi Dost Akbar. Am discutat din nou ce-o să

facem, şi, în cele din urmă, am ajuns la o înţelegere. Urma să le dăm ambilor schiţe ale părţii respective din fortul Agra şi să însemnăm pe ele locul din perete unde ascunsesem comoara. Maiorul Sholto avea să meargă în India pentru a ne verifica spusele. Dacă găsea cutia, urma s-o lase acolo, şi să trimită un iaht mic cu provizii pentru călătorie, ce avea să ne aştepte lângă insula Rutland, la care trebuia să ajungem, iar în final urma să se întoarcă la slujbă. Căpitanul Morstan urma să ceară apoi şi el permisie, să se întâlnească cu noi la Agra, iar acolo să facem împărţeala comorii, el luând atât partea sa cât şi pe cea a maiorului. Am pecetluit această înţelegere cu cele mai solemne jurăminte pe care mintea le-a putut gândi sau gura rosti. Am stat treaz toată noaptea cu hârtie şi cerneală, şi până dimineaţă aveam gata două schiţe parafate cu semnul celor patru, adică al lui Abdullah, Akbar, Mahomet şi al meu.

Ei bine, domnilor, vă obosesc cu lunga mea poveste, şi ştiu că prietenul meu, domnul Jones este nerăbdător să mă vadă băgat la răcoare. O s-o scurtez pe cât pot. Josnicul Sholto a plecat în India, dar nu s-a mai întors vreodată. La scurt timp după aceea, căpitanul Morstan mi-a arătat numele său pe o listă de pasageri de pe unul din vasele poştale. Unchiul său a murit, şi i-a lăsat o mare avere, iar el a părăsit armata, putând totuşi să se coboare până la a trata cinci oameni în acest fel. Morstan a mers la Agra la nu mult timp după aceea, descoperind, aşa cum am bănuit, lipsa comorii. Canalia o furase pe toată, neîndeplinind nici măcar una din condiţiile în schimbul căreia îi vândusem secretul. începând din acea zi, am trăit numai în vederea răzbunării. Mă gândeam la ea toată ziua şi toată noaptea. Devenise pentru mine o pasiune, ce mă stăpânea şi mă absorbea în totalitate. Nu-mi păsa de legi, de spânzurătoare. Nu mă gândeam decât să evadez, să-l găsesc pe Sholto, şi să-i pun mâna în beregată, acesta era unicul meu gând. Până şi comoara din Agra devenise ceva mai puţin important decât uciderea lui Sholto.

Ei bine, mi-am pus în cap multe lucruri în decursul vieţii, şi n-a fost unul pe care să nu-l duc la bun sfârşit. Dar au trecut mulţi ani înainte de a avea prilejul. V-am spus că s-a prins ceva medicină de mine. Într-o zi, când doctorul Somerton era la pat cu febră, un mic indigen andaman a fost adus din pădure de un grup de puşcăriaşi. Era extrem de bolnav şi se dusese într-un loc pustiu ca să moară. M-am ocupat de el, deşi era la fel de veninos ca un mic şarpe şi, după câteva luni, s-a făcut bine şi era capabil să meargă. A făcut un fel de pasiune

pentru mine, şi nu mai vroia să se întoarcă în pădure, ci se învârtea toată ziua în jurul colibei mele. Am învăţat puţin din limba lui, şi asta l-a făcut şi mai ataşat de mine.

Tonga, căci aşa se numea, era un vâslaş foarte bun, şi poseda o canoe mare şi spaţioasă. Când am realizat că îmi era devotat, şi că ar fi făcut orice pentru mine, am văzut prilejul să evadez. Am vorbit despre asta cu el. Trebuia să-şi aducă barca într-o anume noapte la un vechi debarcader care nu era niciodată păzit, şi de acolo urma să mă ia cu el. I-am dat instrucţiuni să ia câteva tigve cu apă şi o mulţime de cartofi, nuci de cocos şi cartofi dulci.

Era credincios şi sincer, micul Tonga. Niciun om n-a avut vreodată un tovarăş mai loial. În noaptea fixată era cu barca la debarcader. S-a întâmplat însă ca unul dintre paznicii puşcăriaşilor să se afle acolo, un tip josnic care n-a pierdut vreodată vreo şansă să mă insulte şi să mă înjure. Întotdeauna i-am jurat răzbunare, iar acum aveam prilejul. A fost ca şi când soarta l-ar fi scos în drumul meu, ca să-i pot plăti datoria înainte de a părăsi insula. Stătea pe mal cu spatele spre mine şi carabina pe umăr. M-am uitat în jur după vreo piatră să-i zbor creierii, dar n-am putut vedea niciuna. Apoi un gând ciudat mi-a venit în minte, sugerându-mi ce armă puteam să folosesc. M-am aşezat în întuneric, şi mi-am desfăcut piciorul de lemn. Cu trei lungi sărituri am fost pe el. A încercat să-şi ducă carabina la ochi, dar l-am lovit din plin, şi i-am zdrobit faţa. Puteţi vedea crăpătura din lemn acolo unde l-am lovit. Am căzut amândoi deodată, căci n-am putut să-mi menţin echilibrul, însă, când m-am ridicat, l-am găsit zăcând fără suflare. Am luat-o spre barcă, şi într-o oră, eram departe în larg. Tonga îşi adusese cu sine tot ce poseda, armele şi divinităţile. Printre altele, avea o suliţă lungă de bambus, şi o rogojină din lemn de cocos, din care am făcut un fel de pânză. Timp de zece zile ne-am învârtit, în voia sorţii, iar într-a unsprezecea am fost luaţi de un neguţător care mergea din Singapore la Jidda cu o încărcătură de pelegrini malaezieni. Erau o adunătură ciudată, dar Tonga şi cu mine am reuşit în curând să ne găsim un loc printre ei. Aveau o calitate foarte preţioasă: te lăsau în treaba ta şi nu-ţi puneau întrebări.

Ei bine, dacă ar fi să vă povestesc toate aventurile prin care am trecut eu şi cu micul meu tovarăş, nu mi-aţi mulţumi, căci v-aş ţine aici până soarele ar străluci din nou pe cer. Am hoinărit aşa prin lume, ceva intervenind întotdeauna să ne ţină la distanţă de Londra. În tot

acest timp, însă, n-am pierdut niciodată din vedere ţelul meu. Îl visam pe Sholto şi noaptea. De o sută de ori îl omorâsem în visele mele. În cele din urmă, acum trei sau patru ani, am ajuns în Anglia. Nu mi-a fost foarte greu să descopăr unde locuia Sholto, şi m-am pus la treabă să aflu dacă vânduse comoara sau dacă încă o mai avea. M-am împrietenit cu cineva care putea să mă ajute, nu dau nume, căci nu vreau să bag pe nimeni în belea. Am aflat în curând că încă mai avea bijuteriile. Apoi am încercat să ajung la el în multe feluri, însă era destul de viclean, şi era întotdeauna păzit de doi boxeri, pe lângă fiii săi şi un servitor.

Într-o zi, însă, am fost înştiinţat că era pe moarte. Am luat-o în grabă prin grădină, înnebunit că avea să-mi scape din gheare astfel, şi uitându-mă pe fereastră, l-am văzut zăcând în pat, cu cei doi fii de fiecare parte a patului. Aş fi pătruns înăuntru şi mi-aş fi încercat şansele cu toţi trei, doar că, în timp ce mă uitam la el, falca i-a căzut, şi am ştiut că murise. Totuşi, în aceeaşi noapte, am pătruns în camera sa, şi am cotrobăit prin hârtiile lui să văd dacă nu exista vreo însemnare unde ascunsese bijuteriile. Cu toate astea, n-am găsit niciun rând măcar; prin urmare am plecat furios şi sălbatic la culme. Înainte de a pleca, m-am gândit că, dacă ar fi fost să-mi întâlnesc prietenii sikhs vreodată din nou, ar fi fost o satisfacţie să ştiu că am lăsat un semn al urii noastre, deci am mâzgălit semnul celor patru, aşa cum fusese pe schiţă, şi i-am prins hârtia pe piept. Era prea mult să fie coborât în mormânt fară nicio amintire de la oamenii pe care îi jefuise şi înşelase.

La vremea asta, ne câştigam pâinea arătându-l pe bietul Tonga la bâlciuri şi în alte astfel de locuri, ca “negrul canibal”. Mânca carne crudă şi dansa dansuri războinice; şi astfel strângeam întotdeauna o pălărie de bănuţi la sfârşitul zilei. Eram încă la curent cu tot ce se petrecea în Pondicherry Lodge, iar timp de câţiva ani, nu s-a auzit nimic nou, cu excepţia faptului că erau în căutarea comorii. În cele din urmă însă, a sosit ştirea pe care o aşteptam de atâta timp. Comoara fusese găsită. Era sus în vârful casei, în laboratorul de chimie al domnului Bartholomew Sholto. M-am dus imediat acolo, şi am cercetat locul, dar nu-mi puteam imagina cum aş fi putut eu, cu piciorul meu de lemn, să mă caţăr atât de sus. Am aflat totuşi de un chepeng spre acoperiş şi despre ora la care cina domnul Sholto. M-am gândit că puteam să rezolv totul cu uşurinţă, cu ajutorul lui Tonga. L-am adus cu mine, cu o frânghie lungă în jurul mijlocului. Putea să se caţere ca o

pisică şi a ajuns în curând pe acoperiş, dar ghinionul a făcut ca Bartholomew Sholto să fie încă în cameră, ceea ce l-a costat viaţa. Tonga a crezut că a făcut ceva foarte inteligent omorându-l căci, când am ajuns şi eu pe frânghie, l-am găsit mergând ţanţoş prin cameră, mândru ca un păun. A fost foarte surprins când l-am bătut cu capătul frânghiei şi l-am blestemat ca fiind un diavol însetat de sânge. Am luat sipetul în care era comoara şi l-am lăsat în jos, iar apoi am coborât uşor şi eu, nu înainte de a lăsa însă semnul celor patru pe masă, pentru a arăta că bijuteriile au ajuns în cele din urmă înapoi la aceia cărora le aparţineau de drept. Tonga a tras apoi frânghia în sus, a închis fereastra, şi a dispărut pe drumul pe care venise.

Nu cred că mai am altceva să vă spun. Am auzit un barcagiu vorbind despre viteza şalupei lui Smith, Aurora, prin urmare m-am gândit că ar fi un vas bun ca s-o ştergem. L-am angajat pe bătrânul Smith şi urma să-i dau o sumă bună, dacă ne ducea în siguranţă la corabia noastră. A ştiut, fără îndoială, că ceva nu era în regulă, dar n-a intrat în secretele noastre. Acesta-i întregul adevăr şi, dacă vi l-am spus, nu a fost pentru a vă amuza, căci nu mi-aţi făcut prea mult bine – ci deoarece cred că cea mai bună apărare pe care pot să mi-o fac este să nu ascund nimic, ci să las toată lumea să ştie cât de urât am fost tratat de maiorul Sholto, şi cât de nevinovat sunt în privinţa morţii fiului său.

— O poveste extrem de interesantă, a spus Sherlock Holmes. O încheiere potrivită pentru un caz atât de neobişnuit. Nu e nimic nou pentru mine în ultima parte a naraţiunii tale, cu excepţia faptului că v-aţi adus propria frânghie. N-am ştiut asta. Apropo, am sperat ca Tonga să-şi fi pierdut toate săgeţile; totuşi, a reuşit să tragă cu una în noi în barcă.

— Le-a pierdut pe toate, domnule, în afara celei care se afla în ţeava lui de suflat la momentul respectiv.

— Ah, firește, a spus Holmes. Nu m-am gândit la asta.

— Mai există ceva ce aţi dori să aflaţi?, l-a întrebat afabil puşcăriaşul.

— Nu cred, mulţumesc, i-a răspuns tovarăşul meu.

— Ei bine, Holmes, a spus Athelney Jones, eşti o persoană căreia trebuie să i se facă voia, şi ştim cu toţii că eşti expert în crime, însă datoria e datorie, şi am mers mai degrabă cam departe în a face ceea ce m-aţi rugat tu şi prietenul tău. O să mă simt mai în largul meu, când

o să-l am pe povestitorul nostru de aici în siguranţă sub cheie. Birja încă aşteaptă şi doi inspectori se află jos. Vă rămân foarte îndatorat pentru ajutor. Fireşte, va trebui să vă prezentaţi la proces. Bună seara!

— Bună seara, domnilor, la amândoi, a spus Jonathan Small.

— Tu mai întâi, Small, a remarcat Jones prudent, pe când ieşeau din cameră. O să am mare grijă să nu mă ciomăgeşti cu piciorul tău de lemn, indiferent ce-ai putut să-i faci domnului de pe insulele Andaman.

— Ei bine, iată sfârşitul micii noastre drame, am remarcat eu, după un timp în care am fumat amândoi în tăcere. Mi-e teamă că asta s-ar putea să fie ultima investigaţie în care să am prilejul să-ţi studiez metodele. Domnişoara Morstan mi-a făcut onoarea să mă accepte drept viitor soţ.

A scos un oftat foarte trist.

— Mi-a fost frică de aşa ceva, a spus el. Realmente, nu te pot felicita.

— M-am simţit puţin jignit.

— Ai vreun motiv să fii nemulţumit de alegerea mea?, l-am întrebat.

— Niciunul. Cred că este una dintre cele mai încântătoare tinere doamne pe care le-am întâlnit vreodată, şi ar fi putut fi foarte folositoare în genul de muncă pe care l-am făcut. Are hotărât geniu în această direcţie: ai văzut felul în care a păstrat schiţa din Agra dintre toate celelalte hârtii ale tatălui ei. Dar dragostea este ceva de domeniul sentimentelor, şi tot ce are de-a face cu acesta se opune raţiunii reci pe care eu o plasez deasupra tuturor lucrurilor. N-o să mă căsătoresc niciodată, căci nu vreau să-mi prejudiciez judecata.

— Cred, am spus eu râzând, că judecata mea poate supravieţui acestei încercări. Dar arăţi obosit.

— Da, contrareacţia se face deja simţită. O să fiu moale ca o cârpă săptămâna asta.

— Ciudat, am spus eu, cum ceea ce aş numi în cazul altuia lene alternează la tine cu perioade de energie şi vigoare extremă.

— Da, mi-a răspuns, am stofă de trândav, dar şi de un om foarte sprinten. Îmi vin adesea în minte rândurile acelea ale bătrânului Goethe: “Din păcate, natura a creat numai un singur om din tine, deşi era material şi pentru unul respectabil şi pentru un escroc. “

Apropo, în legătură cu povestea asta din Norwood, ai văzut că au avut, aşa cum am presupus, un complice în casă, care nu poate fi nimeni altcineva decât Lal Rao, majordomul: prin urmare, Jones are de fapt onoarea deplină de a fi prins singur un peşte în marea sa plasă.

— Împărţeala îmi pare a fi mai degrabă necinstită, am remarcat. Tu ai făcut toată treaba în cazul ăsta. Eu mă aleg cu o nevastă, Jones cu laudele, dar ţie ce-ţi rămâne?

— Mie, a spus Sherlock Holmes, îmi rămâne încă sticluţa de

cocainã. Și și-a întins mâna lungă și albă după ea.